

Муъзеффер Меликмамедов

КЛАНИДАЗ КЪВЕ ВИШ МАНИ
(Лирика)

“Дүнья” нешрият
Баку 1998

РЕДАКТОР: СЕДАКЪЕТ КЕРИМОВА

Муъзеффер Меликмамедован лезги ва азербайжан чаларал ирид ктаб акъатнава. “Кланидаз къве виш мани” муъжуъд лагъай къватал я.

Келдайбуруз гъарма са царцде цайни ялав авай ватанперес шииррин автор хыз чизвай Муъзефферахъ гъакини лирикадин чалар кхыинин рекъяй чехи агалкъунар ава. Ада хайи чалан миливиликайни хивиликай, хъультульвиликайни верцилики менфят къачуна тукъурунавай иер шиирри чи лирика цийи чалубралдини къетенвилелди къакъан кукушлиз хкажзава.

Вичихъ кIанивилин михъи гъиссер авачирди гарари тарашибай тар, вацIу тухвай къвал хъиз я. Чилни, цавни ашкъидивди тувкIуърнавай чIехи Гъуцари чаз ихътин гъиссер башинаватIа, адакай менфят къачун тийин гунагъ я. Заз гунагъдин кар къаз кIан хъанач. Гъавиляй лезги чилин са таватдиз “кIаниди, верцIиди” лагъана за. Адав агакъна гуьлуышан югъ хъиз алахъиз кIан хъана заз. Къил къунач. Адааз “ша-ша” лугъуз рикIин варар ахъайна за. Гъил вуганач. Ада вич багъадиз къуна. Зи рикIин тIалар цIарарал элкъвена...

Муъзеффер.

ЗИ ЧИЕХИ МУЬГЬУБАТ

Уъмуур кIинтI хыиз элкъвез ашкъид харада,
Вуч ама лагъ, за эх тавур, таб тавур?
Зун дерт чIугваз бахтлу я и дуънъяда,
Вун бахтлу я, заз ихътин ашкъ бахши авур.

ЗИ ЧИЕХИ МУЬГЬУББАТ

РикI ашкъидив ацIанвай са шаирдиз,
“Вун цIаяри алугарда”, - лугъумир.
Рехи хъанвай мутьуббатдин есиrdиз,
“Мад харапи ви рехъ къада”, - лугъумир.

КичIе тиртIа ялаврикай, цIаюкай,
Уьмуър тирвал ви рехъ хульчир вили зи.
ХвенайтIа жув харапикай, къаюкай,
“Кланда” лугъуз гъукум гучир рикIи зи.

“Зи тIavar къамир, зун кIан жемир”, - лугъумир,
Са цIар кхъиз жедани вун авачиз?
“ГъикI алудин”, - лугъуз суал вугумир,
Анжах суруз фирвал я, вун галализ.

Беса, икъван зи гъиссериз гумир кIур,
Зун ашкъидиз атайди туш гульгъуйнай.
За сад лагъай шиирда ваз бахш авур,
Вун авачир дуьняя кIандач лагъанай.

Акъан тийиз къе ашкъидин гъавурда,
Пара хъанва ийизвайбур ягъанат.
ГъикI талабин жуваз кIани жаваб за,
Лезgid рикIе амачтIа къе мутьуббат?

Ама лугъуз ракъур мийир гиманар,
Авачир гаф гъикI лугъун за хцидиз?
АматIа чахъ мутьуббатдин лишанар,
Лезги чIалал вуч лугъуда “ашкъидиз?”

“Вафалудаз”, севдуыгъымдиз”, “назлудиз”
Кутугначни лезги гафар, лезги чIал?

Бес “дилбердиз”, “ярдиз”, “алагувълизидз”,
“Муыгъуббат”диз вуч лугъуда лезгидал?

ГыкI лугъуда зи “азизди”, зи “жейран”,
Зи “бахтлуди”, зи “хушбаҳтди”, зи “марал”?
Аман Аллагъ, гым я зи гаф, гым зи ван,
ГыкI түкIуърда муыгъуббатдин лезги кIвал?

ГыкI лув гурай зи ашкъидин маниди,
КвахънаватIа лезги гафар, лезги дад?
Чи къисметар залан ятIа кIаниди,
Амач лутгъуз жуван лезги муыгъуббат?

АкIидайни кIевера чун, яцIа чун,
Ватандиз муыгъуббат авайтIа рикIе?
Ватансуз лукIар хыз къекъведайни чун,
Лезгидин муыгъуббат амайтIа рикIе?

Ватандиз муыгъуббат, халкъдиз муыгъуббат
Хын патал ашкъидин цай кIанда рикIе.
АвачтIа инсандихъ са кIани тават,
Несиб жеч кIани кIвал, са кIани диге.

Ви рикIяй ятIа яр зи гафар, царар,
Ша, вири часпарар санал ийин къатI.
Гехце зав, гехце зав алакъдатIа яр,
Зи чехи муыгъуббат, Лезги муыгъуббат!!

ЧИР ХЬУРАЙ

Ви иервал къачузва за къелемдиз,
Ван чкIана дуньядизни хурай чир.
Гъар улкведи хкязава иербур,
Талгъурай хьи, Лезгистанда авачир.

Ви иервал къачузва за къелемдиз,
Лезги чилел са рушахъни авачир.
КІватI хънайтIа дуньяд рушар санал къе,
Вав агакъдай са таватни жедачир.

И миливал, и верцIивал, экуувал
Тарифардай гафар заз гъикI жагъурай?
Чилел са затI авани лагъ гекъигдай,
Ви иервал атанвайд я цаварай.

Гъавиляй заз жагъизвачтIа гафарни,
Чугваз жервал ви сурет яр, бегъемдиз?
Агакъ тийиз пара чIавуз цIарарни,
Ви иервал къачузва за къелемдиз.

Вун акваз рикI хуш гъиссерив ацIурай,
Тахъурай захъ са келима синихдай.
КІелдайбурув агакъзавай мецерай,
Зи шиир хьиз амукърай вун тарихда.

Малаик хьиз паклуди яз кIанид вун,
Лезги чилел иервилин пир хурай.
Гъихътин тават хънатIа чахъ дуньяды,
Чалай къулухъ атайбуруз чир хурай.

ВУЧИЗ ИКЪВАН КІАНДА ПАРА?

Дарих хъана ви дидардихъ,
Эхиз тежер гъалдава зун.
Гыссериҳъни рикIихъ галаз,
Йифиз-юкъуз къалдава зун.

АтIун тийиз къе шелни хвал,
Зи тIаларин къиливал я.
Лугъумир хъи, и къанихвал
Муыгъуббат туш, диливал я.

И кIанивал, и верцIивал
Я зи къал туш, я зи гунағъ.
НегъзаватIа на диливал,
Заз муыгъуббат вуч ятIа лагъ.

Са чинеба, са таквадай
ТIал аватIа къе хуруда,
Къен кукIвардай, тан кукIвардай
РикIин цIвагъдиз вуч лугъуда?

АцIанва зун, къуна џавар,
Муд авач рагъ хъижедайвал.
Вун рикIеваз къарагъай гар,
ГыкI хуын, тIурфан тежедайвал?

ГыкI лугъун за къе жув-жуваz,
И дердиниз авач чара.
Я чIал течир тават вун заз,
Вучиз кIанда икъван пара?!

СА БАХТ КІАНДА

Ашкъидин шив, икъван кіеви чуквамир!
Завай зарпанд ял жезамач гыссерин.
Зун винелай секинди яз аквамир,
Гыкъван гагъда за эхзавай къасарин?

Зи фикирри мульбъабатдин къунва пар,
Зи гыссерин гулуышан багъ диганва.
Рехи тирдан, хъультерикай гуз хабар,
Рикіе гила цийи гатфар юзанва.

Зи цавара къекъвезва са цийи Варз,
Къуланфериз вун циферихъ къелкъвемир.
Ашкъидин цай вуч затІ ятІа чидач ваз,
Минет хърай, зи гыссерал хъурремир.

Вун рикіелай алуд тежез са легъзе,
Шеда зи рикІ, гутрумда зи цавари.
Мульбъабатди куківарна зун тваз кіеве,
Шутум хъана тІили хузынч къавари.

“Таб хъижезмач” лагъайтІа за нагагъдай,
Секиндаказ “чида, чида” лугъумир.
Масад тиртІа, и рекье фад какахъдай,
“Эха” лугъуз, заз эхдай рехъ къалурмир.

ГыкІ эхин за, ван кутуна алахъиз,
ТухузватІа зун ашкъидин вацари.
Вуч кхьирай шаирди ви тарифдиз,
Икъван иер халкънаватІа Гъуцари?

Нивай тариф жеда къван ви бегъердин?
Ам арадиз гъайи чилер мублагъ я!

Малаиқдин къилих авай иерди,
Ваз татугай гаф лагъайтІа, гунагъ я!

Кутугай чІал жагъурда за датІана,
Зи Шагъ дагъдин икІал хътин виниди.
Ваз гъвергъвер я, беневша я лагъана,
Завай гунагъ кар къаз жедач кІаниди.

ЖагъанайтІа вав гекъигдай къаматар,
Ваз ағъзур цАр кхыцдай за фирягъди.
И дүньяда пара ава таватар,
Тай авачиз туылувна вун Аллагъди.

Гуж ганватІа Шехи Касди къудратдиз,
Гын баҳтавар къе къаншардиз къведа ви?
Бендеди вуч лугъурай ви къаматдиз,
Тариф анжах Гъуцаривай жеда ви.

Гъавиляй яр зи цавара ава вун,
ТахъайтІа за чилеривай суракъдай.
Вун рикіеваз шумуд йис я кузва зун,
Аллагъдивай са баҳт кІанда агақъдай...

ВУЧИЗ ИКЬВАН ВЕРЦИИ ЯТИА?

Вучиз икъван верци ятІа, зи яр вун,
И дуњядин гъар са нямет ава вахъ.
ЯтІа белки мұғыббатдин ахвар вун,
Лутъуз жедач, гыхътин къимет ава вахъ.

Ийиз жедач садавайни ви тариф,
Вун теснифдай са чал аван дуњядә?
Дуњяд чалар вири хайтІа къе илиф,
Мадни гафар агақъад яр, заз чида.

Чир хъанайтІа ви аваздин верци дад,
Билбилдини акъуддачир вичин ван.
Тібиатди халкынава вун вичихъ сад,
Ви гыл акъур къванерални къведа чан.

Чир хъанайтІа икъван багъа са цукъ я,
Багъманчиди гыч садазни гучир вун.
Малаик хыз иервилиз вун тек я,
Инсан тиртІа, икъван иер жечир вун.

Малаик яз кичіевватІа агатиз,
Къведа лутъуз белки тіварцел са леке?
Зун гъазур я ирид цавуз акъатиз,
Къалура заз гынаг ятІа ви улкве.

Гыуцаривай къачуда за ваз мұғылет,
Зун пір хътин са инсан я, килига.
Малаикдихъ галаз ашкъи ятІа дерт,
Ша туыктуырин и къанунар шийикІа.

Вучиз зи гаф кваз къазвачтІа яр вуна,
Яб телягъиз гыкъван фида цаварай?
Вал вил алаз ракъузва икІ умұръ за,
ГыкІ хъуй зи гыл, аватайтІа ахварай?

АКУНАЙТІА ИХЪТИН ТАВАТ

Чиже цуьквер хкягъдайвал,
Хкягъзва гафар за.
Къелкъвэза зун мублагъвилик,
Талабзава марфар за.

Гъар цуькведал ацуькъдач вил,
Хуш ятгани зарар заз.
Вун паталди кхыз кланда,
Гзаф багъа царар заз.

ГыкI жагъурин шиирдин шив,
За Эминан шив хътин?
Сулейманан къве лацу гаф,
Цурун тийир жив хътин?

ГыкI ийида Тагъира хыз,
Къе Гъурудин тарифар?
Акъван иер гафар вири,
Ийиз жени илифар?

Гъар гафуниз за икрамда,
Чехи шаир хъайидан.
ГыкI лугъун за и аямда,
Чуңгуър гце Сайдан?

Гын шаирдив агатда вун,
АвачтIа вахъ жувахъ гуж?
За шиирар кхын патал,
Къачурди туш гафар бурж.

За Няметан ялавдикай
Кутунвайд я рикIе цай.

За Забитан илгъамдикай,
Къачунвайд я чехи пай.

ГыкI лугъун за алакъ тийиз,
Залан къvezva и пар заз.
Къе ашкъидин шиир кхъиз,
Агакъизавач гафар заз.

Рахшанд мийир бендедикай,
Хиве къазвай тежервал.
Ажуз ятIа шайрд къелем,
Тахсиркар я иервал.

Иервилихъ авай къудрат
МуытIуыгъди туш баядриз.
АкунайтIа ихътин тават,
Четин жедай устадриз!

АКI ЖЕМИР ХЬИ...

АкI жемир хьи, чIехи ятIа и дунья,
Ашкъид къадир чидайбурни пара я.
КъечIейтIа къе мутьуббатдин сафунай,
Халисанбур са капаш я, кура я.

Гыкъван гыссер кIватIайтIани гъенелай,
Ашкъидин ким гъиз жедани арадиз?
Агъзур йисар гълнатIани винелай,
Виш Лейлини Межнун чидач дуњядиз.

Пара хъана алахъайбур гел атIуз,
Мутьуббат хупI лутъуз тежер са сир я.
Вири умумър серфнатIани куз-хкIуз,
Зун кIанидав агакъ тавур фагъир я.

ЯтIани за садрахъни гъил къахчудач,
Яр зи къуват, руыгъдин такъат, дамах хъухъ.
За гафарив вафалувал къалудач,
Зун хътинди авачирдал чIалахъ хъухъ.

Гыкъван вуна авуртIани зулумар,
“Ашкъ”, “ашкъ” лутъуз за дуњядза твада ван.
Хъурремир зал, рикI авачир залумар,
Куь хиляй за яр рикеваз гуда чан.

Ни лутъуда пара ава кIанибур,
Зун хътинбур ва-цIуд жеди хъайитIа.
Гадара тIун яр вуна и такабур,
Суваб жечни вунни зун хъиз кайитIа?

И дуњядихъ пара хъана мугъманар,
Вучда зунни тамарзу яз хъфейтIа?
Сад лагъайди зи тIвар кутур инсанар,
Мутьуббатдин “Яру ктаб” хъейтIа!

ЗИ ЯР Я ЛАГЬ

Чулав кифер пек хътин,
Нурлу я чин, экв хътин.
Къадир чир жеч цукведин
КIунчар гъиле такъурдаз,
Зи яр я лагъ, акурдаз.

Хъльтуyl, ширин мара я,
Хатур хамир, кIура я.
Иердан наз пара я,
Вуч чир хурай такурдаз,
Зи яр я лагъ, акурдаз.

Бахтавар яз хъльреда,
Вилер къведре жульреда.
Икъван иер береда
Ашкъ гъавурда такъурдаз,
Зи яр я лагъ, акурдаз.

Гар хълиз ашкъид къузада,
Секин-секин юзада.
Ичин пеш хълиз зурзада,
Нагагьдай гъил акъурдаз,
Зи яр я лагъ, акурдаз.

Ашкъидин рак кIеви таз,
Зун гафарив рекье тваз,
Садрахъ инсаф тавурдаз,
ИкI хатурдихъ хукIурдаз,
Зи яр я лагъ, акурдаз.

ЛУГЬУРАЙ ЧАЗ

Вун марф хъурай, зун ви стІал,
АтІудайвал къведанни тІал.
Къведни юргъ хъиз авахъин чун,
Ахпа санал алахъин чун.
Са накъвадик какахъна икІ,
Къведа санал акъудин цуьк.
Сад яз накъвар, сад яз гатфар,
Алаз хъурай къведал са тІвар.
Вирида са аламат яз,
Пагъ атІана килиграй чаз.
Акурбуру къуна хурал,
Кутугай тІвар эциграй чал.
Лугъурай тІал алуддай цуьк.
Къве кЛаниди агуддай цуьк.
Чафарин цуьк, марфарин цуьк,
Накъварин цуьк, гатфарин цуьк.
РикІел ххиз масан гафар,
Лугъудайвал хъсан гафар,
Мел авурай кЛанибуру,
Хъел тавурай кЛанибуру.
Са тан хъана акурла чун,
Са чан хъана акурла чун,
Икрам ийиз къвазна вилик,
Лугъурай чаз: Мураддин цуьк!

ВУН ХЪАНА

Вун хъана зи кыилин шиир-
Закай шаир авурди.
Вуч ятІа лагъ, себеб эхир,
На зун къабул тавурди?

АгакъначтІа къелемдин гуж,
Ваз кълани цар кхвидай?
АлатнатІа гафарин луж,
Ви рикІ есир ийидай?

Вун хъана зи кыилин шиир-
Зи рикІе цай кутурди.
Бес вучиз вахъ авач фикир,
Бахтунин шем күкіуьрдин?

Тімил ятІа зи рикІин цай,
Гыссериз чим гун патал?
АвачтІа къе дульняда тай,
Ваз барабар хъун патал.

Вун хъана зи кыилин шиир-
Зи секинвал тухвайди.
Авунач за садазни чир,
Вун зи рикІе авайди.

И дульняда виридалай,
Заз кълан хъана пара вун.
ЯтІани икІ еридилай,
Хъана тават чара вун.

Вун хъана зи кыилин шиир-
Күтаягъ тежер царарни.
Пехил я хъи, зи ашкъидал
Цава чехи Гъуцарни.

ТахъайтІа зи чурдачир ківал,
Хъсанвилихъ суракъдай.
Чугваз тиртІа вичи зи тал,
Муыгълет гудай агакъдай.

ЮЗУРДА ЗА

Лугъумир хьи, зун галатда,
Виш йисни гаф түкІурда за.
Ви ашкъидин вилаятда,
Жуван тIаратI акIурда за.

Зи гафарин къушунди вун,
Са легъзени тадач регъят.
Ви чилерал вигъеда пун,
Ви дуњня ваз жеда къегъат.

Зи цАрари хъультуыл, таза,
Ви хиялда ийида цИир.
АтайтIани кыилел къаза,
Къакъудда за ви рикIин сир.

Жагъурда за вири рекъер,
Ийидайвал ви кЕле рам.
ЧукIурда за вири мутьвер,
Тефий лугъуз патахъ ви кам.

Амукъда вун хъана къаних,
МутьIульгъ хъуниз амач пара.
Элкъведа вун зун галайнихъ,
Амукъдач ваз маса чара.

Гъа икI зи рехъ гузетдайвал,
На ашкъидиз гъурметдайвал,
Цийи гафар жагъурда за.
Вири гафар жагъурда за,
Са къуз ви рикI юзурда за!

ИЕР Я ВУН, ЧАН

Гыкъван гагъда эхин за икI,
Амай уымур акъудин гыкI?
ЮззватIа и яшда рикI,
Атайла яр ви хъультул ван,
Иер я вун, чан.

Гаф лагъайла кыил вине къаз,
Маса тават къалурмир заз,
Икъван рушар аваз-аваз,
ФизвачтIа зи патахъ гиман,
Иер я вун, чан.

И дуныядада лукъман пара,
Анжах вавай къандада чара.
Къуланфериз зи ахвара,
Илифиз яр, ятIа мугъман,
Иер я вун, чан.

Вун такурла чIур хъана гъал,
ГъатзватIа зи чандада звал,
КъачувватIа гыссери къал,
АватIа зи рикIе тIурфан,
Иер я вун, чан.

Ашкъид тIурфан алатдалди,
Яргалмир зун туьгьметдалди.
Галат тийиз минетдалди,
АмачтIа захъ са кIус аман,
Иер я вун, чан.

Шумуд бегъер атIана за,
Гила дуныя къатIана за.
Ви дерт чIутваз датIана за,
ТергзватIа уымур жуван,
Иер я вун чан,
Иер я вун, чан!

РАМДА ЗА ВУН

Вулкан я къван ашкъидин цай,
Атуда ви риклин къарай.
Агакъ тийиз санихъ гъарай,
Гъааратди къулукда вун,
Ялавари алугда вун,
Ни лагъайтла гуз жеда таб,
Къиляй-къилиз таб я хьи, таб!

Тухуда вун марфари ви,
Негъда вакай юрфари ви.
Таъсири тийиз гафари ви,
А таватди куда ви рикл,
Садлагъана хада ви рикл.
Виш жуъреда дегиши жез гъал,
Чуугваз тежер тал я хьи, тал!

Гъикъван дердер къалурда ваз,
Къурада вун къеняй чуугваз.
Вуж тиртла ашкъ акъудай кас,
Адахъ инсаф авачирни?
Маса къанун амачирни?
Са кус мили, са кус хъультул,
Агакъдайвал къанидав гъил.

Авач адахъ терездин вил,
Хъайитлани гыссер къизил.
Гъикъван ксар туна сефил,
Кана ада илисна цай,
Ганач амма са цуклин пай.
Чухна риклер, руихъиз хъана,
Нивай ашкъи эхиз хъана?

Акваз тиртIа а кыл, эхир,
Акъуддай за агъзур жигъир.
Кlанид залум, зун са фагъир,
Гъиниз фида, гъиниз катда?
ГъикI агатда, гъикI къакъатда?
Яргъалдайвал агъри-азаб,
Авани са къулай жаваб?

Жавабарихъ къелкъведач зун,
Ваз минетиз къекъведач зун.
АкI жемир хыи, хкведач зун,
Муъгульбатдин генг яйлахдиз,
Килигда за ви дамахдиз.
Эй зи ашкъи, тIямда за вун!
Эхир са къуз рамда за вун!!

ЯГЬИЗ ЖЕЗВАЧ

АвачиртІа ашкъи хас тир,
Лагъ, заз гынай жагыдай вун?
АлакънайтІа, жагъай касди,
Гъамлу тар хыз ягъидай вун.

Йифиз-юкъуз күуна хурал,
Ви аваздихъ яб гудай за.
Алаз тиртІа вун зи къвалал,
Гъар дердиниз таб гудай за.

Тесниф ийиз ви тарифдин,
ТүкТүрдай са лезги макъам.
Вун я хыи яр и дүньядин,
Виридалай верціи макъам.

Вун я зи гаф, вун я зи чал,
Вун я чалал текъведайди.
Вун ашкъидин тахт я минал,¹
Зун-минетиз къекъедайди.

Ви тахтунин гъава къакъан,
ВучайтІани агакъдач гыил.
На садрахъ заз лутъудач чан,
За садрахъни атчудач вил.

Вун са инсаф течир гъаким,
Зун чандикай күңгей фагъир.
Хъурезвайд гым, ишезвайд гым,
Гидан циг я, гыдан эхир?

1-къудратлу

Гъим гъахъсуз я, гъим гъахълу я,
Гъидахъ гунагъ аватІа чахъ?
Гъим бахтуз я, гъим бахтлу я,
Гъим къисметдин ятІа чІалахъ?

Зун гафарихъ къелкъведач яр,
Жагъурдач за къечІедай саф.
Зибур я хъи, и гунагъар,
Гъавилий захъ авач са гаф.

Таб авач захъ ашкъид рекъе,
Вун авачиз акъваз жезвач.
Акъунва хупІ вун зи рикІе,
Гъамлу тар хъиз ягъиз жезвач...

ВЕРЦИИДА КЬВАН ВУЧ Я ЯР?

Агъ, ви ванцин верцида къван вуч я яр,
Секиндаказ къабул жени рикливай?
Иервални такабурни галачиз,
Ван бес я, зун ийин патал рекъивай.

Шуршур къачуз сувун къайи булах хыз,
Ви ванци заз бахшзаватла серинвал?
За булахдив гекъигзавач кланид вун,
Гын булахдихъ ава къван ви ширинвал?

Агъ, ви ванцин тазада къван вуч я яр,
Гын жуьреда ийин валай разивал?
Хъультул ванер пара ава дуныядা,
Амма садахъ аван ихътин тазавал?

Ви авазди чан гъида зи гъиссерал,
Са легъзени акъатдач вун хиялдай.
Михъивили, къакъанвили рамда хыи,
Авайда хыз зун Шагъ дагъдин икалда.

Вуч лугъун ваз икъван мили рахазвай,
Ви аваздал къиникинни хуш я яр.
Рикл зурзурдай, хъультулардай, шадардай,
Агъ, ви ванцин верцида къван вуч я яр?!

ПУД МАНИ

*Къилих галай пешерин шал,
Пешерин шал дуьгуър хъана.
Зи чандавай дердерикай,
Са гъамлу тир чуынгуър хъана.*

Зи чуынгуърдин аваз зарул,
Зи манидин гафар гъарикI.
Муыгъуббатди кутуна фул,
Зурзазва зи къеневай рикI.

Тульгарна за агъзур мани,
Жагъизмач заз кхьидай гаф.
Гъикъван минет авуртIани,
Зи Канидахъ авач инсаф.

ХъанватIа зи гъиссер векъи,
Хъультулардай гъар авачтIа?
Белки къелем ажуз я зи,
РикI атIудай цIар авачтIа?

Вучин, гъикIин лугъуз рикIи,
Агъзур патахъ физва хиял.
Зи Каниди, зи харуди,
КъедатIа вун са къуз Чалал?

АтIай гаф лагъ, и дуьньяда
Авани вахъ маса гиман?
ГъикI хъуда за къарагъайтIа,
Зи гъиссерин дили тIурфан?
ГъикIда гъиссер дуьгуър хъана,
Чаравилер алукъайтIа?
Вучда вуна чуынгуър хана,
Мани зуракI амукъайтIа?

II

*На хаму шив вацIа твамир,
ВацIавай яд къайиди я.
На ви дердер заз акъаймир,
Зун валайни кайиди я.*

Шумуд йис я кузва на зун,
РикIин кыиле къацI хъана зи.
Гъамарикай вилин селлер,
Дердерикий вацI хъана зи.

КайитIани зун вулкан хъиз,
Юзанач вун чулав къван хъиз.
Чиле акIай цайлапан хъиз,
Бахт кIевера акIана зи.

Бегъер тагуз ашкъид никIи,
АтIанва яр, къарай рикIин.
Зулун марф хъиз тежез секин,
Дерт дуньядиз чкIана зи.

Ашкъидин тIал эх жезамач,
Мад вилерай шел къvezамач.
Лугъумир хъи, сел къvezамач,
Гъамдин даря ацIана зи.

Кана на зун, Рагъ хътин яр,
Гъавадавай дагъ хътин яр.
Кар къунатIа на гъихътин яр,
Дуньядкай вил атIана зи.

III

*Агъадикай акъатай рагъ,
Гар галаз хъуй, гар галаз хъуй.
И дуныяда вад къан уьмуър,
РикIиз кIани яр галаз хъуй.*

Агъадикай Рагъ акъатна,
Гар галаз хъуй, гар галаз хъуй.
Зал гълтайла ни лагъанай:
Хар галаз хъуй, хар галаз хъуй.

АвачиртIа вун хътин сир,
Зи гъиссери ийичир цIир.
Ашкъид багъда чкIиз атири,
Зар галаз хъуй, зар галаз хъуй.

Вун такурла пад жеда рикI,
ГъикI минетин, за ваз, лагъ гъикI?
Ашкъидин рак игисмир икI,
Свар аваз хъуй, свар аваз хъуй.

Иshedач зун ийиз шуван,
АвуртIани гъикъван дуван.
Вал Лейлидин, зал Мажнунан,
ТIвар алаz хъуй, тIвар алаz хъуй.

Гагъ-гагъ бегъем эх тежез наз,
РикIи туыгъмет ийида ваз.
ЯтIани мад лугъуда заз:
“Яр галаз хъуй, яр галаз хъуй”.

ГЬИМ ГЬАХЪЛУ Я?

Зун дили гар,-
Вун шагъвар.
Зун са турфан,-
Вун зи ван.
Зун мутьуббат,-
Вун тават.
Зун агатиз,
Вун катиз,
Сад баҳтлуди,
Сад баҳтсуз.
Гым гъахълу я,
Гым гъахъсуз?

Зун мани я,-
Вун аваз.
Зун баҳтлу я,
Вун аваз!
Зун къацу чуyl,-
Вун регъел.
Зун къизилгуyl,-
Вун зи хел.
ТазвачтIа на
Цукк атгуз,
Гым гъахълу я,
Гым гъахъсуз?

Зун дагъдин къвал,-
Вун рагал.
Зун тавдин кIвал,-
Вун зи цал.
Зун къурай багъ,-
Вун багъман.

Зун са начагъ,-
Вун лукъман.
АтайтІа лагъ,
Зун вахтсуз,
Гым гъахълу я,
Гым гъахъсуз?

Зун са булахъ,-
Вун шуршур.
Зун я дамахъ,-
Вун абур.
Зун гатфар я,-
Вун гъвергъвер.
Зун сувар я,-
Вун мехъер.
КъуртІа ви гъил,
“Свас” лугъуз,
Гым гъахълу я,
Гым гъахъсуз?

ВАЗ ХҮУРАЙ

Заз дүньядин затини кіандач,
Ваз хүурай.
Умур тирвал бахтни кіандач,
Ваз хүурай.
Кыакын къамат, дигай гъални
Ваз хүурай.
Айна вилер, чүллав хални
Ваз хүурай.
Иервилер, кіубанвилер
Ваз хүурай.
Мелер-мехъер, хъсанвилер
Ваз хүурай.
Вуч аватіа рикіиз кіани,
Ваз хүурай.
Мұғыуббатдин верци мани
Ваз хүурай.

Жув патал за ингье, са гаф лугъуда:
Заз бес я, вун аватіа и дүньяда!

ЗУН ДЕРТ ЧИУГВАЗ БАХТЛУ Я

“Бахтлу я вун икъван чIехи ашкъ авай”
Кланидан гафарай

Клан хъун зи яр, чIехи баht я, чIехи баht,
Ашкъ тахъайтIа, зун дердинай къурада.
За рамнава виридалай къакъан тахт,
Заз вун хътин иерд ава дуньяда.

Йифиз-юкъуз эл паталди кхьизвай,
Зи къелем вун, зи шиир вун, зи цIар вун.
Заманадин хаарикай зун хъузвай,
Зи Рагъ вун я, зи Чил вун я, Гъуцар вун.

Вун авачиз зун умъурди кIармашдай,
Зи къекъунар, зи дамахар выбур я.
Вун авачиз зун пехъери таращдай,
Вун зи къуват, вун зи акъул, сабур я.

Вун аваз за хузвза жуван такабур,
Мульбъбатдин Къулан вацI зун, Шагъдагъ зун.
Зи ашкъид пехил хъанва парабур,
Къун тавурай беднезердин вили вун.

Умъур кIинтI хъиз элкъvez ашкъид харада,
Вуч ама лагъ, за эх тавур, таб тавур?
Зун дертугваз баhtlu я и дуньяда,
Вун баhtlu я, заз ихътин ашкъ баши авур.

АТІАНВА ЗИ ВИЛИН АХВАР

Мад фикирди гатаз хуру,
Атіанва зи вилин ахвар.
Кыуланфериз зулун гару,
Юзурзава къузүз чинар.

Гъарай санихъ агакъ тийиз,
Ишезва тар, юзаз-юзаз.
Чинарди и миччи йифиз,
Вичин дердер рахазва заз:

“Са береда зи хилерал,
Илифнай са лацу кару.
Вегъен тийиз ам чилерал,
Хуъдай хьи, за гзаф хару.

Къуш садрахъ зав агатайла,
За виш сефер лагъудай чан.
Адан рекъер алатаилья,
Зун дерт чугваз жедай пашман.

Югъ акъудиз и жуъреда,
Кландай хьи заз кару пары.
Низ чидай къван са береда,
Жедайди ам узувъкъара.

Са къуз мадни хтана къуш,
Алаз къвалал маса кару.
Гафарзавай са-садаз хуш,
Зи хилерал туна хуру.

Садлагъана гафна закай,
А цийида лап верцидиз:
- Чинардиз хуш ава вакай,
Хуъзва ада вун чимилиз.

Жаваб гана мулькуъда фад:
- ХупI хъсан тир гаф хвенайтIа.
Чинар вучиз лугъуз тир мад,
Адахъ кудай рикI хънайтIа.

Къуру хънва хилер адан,
Къуъзъ жезва гила чинар.
Тежедайвал ахпа пашман,
Ша жагъурин са маса тар.

ИкI лагъана фена абур,
Агакънач зав хабарни са.
Эхзава дерт, хвена абур,
Вафасуздаз вуч лугъун за?"

Шумуд йис я чугваз ажух,
Тара гыкъван тегъерзава.
КъvezватIани чинард язух,
За жувакай фикирзава.

Тухузва зи хиял гару,
МичIерихъ вуч къал аватIа?
Динж ятIа вун, агъ, зи кару,
Яраб вун гыкI ксанватIа?...

ЭЛКЬУРА

И дульядин гъинтIар пара,
Зи дердериз авач чара.
Ша зи тIалар, туна хура
Зун зурзура, зун юзура.
Зурзаз-зурзаз,
Юзаз-юзаз,
Зун акIура,
Зун жагъура.
АвачтIа вахъ
Заз дигай баҳт,
Ашкъи лагъай
И рекъелай
Зун элкъура,
Зун элкъура.

Зи цав залай винидава,
Элкъvez-элкъvez вилидава.
Зун гъамарин лилидава,
Гъунедавай, киледавай
Ша зи гъамар,
Ша зи тIалар.
Зулун марф хъиз
ТIвалар-тIвалар,
Къачуз къалар,
Чура гъалар.
Зун шедайвал,
Къежедайвал,
Завай затIни
Тежедайвал.
Ша, алкIура,
Ша, къелкъура,

ВучдатIани,
ГъикIатIани
Зун элкъура,
Зун элкъура.

Элкъура, тIал эх жезамач,
Квадарна кыил, рехъ чизамач.
Таб чизамач, гъахъ чизамач.
ЛагъайтIа за, твах, жезамач,
Ша зи шулу,
Цийи-цIуру,
Мили-хару
Хифетар.
Зи раҳунар,
Минетунар,
Гъульетунар
Пара я.
Зи ашкъиди
Кура-кура,
ВегъенватIа
Пунар пара,
Зун кукIвара,
Зун кIар-кIара.
АлакъдатIа,
И кардилай,
Муъгъуббатдин
ДакIардилай,
Рам тежедай
Часпардилай
Зун элкъура,
Зун элкъура!!

ЮГЪ БЕС Я ЗАЗ

Вуна чими гъиссерикай це заз цІверекI,
А ви цІверекI,
Я заз герек.
Зи ашкъидиз
Гун патал рекIв.

Жуван верцIи гафарикий са гаф це заз,
А ви гаф гваз,
Алхишна ваз,
Са кIус рикIяй
Регъят хъуй заз.

Вуна жуван тIаларикай са тIал це заз,
А тIал чугваз,
Акваз-такваз,
Дерт вуч ятIа
Чир хурай заз.

Жуван бахтлу йикъарикай са югъ це заз,
Гумир мад наз,
Варцар, йисар
Амукърай ваз.
Бахтлу хъуниз
Югъ бес я заз!

ХЬАНАНИ?

Вун зи къуват,
Руѓдин такъат.
Ихътин савкъат
Авани?

Хъуњъвер бубу,
Плузар пурпу,
Чанда гугу
Амани?

Ашкъид келме,
Такъаз хиве,
На яр к'еве
Тунани?

Гар хъиз юзаз,
Пек хъиз зурзаз,
Шаирдиз наз
Ганани?

Къуна зи чал,
На чан марал,
Рахадай гъал
Тунани?

Гъич са сефер
Жузаз кефер,
На заз йифер
Хвенани?

Къачуна къал,
За ваз марал,
Залан суал
Ганани?

Агъузна къил,
Ацана вил,
Яр вун табдил
Хъанани?

ЯНИ?

Цийи гафар кIанзавай яр,
Гаф жагъурин регъят яни?
Вун Аллагъди туна рикIе,
ТахъайтIа ашкъ къегъят яни?

Камар хъуьтуыл, хъуьрун мили,
Вун шаирдин къуна вили.
Ихътин бегъер гъайи чили
Мад тагъидай урфат яни?

АватIа вахъ иер къамат,
ЖагъизвачтIа заз са гъалатI,
Таватдиз вуч лугъун, тават,
Цийи гафун успат яни?

Авунва хьи, на зун есир,
Аман Аллагъ, вуч яви сир?
И дувъняда садаз течир,
Аламатдин къуват яни?

Муыгъуббатди чIагурна икI,
Амай уымуэр акъудда гъикI?
Лагъ кван гила, зи тIазвай рикI,
БарбатI яни, абад яни?

ЛУГЬУДАЧ

Лугъудач зи цав хъана вун,
Цавун ирид нав хъана вун,
Зи ашкъидин къав хъана вун,
Мульпъуль тежер чав хъана вун,
Алатиз чав,
Щувъзва зи къав.
Вучиз икъван къалда вуна,
Гъикъван къилиз ялда вуна?

Лугъудач зи Рагъ я тават,
Ракъин нур я, тагъ я тават.
Ви бегъердин чагъ я тават,
Мульпъуббатдин багъ я тават,
Алатиз чагъ,
Къуразва багъ.
Вучиз икъван къалда вуна,
Гъикъван къилиз ялда вуна?

Лугъудач зи хел жемир яр,
Чемерук хъухъ, хъел жемир яр.
Ашкъид багъда гел жемир яр,
Минет хъуй ваз, хъел жемир яр,
Авуртла хъель,
Амукъдач гел.
Вучиз икъван къалда вуна,
Гъикъван къилиз ялда вуна?

СА ДУРНАДИН АВАТНАВАЙ ЦАКУЛ ХЫИЗ...

(*Мұғынбатдин саврухар*)

I

Са дурнадин аватнавай цАкул хыиз,
Сефил я зун, рекъер хұзва вилери.
КъекъевезватІа къе бегъерсуз са зул хыиз,
Гұйретталди къабулдан ви чилери?

Зи рехи тар - хилер хайи, алахъай,
ГыкІ гъятнатІа мұғынбатдин сұғында?
Зи гунағар вуч ятІа мад чир тахъай,
Гатфарикай пай хъанач заз умұнда.

Гыкъван йикъар акъудин лагъ, яларив,
Ахъа тежез зи бақтунин къунва қав.
АңанватІа рикІ ашқыидин ҹаларив,
Вучиз зи гаф лугъуз тазвач вуна зав?

РикІи ҹалаз килигзамач, ам фадлай,
Сувун цүк хыиз ви рагарал зурзазва.
Алуд тийиз на зун ңұзвай къаядлай,
Лагъ, вучиз вун, къайи гар хыиз юзазва?

Ашқыидиз чим акъуддайвал ңаяри,
Мус къедатІа зи умұнда бахтлу гад?
ИкІ фейитІа, ҹагурда зун къаяри,
Кәниди заз ракъура тіун ракъар фад!..

II

Ракъура заз рагъни гаттар,
Рагъ авай юғ пара қланда.
Вири гафар таб я зи яр,
Инсандин баҳт гара қланда.

Бахтунин шив, акъудмир руг,
А таватдин хъанва зун лукІ.
И дүньяда авуртІа муг,
Ярдин хъұтылы хура қланда.

III

Куъз я дульня яр галачиз,
Дульня ава, яр аватла.
Бахтлу я зун, гаф авачиз,
Рикле ашкъид пар аватла.

Гыи виливди килигин за,
Гыхътин тварар илигин за?
Гын цукъведив гекъигин за,
Ярдихъ маса зар аватла?!

IV

Ви зарари ийиз сефил,
Яр, зун чагур тавурай.
Бахтсузвили къуна зи гыл,
Садрахъ галчур тавурай.

Хифет чугваз дерг гуда за,
Датана ви рехъ худа за.
Рекъидалди таб гуда за,
Амма алчур тавурай.

Вуч лугъун за гафаривди,
Гватла ракъар гатфаривди.
Хажалатди марфаривди,
Бахтар куыцбуяр тавурай.

V

Зи бахтунал къвана живер,
За вахтунда къатлаиди туш.
Ярди садрахъ ганач эвер
За мадни муд атлаиди туш.

Хвейитлаи рекъер вили,
Атанач хьи, гатфар мили.
Садрахъ къванни бахтлувили,
Зи риклин рак катайди туш.

Гыкъван жеда зун йифера,
Эвера яр, заз эвера.
Талгъурай хьи, Муззэффера
Садрахъни гад къватлаиди туш!

ЮЗАМИР

Яб це яр,
Са легъзе.
Таб це яр,
Са легъзе.
Минет хъй, ваз минет,
Кульчин зи ви сурет.
Юзамир,
Юзамир.

Куна кыил
Са легъзе,
Мичла вил,
Са легъзе.

Са легъзе - са герен,
Къачун за са темен.
Юзамир,
Юзамир.

Къекъемир,
Са легъзе.
Хъюремир,
Са легъзе.

Зун мест жен гъил куна,
Ви метел кыил туна.

Юзамир,
Юзамир.

Ван мийир,
Са легъзе.
“Чан” мийир,
Са легъзе.

Гъахын зун ви хура,
Ая заз са чара.

Юзамир,
Юзамир.

Фикирмир,
Са легъзе.
Хъел хъумир,
Са легъзе.

Лугъумир юх жевач,
Зун вакай тух жевач.

Юзамир,
Юзамир.

Куккуюнмир,
Са легъзе.
Туюнмир,
Са легъзе.
Квахына къе чир-течир,
Хъанва зун ви есир.
Юзамир,
Юзамир.

Садазни тийиз чир,
Хуъх зи сир,
Хуъх зи сир.
Юзамир,
Юзамир...

СЕФИЛ Я ЗУН

Сефил я зун рехъ какахъна,
Зулун циф хыз тежез элциф.
Гъин гүнедал аруш хъана,
Гъин дереда акъудин йиф?

Гъин булахдив вугун за сир,
Гъин къаядиз лугъун за тал?
И къураба, гатфар течир,
Генг яйлахди къадан хурал?

Къада лугъуз муд авач захъ,
Зи гатфарин пара я наз.
Алакъайтла на жува яхъ,
Маса яйлах къалурмир заз,

Бейгъушарна цуквер вири,
Ийидай ваз темен-тавал.
Са легъзеда метерал ви,
Къил тадай за, регъят жервал.

Ярх жедай зун чинихъди икI,
Къацу, таза чилерал ви.
Хурудивди агудна рикI,
Вилер тадай вилерал ви.

Зи гыссери ийиз суза,
Къадай ви цен, ягъана мет.
Минетдай яр Гъуцариз за,
Амукъдайвал ина чун къвед.

Ви къаматдал ийиз дамах,
Тарифдай за элкъвэз-хквэз.
Вун бахтлу я зи генг яйлах,
Заз бахтлу жез къандачни бес?!

ХЪУРЕДАЧНИ?

Яргъал я зун гъарамрикай,
Са күннани авач зи вил.
Чехи Касди Тъямрикай,
Пай ганва заз тИимил-тИимили.

Негъайд я за мулкар чЕхи,
Мал-девлетни вири аваз.
Са ашкъ тир хъи, кЛан хъайиди,
Амни пара акуна заз.

Зи кЛанидахъ авач инсаф,
Шерзум я зун агакъ тийиз.
ГъикI жагъурда сувгуурдин гаф,
Ажуз я зун, алакъ тийиз.

Чан акъудиз къене рикИин,
ТПаларни зал алават я.
Ашкъидин гъисс тежез секин,
Лагъ кван, им вуч аламат я?

Им вуч чагъ я, им вуч вахт я,
Куъз гъиссерал алдах я зун?
КЛанивилин дертни бахт я,-
Лагъай касдин чПалахъ я зун.

Негъавач за я чПав, я вахт,
Чан куыцЕйла рикI шедачни?
Гъикъван эхда? Зи дерт-зи бахт
Садрахъ къванни хъуредачни?

ГҮҮГЪ АЛАМАЧ РИКИЕЛ ЗИ

Таза хъуяхъвел чIулав хал,
Гъин дарядин гевгъер я?
Суйдиз марал, буйдиз шумал,
Вун гъин багъдин бегъер я?
Бегъер акур къеъалдиз,
АтIуз кIанда гъалалдиз.
Вун акъулдиз, камалдиз
Дерин я руш, дерин я.
ТIям ятIа чилерин,
Вучиз икъван ширин я?

Жаваб тагуз суалдин,
Зун кIевера акIурмир.
Хабар ятIа зи гъалдин,
Иерди, захъ хукIурмир.

Ни лугъуда хукIурда,
На зи гъиссер куькIуьрда
Я тарина, чуынгуьрда
Ягъаз тежер макъам я.
Уьмуыр гъалдай ашкъидив,
Макъам я руш, макъам я!

Къадир чир хъухъ вахтунин,
Тамир макъам алатиз.
Есир я зун бахтунин,
Гъайиф, гъиляй акъатиз.

АкъатайтIа вучда лагъ,
АлатаитIа вучда лагъ?
Зи иерди, чан Аллагъ,
Гъин уылкведиз куьчда, лагъ?

Куъчмир карван, хуъх вуна,
Ая рикIиз рехъ вуна.

Шикил я ам къудратдин,
Гъайиф я и таватдин.
Беден зурзаз, хур юзаз,
Диб я чIехи къуватдин.
Къуват адан дамах я,
Тават туш ам, яйлах я.
Вегъена хур, кIевидиз къур
КIанидаз хупI къужах я!
Къадай хьи зи къаст тийиз,
Ашкъидалди мест ийиз!

Мест ийидай баҳт це заз,
Баҳтлу хъунихъ ваҳт це заз.
Гаф түкIуъриз тарифдай,
Ярдин рикIе илифдай.
Лугъумир хьи, илифнач,
Бубуд саягъ къекъифнач.
Эхирни за къуна гъил,
Ярдин хурал туна къил.
СиратIалдин мутькъвел зи,
Гуъгъ аламач рикIел зи...

АЯ ЧАРА

Авач хьи, мад вакай хабар,
Галуд мийир фикирар зи.
Чүгүртәни гыкъван часпар,
Клевир жедач жигъирап зи.

Лугъумир хьи, геж я гила,
Уьмуър фена, рехи я мег.
Рекъидалди жагъурда за,
Мульгъуббатдин шегъредиз рехъ.

Жагъин тийиз актайтә зун,
Саврухари турай хура.
Дерейра захъ къекъемир вун,
Зи дерейрин цифер пара.

За хаариз гудач аман,
Ви гелерихъ къелкъведа яр.
Зулун юкъуз пашман-пашман,
Зун цифр хъана хкведа яр.

Ацана икї гъамлу чавуз,
Марф хьиз къвада чилерал зун.
Даим рикїз тадияр гуз,
Нагъв жеда ви вилерал зун.

Йифиз-юкъуз атлуз къарай,
Зун дерт жеда, гъам жеда ви.
Дагъдин вацї хьиз тұна гъарай,
Ван алахъдай кіам жеда ви.

ХъайитІа вун Шагъ хыз минал,
Такабур хуъз, раг жеда зун.
ТүкІурайтІа ашкыидин кІвал,
А ви кІвалин рак жеда зун.

Патанбууруз таз къадагъя,
Ахъайдач за садни аниз.
Тваз фикиррин къула гурва,
Алахъда зун ви цІаяр хуъз.

Ви цІаярив ифенавай,
Дерт чрадай са хъар я зун.
Гъамлудаказ кхъенавай,
Са шиирдин цІарар я зун.

Шаирдивай шира¹ тежер,
Зи рифмаяр - зишелни хвал.
КъянницІуд йис чара тежер,
Мульгъуббат я зи рикІин тІал.

Беса икъван кумир иман,
Зи тІалар мад мийир пара.
Авач валай чІехи лукъман,
АлакъдатІа ая чара!

1-машгъур.

ЖАГЬИЗВАЧ

Кысметди заз фадлай чурнава хыи чин,
РикIин хенжекIдикай кудиз фикирар.
Ашкъидив агакъун четин я, четин,
Са умбуру бес хъанач атIуз жигъирар.

Са рикIин пар ялда са ашкъидин тIал,
ЭхайтIа зулум я, негъайтIа гунаргь.
Гафарив са тават чалал гъун патал,
Са шаир ажуз я, ажуз я валлагь.

Са тарих тIимил я са ашкъи патал,
Бахтуни рехъ тагуз кIевейтIа ваар.
Рам тежез ашкъидин кIелеяр минал,
Шумуд са къегъалдин ханатIа гурар?

Шумуд Межнун хъана, шумудни Лейли,
Лагь, нивай гуз жеда къе заз дуъз жаваб?
Тек са рикI рам ийин паталди куылуб,
Виш агъзур цар ава, виш агъзур ктаб.

Виш агъзур касдивай жагъур хъайид туш,
Са рикIин къулегар, са ашкъидин сир,
Тек са гаф авайд я, гъар таватдиз хуш,
Ам чириз хъайитIа, жагъида жигъир.

Жагъизвач лагъана гъикI къада хиве,
ГъикI цуурда мураддин, зи ашкъидин Къаф?
КъянницIуд йис я зун акIанва кIеве,
Мадни заз жагъизвач, жагъизвач а гаф...

ЗА МИНЕТИЗ

За минетиз,
На гъуъжетиз.
РикIик-
Аман кумачирди.
Жувахъ-
Гиман амачирди.

За “ша” лугъуз,
На гаф атIуз.
Сад-
Гъавурда акъачирди,
Сад-
Лугъудай гаф гвачирди.

За тукIуриз,
На чукIуриз.
Бахт-
СакIани юзачирди.
Вахт-
Рамнава чир-течирди.

За “зун” лугъуз,
На “вун” лугъуз.
Чун-
Пакад югъ аквачирди.
Са ашкъидихъ галачирди.

За лугъуз “чан”,
Вуна “душман”,
Хайила хъуй къведни пашман.
Вун-
Къавал накъв алачирди,
Зун-
Чанда рикI авачирди...

ВУЧИЗ ТИР?

Вун сагъ хурай икъван иер,
ХъаначиртІа вучиз тир?
Аман аллагъ, вун дидеди
ХаначиртІа вучиз тир?

ХупІ гана ваз гуърчеквилер,
Гъуцарикай мийир хъилер.
Пекдин кифер, къведре вилер,
ГаначиртІа вучиз тир?

Халкъай касди икъван минал,
Къудратдин цІар чIугуна вал.
Лацу хурал бирчекдин хал,
ТуначириIа вучиз тир?

Вуч лугъун ваз, аял хътин,
Наздив къекъvez марал хътин.
А шуькуъ юкъ закIал хътин,
КъуначириIа вучиз тир?

Мулдин цукъ хъиз рагал юзаз,
Вилер ацIуз, пIузар зурзаз.
Гаф къулухна и гуъруш заз,
ХвеначиртІа вучиз тир?

Тесниф жезвач мад ви дидар,
Акунач заз ихътин гатфар.
Муъзеффера вун хътин яр
АвачиртІа вучиз тир?

САД Я, САД

КіватІайтіані вири иер таватар,
И дүньяда ви тай авач, сад я, сад.
Виш шаирдихъ ийида за гъүжетар,
Вун хытинді мад хыижедач, сад я, сад.

КъелечІ пузар, лацу гардан, чіулав хал,
Иервілин шумуд лишан ала вал.
Низ чида вун жейран яни, я марал,
За ваз ахьтин са тІвар гудач, сад я, сад.

Кіура я вун, алдах жемир харудал,
Гъалт тавурай садрахъ ният чурудал.
Пекдин бишме вигъейтіані хурудал,
А ви бегъер чуңуых жедач, сад я, сад.

Къакъан къамат миналвал я бинедиз,
Вуч лугъун за Гъуцари тур хинедиз?
Лейли, Шириң, Мейсар акур дүньядиз,
Ихътин бағыа хад ахквадач, сад я, сад!

ВИРИДАЛАЙ ИЕРДИ

Къе гурышдиз къвезва зи яр,
Рагъ, минет хъуй, экъечИмир.
Иер я хупI, а бахтавар,
Регъу жед ваз, эгечИмир.

Къамир рекъер, мийир гунагъ,
Бахтлувили гурай рекІв.
КукъунайтIа, бес я валлагъ,
Чилин Шардиз адан экв.

Циферикий хкечИмир Варз,
Йифиз бейгъуш жеда вун.
Зи кIаниди акуртIа ваз,
Хажалатди къада вун.

Са дуњядихъ гала са наз,
Лугъуз тежер бегъер я.
Бейкеф жемир Цаварин свас,
Зи яр валай иер я.

Чур тахъурай Щайгъед ви гъал,
Шарвал гъедни киснава.
Вири дуњня гъизвай чалал,
Ихътин тават низ ава?

Тек захъ ава и дуњядиа,
Виридалай иерди.
Гъавиляй къе дад гузватIа,
Муззиффер, ви шиирди?!

ГЬИКІ ХҮРАЙ

Заз са гуруыш кіан хъайила виш сефер,
Лугъумир хьи, вун зи виляй аватда.
Агат тийиз ая вуна заз түмер,
АгатайтІа, гъамишалугъ къакъатда.

Галукъмир захъ, акъваза икІ секиндиз,
Заз яргъалай пара кіанда, пара вун.
Лагъ, гъикІ таб гун за чандавай ифиндиз,
Зи тіалари, зи ялари къурай вун.

Зи гыл къамир, темен гумир, кіан жемир,
Кылий-кылилиз къадагъя я гафар ви.
Заз зенг мийир, захъ къелкъемир, къекъемир,
Лугъуз икъван риб эцягъмир рикІе зи.

Галукъ тийиз, рапан тийиз, ван тийиз,
Заз вуна са чулав къван хуихъ, лугъузва.
Зун гыссерин чими царцІе тван тийиз,
ГъакІ яргъалай пара кіан хуихъ, лугъузва.

Къураба хыз килигмир заз милиди,
Зун ашкъиди канвайди я рикІивай.
Гыкъван вуна негъайтІани кіаниди,
СакІани зун ийиз жедач рекъивай.

Къуй лув гурай зи ашкъидин маниди,
Муыгъуббатди зун алуграй, зун курай.
Къадагъаяр пара хъанва кіаниди,
Вун зи виляй аватайтІа гъикІ хурай?

ХУЬДА ВАЗ

Авачт^Іани зи гел ашкъид йифера,
Виридалай чими гысс за гуда ваз.
Чандал алаz ак^Іайт^Іани к^Іевера,
За талгъанвай эхиримжи гаф хульда ваз.

Къуна гардан лугъуда за япал ви,
Зи к^Іаниди, зи верц^Іиди, харуди.
Алакъайт^Іа, лагъ зи сурал са мани,
Пагъ ат^Іана амукъдайвал эл вири.

Минет хъй яр, къинамишмир вуна зун,
Т^Іимил ят^Іа ваз бахш авур йикъар зи.
Йиса садрахъ рикъел х^Іиз шехъя вун,
Вун рикъеваз кхъенавай царар зи.

Лагъ са шаир авай тир и дуњняда,
Виридалай пара к^Іандай адаz зун.
Вичин руыгъдихъ хук^Іурдай за арада,
Къад йис фенай, ик^І гъавурда такъаз зун.

Шиир кхъиз хвенай бегъем рекъер зи,
Уьмуър адан хтанай хъи, вилерай.
Ят^Іани ам галуд тийиз ашкъиди,
Рекъидалди акъатнач зи гелерай.

Авачт^Іани зи гел ашкъид йифера,
Виридалай чими гысс за гуда ваз.
Чандал алаz ак^Іайт^Іани к^Іевера,
За талгъанвай эхиримжи гаф хульда ваз...

ЦИЙИ ШИИР КІАНЗАВАЙ ЯР

Цийи шиир кіанзавай яр,
Зи гъар гаф ваз аманат я.
Мад сеферда акуна вун,
Аллагъди хуйй, саламат я.

Вун рикіеваз кхъена ціар,
Къезил хъана зи рикіин пар.
Вун атун заз чехи сувар,
Вун хъфин са мусибат я.

Ашкъ рикіеваз хифетдинди,
Усал хъана минетдинди.
Зал гъалтайла къисметдинди,
Къиляй-къилиз ягъанат я.

Ви дердинай хъана сефил,
Агакъзавач санихъ зи гъил.
ЯтПани мад атПузвач вил,
Муъгъуббат я, муъгъуббат я...

ЭВЕР ГУЗВА

Гъеле хъи за кIанидакай
Къилин улуб кхъенвач.
Зи ашкъидин гаф чрадай
Тланур гъеле ифенвач.

АвачтIа захъ цайни ялав,
РикIни тахъуй ифидай.
Са гаф къванни герек туш заз,
Дурнар хъиз хъифидай.

Ашкъидин гъисс аваз хъурай,
Звал твадайвал зи чанда.
За шиирдиз тувкIуьрда муг,
Муьгъуббатдин Ватанда.

Течирбуру зи щарарай
Ашкъ вуч ятIа къатIурай.
Гафарин мел ийизва за,
Вири рушар атурай.

Суна хътин,
Дурна хътин,
Ша, ша, рушар,
Айна хътин.
Икъван иер
Жедан бегъер?
Нез тежедай,
Майва хътин.

Алхишава за квез рикIяй,
КIвал авурай вирида.
Захъ авайди сад я рушар,
Къал тавурай гъейрида.

Адан хъверни, адан хъелни
Заз дуњьядай аквада.
Зи кГаниди тесниф жедай
Гаф авач и дуњьяда.

За садахъни тахъай гафар,
Жагъурзава датГана.
ТЛебиатдихъ ихътин гатфар,
Виш йис къван я тахъана.

Марвар хътин,
Тавар хътин,
Ша, ша, зи яр,
Гатфар хътин.
Дагъдин серин
Шагъвар хътин,
Чан зи Яран
Сувар хътин
Масанди ша,
Хъсанди ша.
Зи кГаниди,
Жуванди ша.

Ахъйнава гегъеншдаказ,
Мульбъбатди къе къужах.
Кичезва заз пакад юкъуз
Ихътин легъзе тежез чахъ.

АлакъдатГа къедаказ ша,
ЧкИдайвал зи цифер.
Йифди-югъди рехъ хузвза за,
Эвер гузва ваз, эвер...

БАХТАВАР Я

КъачузватІа гурваяр за,
Муыгъуббатдин цІаяривай,
КукІвар жедан зун хътинди,
Заманадин къаяривай?

Кланиди вал ийиз дамах,
Чехи са ашкъ аватІа захъ,
КхъизватІа тежез къуруь,
Вун ятІа зи илгъамд пери,
Захъ гафарин луж аватІа,
Цайлапандин гуж аватІа,
Гын касди зал алтІушда пехъ,
Гын душманди къада зи рехъ?

Зун такІанбур,
Эй патанбур!
АватІа куын ргаз иви?
Пехил ятІа цІарарап зи?
Малаикри варапал зи,
КІватІнаватІа гафарин эл,
ИйизватІа шиирдин мел,
ГыкІ тийин за кІелеяр рас,
Гынва къе зав агакъдай кас?

Илгъамд булах ргазватІа,
Шуршурдин ван авазватІа,
Дерейрайгъуз авахъзмай,
Гаф хуъз жени алахъзмай?
ГузватІа зи гъульту лепе,

Дагъ зи кІвачихъ ятІа тепе,
Зиди ятІа шиирд майдан,
ГыкІ тежен зун ина уфтан?

Зун такІанбур,
Эй, патанбур!
За дердериз къазватІа гъад,
Заз кІанида гузва къуват.
Гъавиляй цай къакъатзавач,
Гъавиляй къай акатзавач.
Гыкъван дердер хъайитІани,
Дердери зун кайитІани,
Ава лугъуз ихътин тавар,
Бахтавар я, зун, бахтавар!

МУЫГЬУББАТДИН ТИАРАТИАР ГВАЗ

И дүньядай күйч хъайила күнне заз,
Муыгъуббатдиз къимет ганач лугъумир.
Иер рушар, дайм квекай кхъейдаз,
Иербуурн къадир хъанач лугъумир.

Клан хъайдай я заз күн акур жуъреда,
Муыгъуббатдив кхъейди я за гъар цар.
Аламач зи рикел жегыил береда,
Кхъенатла шумуд рушаз шумуд чар.

Парабуру ваъ лагъанай, заз мадни
Клан хъанай хы, абур вири рикливай.
Кысас къахчун паталди са таватни,
Авурди туш садрахъни за рекъивай.

Виш агъзур руш акуртлани дүньяда,
Сад клан хъанай виридалай пара заз.
Зун минетиз къекъвейтлани арада,
Зи кланица авунач хыи чара заз.

Инсаф тийиз зи рикл хайи сунадиз,
Гагъ-гагъ туыгъмет авуна за царарив.
Гагъ ухшардна ам за жейранд баладиз,
Гуз клан хъана гагъни ам заз хаарив.

Залай писвал алакъай туш, таватар,
Багъиша заз за авур къван гъалатлар.
Ша зи кылил туыкъурна күй клеретлар,
Муыгъуббатдин тларатлар гваз, тларатлар!

МАД АКЬУНВА ВУН ЗИ РИКИЕ

*Зулун циф хъиз какахъна зун,
Жигъирни гел жагъанач заз.
Дагъдин вацI хъиз алахъна зун,
Авахъдай гъуыл жагъанач заз.*

МАД АКЬУНВА ВУН ЗИ РИКІЕ

Мад акъуна вун зи рикіе,
Ван алахъна шуршурна за.
Чирун патал авай уылкве,
Вири гарар юзурна за.

Ціар ягъана лекърен тегъер,
Дагъдин куківал авуна муг.
Пара хвена зи ви рекъер,
Амма садрахъ акъатнач руг.

Зулун циф хыз какахъна зун,
Жигъирни гел жагъанаач заз.
Дагъдин ваці хыз алахъна зун,
Авахъдай гъуыл жагъанаач заз.

Тульхенач зи къула ціаяр,
Зун чух хъана кайиди я.
Зулун гарар, хъультүүн къаяр,
Заз гатфар хыз хъайиди я.

Кыиле тефиз мурад чіехи,
Мульбубатдихъ къелькъвена зун.
Фена уымуэр, хъана рехи,
Баянлухдиз элкъвена зун.

Къе ашкъид мулк ама ичіз,
Гынва зи ківал, гынва диге?
Сефил я зун жаваб течиз,
Мад акъунва вун зи рикіе...

АВАЧ ХЬИ ВУН

Югъ алатна,
Авач хьи, вун.
Рагъ алатна,
Авач хьи, вун.
Йиф агатна,
Авач хьи, вун.
Варз къакъатна,
Авач хьи, вун.

Йикъар хвена,
Йифер хвена,
Ракъар хвена,
Цифер хвена
Яш алатна.
Зун галатна,
Авач хьи, вун.
Вил алаz вал,
Мад зи къавал
СтПал-стПал
Къвазва тПал...

ВУН АКУРТІА

Зун арандиз жезва шерик,
Гъикъван яйлах акуртіани.
Иервилив ацПузвач рикI,
Гъихътин дамах акуртіани.

Зун са лекърез жезва илиф,
Са дагъди зун къазва хурал.
Хъуьрезва заз Варз алай йиф,
Эквери гел атПуз чурал.

Рехъ къазва зи кIамарайгъуз,
Къулан вацIу алаз фири.
Са дереди “ша, ша” лугъуз,
Бахшзава заз цуквер вири.

Са булахди къачузва звал,
Ван тваз чуынгуър ягъазвайд хыиз.
Къарагъзава зи кIавачел къвал,
Чил хвешила юзазвайд хыиз.

Хъуьрезва заз дүнья вири,
Бес вучиз мад ачух туш пел?
Алуд тежез дердер куылув,
Пашман я зун, авачиз хъел.

Шадвал течиз шезва фикир,
Зи мураддин къундахдавай.
Вучиз рикIи ийизвач цир,
Са гатфарин къужахдавай?

Суал вугуз: “вучиз, вучиз”,
Чанда са тал гъахънава зи.
Рехъ алатай къураба хьиз,
Ийир-тийир квахънава зи.

Зи гъаларин гъавурдаваз,
Сада заз рехъ къалурзава.
Садрахъ салам тагайда заз,
Верци гафар жагъурзава.

Беневшад хьиз агъузна къил,
Хъуьрезва заз са руш мили.
Киф къутуриз гъазур я гъил,
Агудзавач амма вили.

Ваъ, ваъ, я руш, хукIуртIани,
За лугъузтай бегъер туш вун.
Гъикъван гъуьжет авуртIани,
Зи ярдилай иер туш вун.

Гекъиг тежер багъади зи
ГъинватIа вун, къекъvez эркин?
Негъавайди дуњня вири,
Вун акуртIа, жеда секин!

ХАБАР ЦЕ ЗАЗ

Кас гъуелай къарагъай гар,
Зи ярдикай хабар це заз.
Гъазур жервал къуна къунчар,
Марвардикай хабар це заз.

Гъикъван ийин агъуз-виниз,
Къил къакъудна катда гъиниз?
Зун хътингаз азаб гуниз,
Пайгардакай хабар це заз.

Вири эллер хъуърундардай,
Тъал къандач заз, деринардай.
Зи кузвай рикI серинардай,
Шагъвардикай хабар це заз.

КъватIарикай мезреяр тур,
Живедилай лацу я хур.
Устардин гыл галукъ тавур,
Мармардикай хабар це заз.

Чав баҳтлудиз алуқъардай,
Къил таз метел, ацуқъардай.
Пуз-Пузардив галукъардай
Чарчардикай хабар це заз.

Гъамдин къивалер цуъда лагъай,
Захъни гатфар жеда лагъай,
Садрахъ къванни къведа лагъай
Хабардикай хабар це заз.

ФАД ХЪША

Аруш жез, ахъа жез цІвагъзава рикІи,
За вучин, мадни вав агакъзавач ван.
Къал къачуз, звал къачуз тІлари хци,
Кузва рикІ, тІазва рикІ-ашкъидин Ватан.

Зи рикІе зи тандиз къураба я зун,
Куъз я тан, куъз я рикІ вилер шедатІа?
Ашкъидин Ватанда харапІа я зун,
Низ чида кІубанвал къисмет жедатІа?

Къисметдал, бахтунал гъидачир за шак,
Варз хъана са йифиз хтанайтІа вун.
Виш агъзур таватдиз акъалдай за рак,
Садрахъ зи дакІардихъ атанайтІа вун.

Гъинва вун, гъинва вун мичІи йифера,
Гъикъван ви дидардихъ амукуда гъарикІ?
Кумир зун, твамир зун икъван кІевера,
Фад хъша, фад хъша, акъатна зи рикІ...

ГЬИКI АКЪУДИН ЙИФ?

Атланва зи вилин ахвар,
Хиялар ваҳъ къекъвезва яр.
Туна вилик къелемни чар,
Ава са цар тежез тесниф,
ГъикI акъудин йиф?

Фикирри икI къачуз къалар,
Тұңғылай жедан ашқъид ғалар?
Гъатна чанда шумуд ғалар,
Дердерни къе жезвач элциф,
ГъикI акъудин йиф?

Шерзум ийиз хъультын гару,
Шаирдин гъал хъанва чуру.
Мус цүнда зи гъамдин пару,
Къадайвал ви гъилер зериф,
ГъикI акъудин йиф?

Чир тахъанмаз гурышдин дад,
Вахт легъзе хызыз алата фад.
ЗуракI амаз рикIе мурад,
Кузва хыи, зун чигваз гъайиф,
ГъикI акъудин йиф?

Лугъумир заз куз тежерди,
Дердер рикIе хузыз тежерди.
Гъич тахъайтIа, зи иерди,
Зи ахвариз хъана илиф,
Күмека заз, акъудиз йиф.

МАД АКУНА ЗАЗ КІАНИДИ

Мад акуна заз кіаниди,
Яб телягыз фей тегъерди.
Агакынч зун къаз къужахда,
Лацу лиф хыз зи иерди.

Лугъуз хъанач завай: “акъваз”,
Темен гана лал хъана зун.
Рахаз тежер, лугъуз тежер,
Ам са дерт тир... тал хъана зун.

Пашман циф хыз шерзум хъана,
Аціана чун, бейгүш жез тир.
АкъвазнайтІа, мад гарданда
Чулав кифер аруш жез тир.

АгатнайтІа, къадай хурал,
Цульквед кіунчар къаз жедайвал.
Рикін къене твадай за вун,
Гъамишалугъ гваз жедайвал.

Къил тадай за метерал ви,
“Чан кіаниди” лугъуз-лугъуз.
Хур аціайвал чим гудай заз,
Ви гъиссері йифиз-юкъуз.

Хъвехъ-хъульхъвел таз, піуз-піузардал
Ашкъидикай къачудай кам.
Агакъ тийиз мурадарив,
Гъикъван гагъда чұгвада гъам?

Гъикъван сефил амукъда зун,
Квахъиз ахвар сур йифера.
Мад лугъудай гаф жагъизвач,
Акъуда тіун зун кіеверай.

Гаф жагъизвач аціанваз рикі,
Ийиз жезвач завай тариф.
Къузуз жезва мұғъуббат икі,
Гъам ви гъайиф, гъам зи гъайиф...

АХЪЯЯ НА РИКИН РАК

Зи шиирап илчияр я атанвай,
Бес вучиз на ахъайзавач рикин рак?
Са шаирдин, икъван чара атланвай,
Гыссерал на гыкI лагъана гъида шак?

Зи фикирап рехи жезва дерт чIугваз,
Цаварикай куурс хъанавай цифер хъиз.
РикIни бейни ятIа санал есир заз,
Къефесдавай са жуыт къуша лифер хъиз?

Теснифда вун зи цIарари, маниди,
ЯтIани мад акатзавач вахъ зи гаф.
Гъвар галачиз къатай дердер кIаниди,
Гыкъван гагъда къечIеда за ягъаз саф?

АлакъдатIа хъурремир зал, жузамир,
Герек яни ашкъ, рекъивай ийидай?
Лугъумир хъи, и дуънъяда чIехи тир,
Маса шиир авачни вахъ, кхыйдай?

За күйтI тийиз гузвачтIа къе жаваб ваз,
Секин тежез, дердер цIийи хъийимир.
Зи иерди, гыкI лугъуда вуна заз:
Алахъ мийир, ашкъидикай кхымир.

Алахъдачни ашкъидикай цIар кхъиз,
Гафарикай аватIа захъ ацIай тIак?
Зи шиирап атанва мад илчи хъиз,
Ша, и гылда ахъая на рикин рак.

ЖУВА ЛАГЬ

Йифиз-юкъуз рехъ гүзетиз,
Шел-хвал ийиз, мад хифетиз,
КъвеватІа зун ваз минетиз,
Къачун патал валай са плагъ,
АватІа захъ тек са тамагъ,
Яни гунагъ?
Жува лагъ!

Зи гыссерал акъалтна каф,
Авач хьи, дерт къечіедай саф.
Жагын тийиз лугъудай гаф,
ЖезватІа зун фад-фад илиф,
Тұммер гана къазватІа киф,
Яни гунагъ?
Жува лагъ!

Чара багъдив агат тийиз,
Ваз яр лугъуз, алат тийиз.
Къелем къуна галат тийиз,
ХызызватІа за авайди,
Тек вун ятІа риківайди,
Яни гунагъ?
Жува лагъ!

Им вуч ашкъ я, лугъумир на,
Гаф гарарив вутумир на.
Зи рикін кыл атіумир на.
Аллагыди заз цай ганватІа,
Вичин патай пай ганватІа,
Яни гунагъ?
Жува лагъ!

Акъуд мийир къалар пара,
АлакъдатІа, ая чара.
Туна садрахъ на зун хура,
Риківайди гана темен,
Бахш авуртІа ашкъ са герен,
Жени гунагъ?
Жува лагъ!

НА ЛАГЬАНАЙ

На лагъанай диде я вун,
Зунни бахтсуз аял ви.
РикIай атай гаф тиртIа яр,
ТиртIа вахтсуз хиял ви?

Шак авачиз ви гафарин,
Чалахъ я зун виридал.
Бахтсуз бала лутъуз вуна,
Тунай зи кыл хурудал.

Шехъначир зун агатна вав,
Умъур рикIел хкиз зи.
Диде акур бицIи лекъ хьиз,
Рагъат хъанай рикIиз зи.

Вучиз хвеши хъайи чавуз,
Гаф лутъудач аялри?
Зун киснаваз къвазнатIани,
Цвагъздавай хъи, хиялри.

Диде, диде,
ВерцIи диде.
Минетзава
Хци диде.
Тахаярив
Агудмир зун,
На жувакай
Къакъудмир зун.
Эха вири,
Лугъур къванди.
Бес тушни за

Чүгур къванди?
Аман диде,
Масан диде,
Зи гъам пара,
Хифет пара,
Зи дердериз
Авач чара.
Минет хъй ваз,
Куьмека заз.
Хайи диде-
Буба аваз,
Заз тухдалди
Акурди туш.
Аял къалай
Хъана патал,
Дидедин дад
Къачурди туш.
Бубади зун
Тунач патав,
Етимди хъиз
ЧукIурна чав,
За Аллагъдиз
Минетайд я.
Чара атГуз,
Патанбуруз
Хайидаз хъиз
Гуьзетайд я.
Вучиз гъвечИи
Чавалай заз,
ГаначиртIа
Хийир-дуъа?
НегъначиртIа
Хайибуру,
Икъван азаб

Чүгвачир за.
Сурун пата
Аваз са кІвач,
Гъеле рагъат
Са піпI авач.
Вуч ава захъ
Муддай хътин?
Хзан чехи,
Уъмуър четин.
Рехи тар хъиз
ЯхцIур зулун,
Даим рикIяй
Ишезва зун.
Зи тульдуниз
Ягъана кIун,
Садни къвед туш
Кузвайди зун.
И дульяды
Анжах, анжах,
Муъгуъббат я
Хуъзвайди зун.
АлакъдатIа,
Ая дуъа.
И муъгуъббат
Хуъдайвал за.
Къвезнани ваз
Зи ван диде?
Аман диде,
Масан диде.
Авач валай
Хъсанд диде.
Зи рикI диде,
Зи чан диде!

АЛАКЬИЗ ТИРТІА

Гыссерин саврухар хъанайтІа элциф,
Лепе хъиз юзадай дайм ви гъулем.
Алакьиз тиртІа яр, ийидай тариф,
Шиирдин марфарни къурдай ви кылел.

Харариз элкъвена сел хұз тахъайла,
Рагъ хъана кудай зун, ифирдай ви тан.
Ашкъидин қавара лув гуз тахъайла,
Са гъамлу мани хъиз чкІидай зи ван.

Деврандин ихтияр авайтІа гыле,
Уьмуърар гъалдайвал вахтар гъидай ваз.
Кваз такъаз къизилдин девлетар сile,
Кланиди, за анжах бахтар гъидай ваз.

Са гъукум гудай за, таватар вири,
Тахтунал, бахтунал жедайвал кІеви.
ВацІ хъана гыссерал экльведай фири,
Иервал, верцІивал къатІудайвал ви.

Алакьиз тиртІа яр, садрахъ ви рикІе,
Са кІани гаф хъана илиф жедай зун.
Вун я хъи зи уылкве, зи кІвал, зи диге,
Авачиз тиртІа яр, гъайиф жедай зун.

ХУЬЗВА ЗИ РИКI

Я чал течир хару тават,
Вучиз вуна хазва зи рикI?
Зун дердини Чагурнава,
Гаф лугъумир, тазва зи рикI.

Негъ мийир зи къелемдикай,
ГъикI къачун ви мелгъемдикай?
Муътъуббатдин целхемдикай,
Гурва къуна кузва зи рикI.

Лифер хътин лацу, кIура,
Иер рушар ава пара.
Жува ая жедай чара,
За вун патал хуъзва зи рикI.

СЕКИН ЖЕНИ?

- Агъ, вучиз вун жезвач секин?
- Четин я заз, гзаф четин.
- Лагъ, вучиз вун жезвач секин?
- ГыкI векилвал ийин рикIин?

ГыкI лугъун за, мутьуббат икI,
Къал я кыле фин тийидай.
Къеpинавай аял я рикI,
Жеда-жедач чин тийидай.

Кланда лугъуз ийида дад,
ВучайтIани чалал къведач.
Гун тавуртIа кланзавай затI,
Шеда цлавагъиз, секин жедач.

Секин жервал вучин, гыкIин?
Гузва жуваз суалар за.
Ава-авач течир рикIин,
ГыкI къахчун лагъ, гульгульлар за?

Ашкъ цай ятIа, гурва ятIа,
Зи цIверекIар туъхъун жени?
АватIа вун и дуньяды,
Садрахъни зун секин жени?

АШКЬИДИН ШИВ

Эгъей! Эгъей! Ашкъидин шив,
Гыкъван гагъда чуквада вун?
Агакъара зун зи ярдив,
Заз къегъалдиз аквада вун.
Агакъара йигин-йигин,
АтIудайвал тIалар рикIин.
Дигай чIав зи, умумърд цикIин,
Мадни заз гыкI ахквада вун?

Эгъей! Эгъей! Ашкъидин шив,
Садрахъни вун галат мийир.
Муыгъуббатди гайтIа хив,
Вун рекъелай алат мийир!
ХъльтIуз-гатуз, рекъер атIуз,
Зи рикIевай дердер къатIуз,
Яр гъавурда кутуртIа на,
Жедай чара авуртIа на,
Вугуда вав за жуван сир,
Къакъат мийир, къакъат мийир!

Ашкъидин шив! Лагъ за гыкIин?
Завай дерт низ ахъай жеда?
И дуньяда бахтунинни
Рекъер садрахъ ахъа жеда.
Махарай хьиз, ахварай хьиз,
Суыгъурдив рехъ жагъурай хьиз,
Физ хайтIа цаварай вун,
АгакъайтIа зи ярдив зун,
Умумър гыкъван барка жеда,
Вун заз гыкъван мукъва жеда.
Зун бахтунин кукIва жеда.
Багъа жеда! Багъа жеда!!

КЪВЕДА ЗУН

Аквазвани, мадни завай къvez хъанач,
Несиб-къисмет түкъудани регъятдив?
Бахтуни заз вилер гана, экв ганач,
ТахъайтIа зун агакыз тир мураддив.

ЧувьвейтIани тIалари кье къуд патай,
МуытIуыгъ хъун лагъ, ацукацдани кыиле зи?
Хъин тийиз акъваз жени гаф атай,
ЗурзуртIани чарни къелем гыиле зи?

Лугъумир хъи, зи хиялра гел мийир,
Ви гафууни чагурна хъи, тават зун.
Гыч тахъайтIа начагъ чавуз хъел мийир,
Тежедайвал садлагъана барбатI зун.

Эвелан хъиз за тIалабдач, лугъудач,
Я агуда, я алууда, къакъуда.
Ваз кIандани, кIандачни гыч хъалгъудач,
Адалатдив жува гъукум акъуда.

За са царни кхъидач ваз түгъметдай,
Цай авачтIа, гъукум гуз жеч рикIивай.
Чалахъ я зун, аватIа вун къисметда,
Садавайни ийиз жедач рекъивай.

Заз ша лугъуз, фикир чIугваз, дерт чIугваз,
Пашман жемир, нагагъ рикIел гъайитIа.
Пакад юкъуз вуч жедатIа чидач заз,
Къведа зун яр, Аллагъди рехъ гайитIа...

ЖЕДА КЬВАН?

Зулун циф хыз пашман я зун,
Пашмандан гъал низ чида къван?
Рехъ квадарай карван я зун,
Рехъ авачтIа физ жеда къван?

Яб телягъиз, мийир тегъер,
Гаф авачиз, я вун гевгъер.
ГъайитIани гыкъван бегъер,
Масадан ник гүз жеда къван?

Югъ-йикъандвай къати я тIал,
Даря жеди ашкъид стIал.
Вири дуњня къведи чIалал,
КIанид чIалал гъиз жеда къван?

Рагъ цавара хъанва сефил,
Чилин шардал алатIа вил?
КIанда лугъуз рикIивай чил,
Цаваривай цIуль жеда къван?

Ашкъид рекъе виран я зун,
Вилик финихъ уфтан я зун.
Секин тежер тIурфан я зун,
ТIурфандин рехъ хувъз жеда къван?

ХЪСАН Я

(Мани)

Къисметди чун дуьшушнава бахтавар,
Садавайнни кІан жемир ваз бахт, тавар.
Хъвер аваз хъуй чина дайм, масан я,
Рагъни цава хъуьредамаз хъсан я.

Хъсан я руш,
Хъсан я руш,
Хъсан я!
Масан я вун,
Масан я вун,
Масан я!

Варз хътин чин чуьнуъх мийир киферихъ,
Гъамлудаказ акахъ мийир циферихъ.
Лугъумир хъи, Варзни цава пашман я,
Чуьнуъх хъунар регъувилин лишан я.

Лишан я руш,
Лишан я руш,
Лишан я!
Пашман я вун,
Пашман я вун,
Пашман я!

Зи харуди цЕрид йисан суна хъиз,
Чагъиндава яргъай хтай дурна хъиз.
Камар вегъез хъуьтулдаказ, жейран я,
Гъала девран, таватарин девран я.

Девран я руш,
Девран я руш,
Девран я!
Жейран я вун,
Жейран я вун,
Жейран я!

Мукъвара вун ашкыид кимел къведани?
Лугъумир хьи, вакай заз яр жедани?
Хамир зи рикI, аттай, гаф це, аман я,
ГыкI эхин за, къван туш хьи зун, инсан я.

Аман я руш,
Аман я руш,
Аман я!
Инсан я зун,
Инсан я зун,
Инсан я!

КЪВЕЗВА ЗУН

Мичла вилер,
Къvezva зун.
Къаз ви гъилер,
Къvezva зун.
Иер бике,
Къе ви рикле
Ийиз мелер,
Къvezva зун.
Ашкъид цалди,
Йифералди,
Кана шемер,
Кутаз демер
Къvezva зун.
Гъазур хуъхъ яр,
Гъамдин часпар
Ийиз къар-къар,
Къvezva зун.
Дигай гад хъиз,
Бахтлу кард хъиз,
Гзаф шаддиз
Къvezva зун.
Гаф гваз риклин,
Хъана рекъин,
Секин-секин
Къvezva зун.
Къуланфериз,
Эвер тийиз
Хуъх зи рекъер.
Вун я зи бахт,
Вун я зи хъвер.
Хъвер жагъуриз,
Бахт юзуриз,
Вун ксурис
Къvezva зун...

ГЬИЛ ХУЬХ, УСТИАР

Минет хъуй ваз, гъил хуъх устIар,
ИкI гъмлудиз ягъамир тар.
Мукъваларна фикирд къантIар,
АвуртIа зи рикIин кыил тIар,
А ви тардин симер кIар-кIар
Хъурай, устIар.

Юзур мийир рикIин къатар,
Дерт элцифиз ацIай кутар.
Зун ашкъиди канва устIар,
На кваз такъаз ягъайтIа тар,
Вунни зун хъиз ял тежез пар,
Курай, устIар.

Ви тардин хупI къати яз хал,
Зи гъиссери къачузва звал.
Кар алачиз гумир заз тIал,
КъатIун тийиз макъамдин чIал,
Абад тахъай ашкъидин кIвал
Щурай, устIар.

Дерглудалай къачумир кам,
АлакъдатIа, цурура гъам.
Ягъаз жервал ихътин макъам,
Ийидайвал харубур рам,
Ваз Аллагъди цИийи илгъам
Гурай, устIар.

Ви макъамди авуна кар,
Са къуз чIалал атайтIа яр,
АхъаятIа шаирдин вар,
Муззифера бахшда ваз цар:
Аллагъди вун хураллаз тар,
Хурай, устIар!

ИЕР Я

Ни лагъанай гүнед хур,
Гел ават^{Іа} иер я?
Низ чидач хьи, лезги хуър
Мел ават^{Іа} иер я.

Тарни майва гъиз жедай,
Майвадиз дад гуз жедай,
Бегъер вири хуъз жедай,
Хел ават^{Іа} иер я.

Кыил виневай дагъдин кIукI,
Низ акурд я хъана руг?
Къегъалд гъиле чемерукI,
Хъел ават^{Іа} иер я.

Кими туш захъ тIални яцI,
ГъикI лутгъун за, гумир къацI.
Гъар береда дагъдин вацI,
Сел ават^{Іа} иер я.

Им я къал туш, яни сир,
Я руш, вазни хъурай чир.
Гъар таватдихъ ахъа тир,
Пел ават^{Іа} иер я.

Къван вегъез зи никIизди,
Алахъ мийир ккIизди.
Ашкъни рикIяй-рикIизди
Тел ават^{Іа} иер я.

ГЫКІ АКЪУДИН?

“Рахамир зав” лагъай тават,
Нивай къачун гила рухсат?
Вуч лугъун за хуравайдаз,
Мульгъуббатдин гаравайдаз?
ГыкI лугъун за мад кIандач вун,
Негъ жедани ихътин тайгъун?
Садлагъана Рагъ хъиз акIай,
Вун авачтIа, вучда закай?
Зи баҳт вун тир, зи тахт вун тир.
Зи дердериз уртахд вун тир.
Ви кифер къур гъил ава захъ,
Ваз килигай вил ава захъ.
Гъил атIуниз, вил акъудиз,
Рази жез тир ашкъ алудиз.
Бес вун кIан яз ишезвай рикI,
ГыкI акъудин за хурай, гыкI?

РЕХЪ ХВЕНАНИ?

ГъарикI къуш хъиз хъана ялгъуз,
Вучна лагъ на и шумуд къуз?
Атай-фейдаз ябни тагуз,
Ярдиз чаар кхъенани?

Эвелан хъиз хъуърез вилер,
Алатнани сефилвилер?
Ви фикиррин цавар-чилер
Тергна цифер хъфенани?

Гаф атIана, жув вине къаз,
Алахънай вун зи хатур хаз.
Къвемир лугъуз, къадагъа таз,
Эхир крап туъкIвенани?

Вучна вуна зун такурла,
ГъикI эхна ваз “чан” тавурла?
РакIари са ван тавурла,
Лагъ кван, на зи рехъ хвенани?

ТЕМЕН ГУЗВА ЗА ВИ ГЪИЛИЗ

Ви гъилериз гана темен,
Хъана са кIус зи рикI секин.
ГъикI акъуддай тахъайтIа югъ,
Четин жедай, гзаф четин.

На “хъвач” лугъуз рекье туна,
КIвач алтадиз акъвазна зун.
Мад сеферда вуна зи яр,
Ширин мецив яргъазна зун.

Мад сеферда ялгъуз вяде,
Ви сурет заз хъанва мутъман.
“Вич мус къведа, вич мус къведа?”
Суалри зун тазвач секин.

Мус гудатIа вуна заз чин,
АкъатдатIа мурад къилиз?
Суалри зун тазвач секин,
Темен гузва за ви гъилиз...

ЖАГЬИЗВАЧ ЗАЗ

Агъзурдакай са пай авач,
Ви чанда зи цаядин.
Гъавиляй къе рам жезавач,
Вини къил ви къядин.

Ви гафарни ви къванер хыз
Къайibur я, къайibur.
Ви ценерин мурквар течиз,
Гъикъван хъана кайibur?

Ятани мад за цар ягъаз,
Лув гуда ви къядда.
Валай иерд жагъизвач заз
Икъван чехи дуњядা.

ЧАН ГУЗВА

На тНарай рикI
ТНазва зи.
Хер алай лекъ хьиз,
Къайи тир гъекъ физ.
Гана къун
Са чIулав къванцивди,
Са секин ванцивди
Шезва ам.
Аватна къаядлай,
Ханва лув.
Къая туш тахсиркар-
Цвенвай рув.
ХукIуна ви гафар,
Я татаб.
Мураддин къаядал,
Ашкъидин цIаядал
Тагуз таб,
Чугваз гъам,
Шезва ам.
Клан тийиз са чара,
Бейгъуш я бейчара.
Йиф яргъи...
ТНал пара!
Вун ширин ахвара...
Яргъал фич къакъра зи,
Чан гузва лекъре зи...

ТЕЖЕРВАЛ

Ша, жаван амаз къван жагъурин са чал,
Нагагъдай гъам-хифет пара тежервал.
Я захъ чан амукъдач, я вахъ иервал,
Вучин лагъ, чи дердер хара тежервал?

Жаваб це, къаниди, зи рикI рафт мийир,
АвачтIа атIай гаф, маса гаф мийир.
Я заз ша лугъумир, я инсаф мийир,
Даим вахъ вил туна гара тежервал.

Ви вилик мет ягъаз, минетиз пара,
Къисметди туна зун гъамарин хура.
Дульяда киникъиз авач са чара,
Куъз я чи мутьгуъббат, чара тежервал?

Куъз я яр и шел-хвал, куъз я къурамат,
Я вун секинзавач, я зун саламат,
Къалура, къалура вуна аламат,
Зун вакай, вун закай чара тежервал!

ХАЗ ЖЕДАНИ?

Гъикъван ви гаф хукIуртIани,
Лагъ, ви хатур хаз жедани?
Агъ, ви хатур хаз жедани?

Гъикъван на кваз такъуртIани,
Вун такуна къваз жедани,
Лагъ, ви хатур хаз жедани?
Агъ, ви хатур хаз жедани?

Гъикъван на яб тагайтIани,
“Заз вун кIандач” лагъайтIани,
Йифиз-юкъуз ккIайтIани,
Лагъ, ви хатур хаз жедани?
Агъ, ви хатур хаз жедани?

Гъикъван зулум авуртIани,
Зун кIурарихъ кутуртIани,
Ашкъид бегъер такуртIани,
Завай масад къаз жедани,
Лагъ, ви хатур хаз жедани?
Агъ, ви хатур хаз жедани?!

ABA ЗАХЬ

Мад атана вилин ахвар,
Кхыизва за ашкъидин цар.
Вуч хъсан я, къезилдай пар,
Къелем ава, чар ава захъ.

Уьмуэр йиф хъиз ракъузва за,
Къанницуд йис рехъ хузвза за.
Фикир цазва, гъам гузвза за,
Гъикъван залан кар ава захъ.

Зи ашкъиди гатун хар хъиз,
Бегъер гъизвач цИвелин тар хъиз.
Сефил я зун, дили гар хъиз,
Гзаф четин къар ава захъ.

РикI ишезва, рекъева вил,
АцIузвач зи дердерин гъуль.
Къадакъ сефил, симер зелил,
Ягъаз тежер тар ава захъ.

Иервилиз цуьквед хара,
Инсаф тИимили, зулум пары.
Таб тагуниз авач чара,
Вучин ихътин яр ава захъ.

Рекъер хвена хъана рехи,
Аман ганач чаравили.
Шиир я мад зи теселли,
Гъич тахъайтIа, цар ава захъ...

КИЧІЕ Я ЗАЗ

Чаравили вун авачиз,
Зулун югъ хыз ширзава зун.
Маса ийир кар амачиз,
Дагъдин къвал хыз ңұрзава зун.

Вучиз вакай хабар авач,
Рикіевайбур гыкі лугъун ваз?
Зун ңүейитіа зарап авач,
Дагъ ңұнникай кичіе я заз.

КЬЕПИНАВАЙ АЯЛДИ ХЫИЗ

Къепинавай аялди хыиз,
Къал къачузва мад рики.
Кваз такъуна бицек ихътин,
БутI хъанатIа зи ашкъи?

Дарих я зун, вилера гъам,
РикI цигел я вядедихъ.
Йифди-югъди къекъвезва ам,
Мульббатдихъ-дидедихъ.

КЪЕКЪВЕМИР ЗИ ГЕЛЕРА

“Кланда” лутъуз йифди-югъди кузва зун,
КъатIузвачни зи цай галай гъалар на?
Вучиз къеняй зарул хъана шеда вун,
Шаир гуьгъул, гъикъван эхда талар на?

Алахъ мийир ашкъ течирди ийиз рам,
Дерт течирдан шел жагъурмир вилера.
Зулун циф хъиз элцифнава рикIе гъам,
Вил галачтIа, къекъвемир зи гелера.

МАД ВУН КІАНДА

Зи гыссерин гимн вун я,
Зи ашкъидин тіараті вун.
Лагъ, гимн аваз, тіараті аваз
Вучиз барбаті жезва зун?

Вучиз за ашкъ тіалабзава.
Къекъверагдин жуъреда?
Заз мус са югъ аквадатіа,
Мұғыннан уылкведа?

Кіанивилин шегъредиз зун,
Акъатдачни мукъвара?
Акъатдачтіа и кыляй заз
Инсаф мийир, күківара.

Агата зав, чіалахъра зун,
Авач лагъ ви кысметда.
Авачтіани за гүцариз,
Йифиз-юкъуз минетда.

Ингье, вуна зулум ийиз,
Зи хатурдик хукіурмир.
Саврухдикай кичіе туш заз,
Хъультійн харар ракъурмир.

Ракъайтіани таб гуда за,
Катдач гыссер, чілиз зи.
Гыкъван зулум авуртіани,
Мад вун кіанды рикілиз зи.

ЧИДАЧ ЗАЗ

Муыгъуббатдин дили чавар алатна,
Таб це, гуыгъул, суза мийир аял хыиз.
Зун гыссерин дерин къайдиз аватна,
Мад хыилери, къакъатна яр хиял хыиз.

ГъарикI я зун, гаф амачиз кана икI,
Эх жедани, эх жедачни чидач заз.
Минет хурай, зун кIевера твамир рикI,
Иshedani, iшедачни чидач заз.

Уьмуър физва, кIаниди ви гел атIуз
Къекъведани, къекъведачни чидач заз.
Зи ашкъидин рак катана вун са къуз
Хкведани, хкведачни, чидач заз...

ЖЕДАНИ?

Ашкъи патал къал тежедай,
Руш, зи рикIиз рехъ жедани?
Дульнядивай ял тежедай,
Зи дерт вавай эх жедани?

Закай яргъаз къакъатмир вун,
Яб телягъиз алатмир вун.
Зи цаяждкай къакъатмир вун,
Зун тек кана чух жедани?

Зи агъди вун къада я руш,
За вун рикIе хульда я руш.
Тек са темен гуда я руш,
ГайитIа пIуз пих жедани?

Зи дердерин дагълар чIехи,
Хамир зи рикI, жемир векъи.
Ви дердинай хъана рехи,
Гила вакай тух жедани?!

ЛЕЗГИ РУШ

(Мани)

Хайи чилин намус хвенвай,
Дагъдин лекъ я, къил виневай.
Вун Аллагъди баҳт я ганвай,
Чан лезги руш, лезги руш.

Аруш хъана гарданда киф,
Лацу лиф хъиз я вун зериф.
Зи баҳтунин варз алай йиф,
Чан лезги руш, лезги руш.

Хъультуъл камар вегъез тават,
Наз гуда на, зурзаз къамат.
Жен ви хурал зун вилин хад,
Чан лезги руш, лезги руш.

Мел-мехъерик къульиз зирек,
Цийи варз хъиз гуда на рекІв.
Чи демерин чирагъни экв,
Чан лезги руш, лезги руш.

Лугъумир хъи, я вун кІура,
Тівар къазвайбур хъанва пара.
Зи дердиниз ая чара,
Чан лезги руш, лезги руш.

МАД АКУНА ЗАЗ ВИ КЪАМАТ

Мад акуна заз ви къамат,
Бахтавар яз, аваз хъурай.
За Аллагъдиз ийида дад,
Садрахъни вун акваз хъурай.

КъанницIуд йис вил галаз вахъ,
Хуъзва мадни ашкъидин рак.
Вун са мискъид, зун къекъвераг,
Чал гъя и тIвар алаз хъурай.

Вахъ умуд кваз, ийиз фикир,
Акваз-такваз фена уъмуър.
ЯтIани заз инсаф мийир,
Чанди ви тIал чугваз хъурай.

Зун рехи мул, вун хару цукък,
Гъикъван гагъда сефил жен икI?
Наз маса це, гъарикI жез рикI,
Чуынгуърд сим хъиз зурзаз хъурай.

Зун ви рикIяй акъятна фад,
АтIузвач за вакай вил мад,
Вун зи Рагъ я, вун зи мурад,
Сефил бахт зи юзаз хъурай.

САДЛАГЬАНА

Садлагъана къахчу зи чан,
Терг ая зун садлагъана.
ГудачтIа ашкъ са жизви къван,
КукIвара зун фад лагъана.

Яргъи мийир зулум ийиз,
АтIутI зи ял рэгьим тийиз.
Алахъна мад алцур хъийиз,
Къуыд ракъурмир, гад лагъана.

Ягъаз тагуз ашкъидин тар,
Беса, зи рикI мийир на тIар.
Нез гумир зав цуру хутар,
Шамамадин кIватI лагъана.

Лугъумир гаф кис хъанва зи,
Тавунда гум, гъис хъанва зи.
ЯхцIурницIуд йис хъанва зи,
Чуныухдан яш, къад лагъана?

Ашкъ рикIеваз цIена сабур,
Талгъурай хьи, хвенач абур.
Хъульрез тахъуй зал патанбур,
Чир хайид туш дад, лагъана.

Талгъуй ашкъид цIаю кана,
Са шаирни икI терг хъана.
Къаз тахъурай зи тIвар вуна,
Авайди тир сад, лагъана.

ДУНЬЯДАЙ Я

Фимир я руш зи виликай,
Яру Гъед хьиз гана рекІв-рекІв.
Ша зи патав, за рикїкай,
Цай гуда ваз цверекI-цверекI.

Гаф лагъайла къачуна къал,
Лув гумир на каруди хьиз.
Чирда за ваз ашкъидин чал,
Тухумир жув харуди хьиз.

Лугъумир хьи, ашкъ рикІяй туш,
Есирни туш вун ииферин.
Вавай затIни кIандач я руш,
Атири бес я ви киферин.

Вучда сада алцурна бахт,
Маса патахъ ракъайтIа вун?
Эх жедани завай тават,
Са патанда тухвайтIа вун?

Чаравили къаз гъиликай,
Талгъурай хьи, къакъудайд я.
Алата мад зи виликай,
Вун акван заз дуньядай я!

КЬАБУЛА ТІУН МУЫГЬУББАТ И ЖУҮРЕДИН

Заз Гъуцари а кылдай баҳт ганачтІа,
Хъуремир зал, зи баҳтуни гъаначтІа.
Йифди-югъди ви дердинай каначтІа,
Кузни-хкІуз закай шаир хъаначтІа,
Гъахъ авай ваз зи гафарал хъуредин,
Къабула тІун мұғьуббат и жуъредин.

Рахшандариз вад аялдин бубадиз,
Кланивилер элкъуыр мийир тубадиз.
Алахъна зун ашкыидин рехъ абадиз,
Жув аял хызы физватІа къе кападиз,
На заз чавар къалур мийир бередин,
Къабула тІун мұғьуббат и жуъредин.

ГыкІ негъда на, Гъуцари ам ракъайтІа,
ЯхцІур яшда рикІин ракІар катайтІа?
Мутгъман хъана бейхабардиз атайтІа,
“Зун ви ашкъ я, мұғьуббат я” лагъайтІа,
Агал жени вавай варап кІеледин?
Къабула тІун мұғьуббат и жуъредин.

Гыкъван гагъда алахъда зун хифетиз,
Кыле фидан и мярекат гъужетиз?
На яргъализ, за датІана минетиз,
ЖедатІа яр зи гафуниз гүзетиз,
Дердерикай пар тавуна киледин,
Къабула тІун мұғьуббат и жуъредин.

РикІ атІумир, садрахъ вилер къежервал,
Рехъ це тават, ви дакІардихъ къвежервал.
Са бендедиз чир тавуна хъижервал,
Вун ашкыда садаз ухшар тежервал,
Гыкум це тІун кланиди на вядедин,
Къабула тІун мұғьуббат и жуъредин.

AKBAZ-AKBAZ

Зи дагъларин лацу живер,
Күтаягъ жезва цІраз-цІраз.
ТагайІа заз вуна эвер,
Терг жечни зун кураз-кураз?

Хифет чугваз хъана татаб,
Квахънава зи гъам цудай раб.
Гъикъван гагъда гудатІа таб,
Ашкъид дердер храз-храз?

Гъиссерикай сел жеда зи,
Чанди гъикъван тІал хульда зи?
Минет хъуй ваз, рикІ фида зи,
Алат мийир зурзаз-зурзаз.

Къунва зи цав юргъ акатиз,
Варз алатиз, йис алатиз.
Зун агатиз, вун къакъатиз,
Уъмуър физва чараз-чараз.

ЦІвена зи къул цІай кудалди,
Таб жедатІа гаф гудалди?
Муззиффер икІ рехъ хульдалди,
Рехи хъана акваз-акваз.

АТИУЗ ЖЕДАЧ

Вуна зи рикI ханватIани,
Мад за вакай фикирзава.
Зун кана Чух хъанватIани,
Вилери вун жагъурзава.

Вучиз икъван гужлу я вун,
Гъихътин къуват аватIа вахъ?
Вучиз дайм буржлу я зун,
Гъихътин гъалатI хъанватIа захъ?

Лугъузва заз дерт эх тийиз,
Меци бес я, рикIи бес туш.
Вучиз къенай чан-рикI ийиз,
Зун вахъ галаз рахазва хуш?

ГъикI алудин вун рикIелай,
ВучайтIани алуд жени?
Вун кIанид я, зи рикI алай,
РикIевайди къакъуд жени?

Гъикъван хъилер авуртIани,
Садрахъ “Кандач” лугъуз жедач.
Вуна инсаф тавуртIани,
Завай яр вун атиуз жедач.

ЭЛКЪВЕДАЙД ТУШ

На зун гъикъван қайитIани,
За чIух хъана лугъудай туш.
На виш гурууш гайитIани,
За тух хъана лугъудай туш.

Йифиз-юкъуз шам хъиз куда,
Рекъидалди ви рехъ хульда.
Вун аватIа и дульняда,
За рикI масдав вугудай туш.

Физва уьмуър, гъалтнавай чал,
Ша, къал тийиз жагъурин чIал.
Дульнядилай на иервал,
За мутьуббат тухудай туш.

Жедач лугъуз, чIутваз часпар,
Залан мийир зи рикIин пар.
Ракъур мийир тIурфани гар,
РакъайтIани, кичIедай туш.

Харари рехъ хвейитIани,
Цавар къилел цIвейитIани,
Дульня къве пай хъайитIани,
Зун рекъелай элкъведай туш.

ША ЗИ СУВАР

*Вун рикIеваз кхъена џIар,
Къезил хъана зи рикIин пар.
Вун атун заз чIехи сувар,
Вун хъфин са мусибат я.*

ША ЗИ СУВАР

Беса, икъван жемир кіеви,
Закай гыссер чуныых мийир.
КхызватІа къелемди ви,
Ашкъидин гаф къулухъ мийир.

Зи баркади Шагъдагъ хътин,
Мұльтұғыр тежер къая я вун.
Шагынабат хызы тежез секин,
Ви къванерал гъалч жеда зун.

ЦвагъайтІа за тІалар чұгваз,
Инсаф тийиз ая кіармаш.
Гыкъван вуна сед къуртІа заз,
Гъакъван рикіз жеда ахваш.

Хүн патал чи ашкъидин ким,
Виш дерт чұгваз къекъведа зун.
Ви къаядин күківал дайм,
Са лекъ хъана элкъведа зун.

“Захъ муг авач, ахлада хъвач”,
Лугъуз икъван гъад къамир на.
Рикі хуникай зарар авач,
Зи луварар хамир вуна.

Хамир зи гаф, хамир гъава,
Зи татанвай сувар я вун.
Икъван иер, икъван багъа,
Тават туш яр, ахвар я вун.

Гыкъван чіав я ахвараваз,
Кхыз жезвач са ціар завай.
Таб акъатиз кичіе я заз,
Ахъай жедач ахвар завай.

АлакъдатІа ая чара,
Сад лагъана хамир ахвар.
Йифиз-юкъуз рехъ хұзва за,
Ша зи сувар, ша зи сувар!

ША КІАНИДИ

Ша кіаниди,
Ша зи мурад,
Ша зи чарад.
Мад сеферда це заз майдан,
Күкпүра зи ашқыйд вулкан.
Бахтлу жервал күнна гардан,
Агакба зав,
Гъай гана ша.
Ашқыйдин нав,
Пай күнна ша.
Садрахъ ялав,
Цай хъана ша.

Ша кіаниди,
Ша зи тават,
Ша зи багъад.
Са гафунив шириң, верци,
Алуда зи талар вири.
Таб амач захъ, кана багъри,
Секинардай
Хар хъана ша,
Серинардай
Гар хъана ша,
Эркинардай
Чар хъана ша.
Ша кіаниди,
Ша зи хифет,
Ша зи къисмет.
Чкіидайвал дердин кіемер,
Юзадайвал рикін симер,
Са тухдалди гун ваз тұммер,
Туна цавар,
Циф хъана ша,
Шириң ахвар,
Миф хъана ша,
Садаз таквар
Йиф хъана ша...

АХЬЯЯ ВАР

Юзазва гар...
Зурзазва гар...
Катазза вар...
Агъ, къvezза яр...

ЯтІа утьквем,
Кисмир къелем.
Гъазур хъухъ цІар,
Я къе сувар,
Къvezза зи яр!

Шагъ дагъдин гар,
Гъвергъвердин зар,
Гатфарин пар,-
Къvezза зи яр.

Къvezза, къvezза,
Яр хкvezза.
РикI хъуърезза,
ГъикI хъуърезза?
Жузамир!

Атурай яр,
Ахъяя вар,
Юзамир гар,
Юзамир.

Агъ, татайтІа,
Агъ, тахтайтІа,
Зун акІайтІа,
Вун таб я.

РикI атIуз зи,
Лугъумир хьи,
Им са верцIи
Азаб я.

Кlани ярдик
Хъана гъарикI,
ТIал чIутган икI,
Суваб я.

ТIимил ятIа сувабар зи,
Пара хъия азабар зи.
За датIана рехъ хуъзва яр,
Ахъая вар, я баxтавар.

АГАКЬА ЗАВ

Зи кЛаниди, агакъа зав, гъинва вун?
Гар къарагъна, зун лепейри тухузва.
И тУрфандай акъатайтІа сагъдиз зун,
За чанни кваз гуда нуьзуър, лугъузва.

Зи сал гими кукІварзава лепейри,
Пехъида хыз гъялчзава зун къванерал.
Зи цІвагъдай ван курай вири уылквеіри,
Алтуг жервал вири дуьнья ванерал.

Ша саврух хыз, дегъринарихъ какахъиз,
АлакъдатІа акъуда зун кІеверай.
КичІезва заз сад лагъана алахъиз,
Муьгъуббатдин гъул акъатиз къекъерай...

АГАТА ЗАВ

Гъикъван вахт я ваз минетиз, ялвариз,
Пай авач заз мульббатдин дульняда.
Зульгъре гъед хыз зи ашкъидин цавариз,
Акъата вун, акъата яр, акъата.

Зун паталди кIан хъанач ваз бегъер гъиз,
Мураддин тар къурана ви рекъер хуль.
Гъич тахъайтIа, эхиримжи пешер хыз,
Зи накъвадал авата яр, авата.

Жафадикай менфят тежез мукувара,
Вунни зун хыз начагъ хурай бейчара.
Гъейридавай тежедайвал са чара,
Зи баладихъ аката яр, аката.

Уьмуър куъру... мад жаванвал элкъведач.
Терг жеда зун, ви дидардихъ къелкъведач.
Мад сеферда чун дульядиз хкведач,
Агата зав, агата яр, агата...

ХЪША ЯР

Гъикъван чав я, сефил я зун лав катаз,
Вун авачиз атланва хъи, къарай зи.
Тъазва зи рикI, мад гъамарик рув кутаз,
Агакъзавач садавни къе гъарай зи.

Вун авачиз пашмандаказ юзазвай,
Гараравай хабар къазва за вун яр.
Вун рикIеваз зи къелемди кхъиззвай,
Царапивай хабар къазва за вун яр.

Зи царапин гафар шезва заз течиз,
ИкI зи шиир кIурукI къуна кIура жеч.
Муыгъуббатдив ифенавай са рикIиз,
Валай гъейри садавайни чара жеч.

Чаравили каня зи рикI, кукIварна,
Хажалатар пара хъана къалурай.
Заз икъари, заз йифери датланя,
Вун хкведач, вун хкведач талгъурай.

Хкведачти, заз гъар йифиз ахварай,
Вучиз хабар гъизва лацу лифери?
Я секинвал авач захъ яр, я къарай,
Вучиз есир хъанва зун ви киферин?

Вучиз икъван зи вил рекки тухузва,
Вучиз икъван рикIи гъалаб къачузва?
Вун атурай, Рагъ атурай, хъша яр,
РикI ацIурай, вил атIурай, хъша яр.

XKBEЗВА ЯР

Суракъай хыз махарай,
Акуна заз ахварай.
Алахънай зун цульвер гуз,
“Ша, ша” лутъуз эвер гуз.
Темен-тавал ийизвай,
Хкvezvay яр, хкvezvay.

Карагна икI виликай,
Къунвай хьи, зи гъиликай.
Назлудаказ кам вегъез,
Зи рикIевай гъам вегъез,
Къекъвевзай яр, къекъвевзай,
Хкvezvay яр, хкvezvay.

Зун ахварай аватна,
Мадни са югъ алатна.
Тесниф ийиз амай къар,
Тукъуэрзава цИии цар.
Кхыза за, кхызыва,
Хкvezvay яр, хкvezvay.

Рехъ атIана фикирдин,
Хъуэрзва цар шиирдин.
Алатзава вахтар зи,
Ахъа жезва бахтар зи.
Рехъ хуэзва за, рехъ хуэзва
Хкvezvay яр, хкvezvay.

Цавар рамдай кард я зун,
Бахтавар я, шад я зун.
Вучдатани течизвай,
Аялди хыз хвешизва.
Лутъузва за, лутъузва:
Хкvezvay яр, хкvezvay!

АВАНИ?

Чими Рагъ хыз күкІүнна вун, есирна зи рикI,
Заз са шиир кхыхъ лутъуз талабна вуна.
Завай шиир кІан хъана ваз, за гыкI кхын, гыкI,
Ви иервал тесниф жедай гаф аван сұна?

Ви тІвар къурла зурзада рикI, зурзада къелем,
Заз гафарин бухчадай са тешпигъ жагъида.
Зи мураддин тІартI я вун, зи гыссерин шем,
Бес вучиз на зав ашқыидин цІверекI вугудач?

Вучиз садрахъ агатна зав, жедач вун илиф,
Авхар кІандач, вуна ийир дуван бес я заз.
Бахтуни гыл такъуртIа зи, Чугвадач гыйиф,
Ви къекъунар, ви хъульунар, ви ван бес я заз.

Ша зуғыре гъед, зи ғавара күкІульга эквер,
Зи чилерал вав гекъигдай тавар авани?
Йикъа ціудра атайтIани, хұнда ви рекъер,
Мұззәффераз валай кІани сувар авани?!

НИН ЯР Я ВУН?

Къамат авай
Тар я вун,
Дегиш жедай
Гар я вун,
Ягъаз тежер
Тар я вун,
Эхиз тежер
Пар я вун,
Я бахтавар,
Я тавар,
Гын шаирдин
Цар я вун?
Я руш, лагъ нин
Яр я вун?

Вили цав хьиз
Какахъдай,
Куылув марф хьиз
Авахъдай,
Гатун йиф хьиз
Алахъдай,
Пагъ, я зериф
Лацу лиф,
Гын цукведин
Зар я вун?
Я рушь, лагъ нин
Яр я вун?

Ракъин нур хьиз
ЧкИидай,
Ахмурайла

КкИидай,
Фад цай къадай,
КуќIуындей,
Пашман хъана
Туъхуындей,
Са кIус верци,
Са кIус кIувь,
Гъин майвадин
Бар я вун?
Я руш, лагъ нин
Яр я вун?

Мулдин цуък хъиз
Таза я,
Гъил хкIуртIа
Къаза я.
Кыиляй-кыилиз
Суза я,
ЭкъечI тежер
Къузя я,
Икъван хару,
Чан кару,
Гъин бередин
Хар я вун?
Я руш, лагъ нин
Яр я вун?

Гаф лагъайла
Тарифдай,
Бубуди хъиз
Къекъифда.
Аван вахъ сад
Илифдай,
Куразва зун
Гъайифдай.
Лугъумир мад,

Чан тават,
Масда къунвай
Тівар я вун,
Зи илгъамдин
Тар я вун,
Са табагъдин
Чар я вун,
Кхыз тежер
Цар я вун,
ЛагъайтІа за
Авайвал,
Вири гъейран
Хъанва вал,
Гъейран жедай
Кар я вун,
Муъзефферан
Яр я вун!

ЛАГЬАЙТІА...

Гъеле за ша лугъузач ваз,
Ашкъидикай хифетиз.
Вучда вуна, зи ційи Варз,
АтайтІа зун минетиз?

Яб акализ жедани вун,
Зи ашкъидин гафариз?
Ша лагъайтІа, къведани вун,
Зи уьмуърда гатфариз?

Къведани вун мульбабатдин,
Чими гъисс хыз багъя тир?
ГъикІ гъахъдайтІа кІаниди вун,
Зи ракІарай ахъя тир?

Зун акурла хвешивиляй,
Хъуредайнни вилер ви?
Акъатдай хъи, акъул къиляй,
ГъикІ къадай за гъилер ви?

Вун атурай, Рагъ атурай,
Лугъуз жечир мецивай.
Садлагъана вун акурла,
Эхиз жечир рикІивай.

Гузач гъеле за ваз эвер,
Фад я, фад я лугъузва.
Акурбуру чинаваз хъвер,
Шад я, шад я лугъузва.

Тегъер мийир, рахшанд мийир,
Гаф талудай мискъидиз.
Заз акІ жезва, заз акІ жезва,
Гъазур туш вун ашкъидиз.

Ша лагъайтІа, жемир гъарикІ,
Хъел мийир на ажухдай.
Аял хъиз яр звера вилик,
Къада за вун къужахда!

ША ЗИ ПАТАВ

Багъади заз,
Гумир түн наз.
Йифиз-юкъуз,
Зун куз-хкыуз,
Вилерикай жемир караг,
Ятла вун зи бахтуни Рагъ,
Йиферикий къакъатна ша,
Циферикий хкатна ша.
Цавун нураг къуна битав,
Ша зи патав.

Чун вил-виле,
Къаз гыил-гыиле,
Элкъведайвал,
Къелкъведайвал
Кланивилин мелгъемарихъ,
Цай куыкъуздай целхемарихъ.
Садрахъ къванни къуна хабар,
Ахъая зи риккин варап.
Чукурдайвал рангар чулав,
Ша зи патав.

Лацу зар хыз,
Куылув хар хыз,
Авахъдайвал,
Какахъдайвал
Зи гыссерин деринвилихъ,
Къелкъвемир вун серинвилихъ.
Аватла вахъ са күс къван гъум,
Акъуда заз гатфарин чим.
Къадайвал зи рикки ялав,
Ша зи патав.

Минетда за,
Цуък хъиз таза,
Чан заз къани,
Я Назани,
Зи багъдиз вун мугъманди хъиз,
Къvez хъфимир жейранди хъиз.
Дерт жеда заз акурла гел,
Ви дидардихъ хъана цИгел,
Зи фикирри къада къилав,
Ша зи патав.

Чи ашкъидиз
Хайда хъиз,
Ийиз туъмер,
Гузвай эвер,
Гъиссерин гъул тахъуй кими,
Хушбахтилиг гъала гими.
АвачтIа са пехъи лепе,
Муъгъуббатдин даряда къе,
Бахтлувилиг ийиз сирнав,
Ша зи патав...

КУТЬЯГЬ ЖЕНИ ГАФАР ЗИ?

Нагагъ заз вун акурла,
За ви тариф авурла,
Хъульреда вун шириндиз,
Жузада на секиндиз:
- РикIик цаяр кумани,
Лугъудай гаф амани?
КузватIа рикI къе яр зи,
Кутьягъ жени гафар зи?

И дуньяды масанди
Авач валай хъсанди.
Хъилер мийир тавар зи,
Ацланва хьи, цавар зи.
Чан гъун патал чилерал,
Муыгъуббатдин саларал,
КъазватIа къе марфар зи,
Кутьягъ жени гафар зи?

Цук акъудиз тараги,
Киф къугъуриз гарари,
Тлебиатди бахтлу яз,
ЛугъувватIа мани ваз,
Са шаирди чIичIна йиф,
ИйизватIа вун тесниф,
РгазватIа царап зи,
Кутьягъ жени гафар зи?

Къекъвез наздив, я эркин,
Дагъдин цIару къвед хътин.
Хъухъвер мулдин цуквер я,
Вилер гъикъван иер я.

Тават бахтлу хурай вун,
Сад Аллагъди хурай вун.
Я Шагъ дагъдин шагъвар зи,
Кутьягъ жени гафар зи?

Къаматдиз хупI шумал я,
ГъикI лутъун за марал я.
Кузва эл ви дердинай,
Марал гъинай, вун гъинай.
Бахтлу яз и тегъерди,
Суал мийир иерди.
Амаз къван чал, гъарфар зи,
Кутьягъ жени гафар зи?

Чир хъухъ ваз эй баhtавар,
Муъгъуббатдин гваз хабар
Атанва зи чубарук,
Акъваз жени зи хурук?
Юза хъана ашкъид тар,
ИйизватIа кIурукIар,
Вилик кватIа гатфар зи,
Кутьягъ жени гафар зи?!

ТУЬКІУРДАЙВАЛ БАЯДАР

Садлагъана къарагъай гар,
Гъикъван гагъда юзадатІа?
Магънадилай хъел авур яр,
Садрахъ на зун жузадатІа?

Къуланфериз түхвей чирагъ,
Клани ярди хузвани вун?
Хъурремир зал бахтавар Рагъ,
Залай пара куввани вун?

Гар къарагъна марфар гъизвай,
Цавар ялда ишезвайди.
Чіре течиз къене ціузвай,
Зи рикІ я хьи, къежезвайди.

Нукъсан квачиз тиртІа ашкъи,
Зи дердияр еке жечир.
Цавун чина чіулав цифер,
Вацра чина леке жечир.

Сад яз чилер, алаз са тІвар,
Вун а пад я, зун и пад.
Лагъ, гын вацЫу чіугваз часпар,
Авунва чи ашкъи къатІ?

Ша, галкІин чун эвелан хьиз,
Хкаж хъийин тІаратІар.
Садвиликай чи ашкъидин,
ТүкІурдайвал баядар.

ВУЧ АВА КЬВАН?

Гафаривди хана зи рикI,
Рахшанариз вуч ава къван?
АлакъдатIа шадара зун,
Пашманариз вуч ава къван?

Ифенва зи фикирдин хъар,
ИкI амукъич дуњяд крап.
АватIа зун гысабиз къар,
Кишранариз вуч ава къван?

Суйдиз кIубан, буйдиз къакъан,
Билбилдин хъиз верцIи я ван.
Гъурчехъандиз ихътин жейран,
Лишанариз вуч ава къван?

АвуртIа на са кIус мирвет,
Дердерикай жечни шуърбет?
Са гафунив гъамни хифет,
Ширинариз вуч ава къван?

Вун захъ авай са тават тир,
Вав агакъун зи мурад тир.
Гуз хъайитIа на заз атири,
Явшанариз вуч ава къван?

Ашкъ чир мийир кыл рехидаz,
“Чан” лугъумир гаф векъидаz.
КланзаватIа чун са-садаз,
Душманариз вуч ава къван?

НАКЬ ТУШИРНИ?

Накь туширни яр акурди,
Вучиз за къе чугвазва агъ?
Им вуч кар тир на заз къурди,
Инсан икъван кудан, Аллагъ?

Вуч ийин зи гъарапатдиз,
ГъикI минетин а таватдиз?
Халикъ тирда махлукъатдиз,
Ихътин зулум гудан, Аллагъ?

Шумудра зи ахъайна вар,
Бахшна ада чехи сувар.
Гаф лагъайтIа, а бахтавар,
Мадни чалал къведен, Аллагъ?!

ВАЛ

КуъкIуынна куз дуынъяд багъда,
Мад сеферда на мус рагъда?
Агакынавай ихътин чагъда,
Гъихътин къегъал ашукъда вал?

Икъван мублагъ, икъван кIубан,
ЯтIа вун нин ашкъид Ватан?
КичIе я заз, са явадан
Вилерин гел амукуьда вал.

Аваз хурай икI гъавада,
Бахтлу я чил, вун аватIа.
Виш чин алай и дуынъяда,
Гъихътин бахтар алукуьда вал?

Ша зи патав, мад регъумир,
Ашкъи регъв туш, гъисс регъвемир.
Я цIару къвед, икI къекъвемир,
Шаирдин нефс ацукуьда вал.

ВУЧ ХЪСАН Я

Вуч хъсан я, атана яр,
Гъамар къеве акIана зи.
Им гъин патай атай Рагъ тир,
Вири муркIар цIрана зи.

Бахтлудаказ хъульрез мили,
Цуукведин хъиз зурзазвай тан.
Икъван иер малаикдиз
Гъи тегъерда къурбандда чан?

РикI ацIуриз хъультул ванци
Шуршурзвай, булах тушир.
Зуьгъре гъед хъиз къукIунайдан
Атунал зун чалахъ тушир.

Бес вучиз икI хънай бейгъуш,
Атайди мад гатфар тиртIа?
ГъикI къвазнай зун тежез аруш,
Заз акурди ахвар тиртIа?

Темен гана гылериз за,
Яр бубу хъиз хъана къекъиф.
Пехилвалмир шаирар зал,
Ийизва за ярдин тариф.

За кIаниди ийиз тесниф,
Муьгъуббатдин кхьида цIар.
Ргазва зи илгъамдин сел,
Алахъава шиирд вацIар!

III A

(Мани)

Чи уьмуърдин гад я руш,
Ви яшарин къад я руш.
Лугъумир хьи, фад я руш,
Вун захъ авай сад я руш,
Ша,
Ша,
Ша!

Гаф лагъайла шел мийир,
На вилерал сел мийир.
Ярдиз чуру пел мийир,
Аман-минет, хъел мийир,
Ша,
Ша,
Ша!

Кару хътин иерди,
Чун гузва ви бегъерди.
Къекъемир и тегъерди,
Бере я чи мехъердин,
Ша,
Ша,
Ша!

ГЪАЛАБ КЪАЧУЗ

Гъалаб къачуз гъиссери мад,
Дагъдин вацI хыз шаршарзава.
Хажалатар ийиз пад-пад,
Зун къе лекърез ухшарзава.

Зи къаварин ахъя жез цав,
Зи гафари марфарзава.
Къе къанида гъил ганва зав,
Зи царари гатфарзава.

Сел хураваз дерейрай физ,
Зи шадвилер алахъзава.
Къе Кас гъульни Къулан вацI хыз,
Чун сад-садахъ какахъзава.

Лув гузва за къваларилай,
Им гатфарин аламат я.
Зи баҳтавар гъаларилай,
Чир хъухъ, шаир саламат я!

ABAЧ

Дигагъ хътин гъулушан хуър,
Къевар хътин кIеле авач.
За фадлай вун рам ийиз тир,
Зун бахтунин пеле авач.

Муъгъуббатди къачуна звал,
Зи къисметдиз акъатна тПал.
АвуртIани гъикъван шел-хвал,
Дерт алцумдай киле авач.

Тардал макъам ягъазвай хъиз,
Хъльтуyl камар вегъена физ,
Лацу лиф я, валлагъ, михъиз,
Лув гуз, кIавачер чиле авач.

Дурнади хъиз къил къаз виниз,
АцIай бахт я, хъульрез чиниз.
Алахъда хупI вич шириниз,
РикIе маса гъилле авач.

Гъин куънудин вирт я пIузар,
Дигмиш хъланва бегъер-зурзар.
Ава лугъуз вун хътин яр,
Дуънья къе зи виле авач.

ЧАРА ТАХҮЙ

Муыгъуббатдиз “Ватан” лугъуз эверай,
Шаирдикай рахшанд мийир, миналди.
Акайтгани гыкъван яцла, күевера,
Ватан патал чан гудачни къегъалди?

Зи тан-Ватан, зи чан-Вун я күаниди,
Хъайиди туш захъ са маса уртахни.
Бахтлу жервал зи макан, ша, күаниди,
Чара тахъуй зи тани чан садрахъни!

ГЬИНВА ВУН ЯР?

Ахъая зи фикирдин вар,
Атурай дерт,
Атурай.
Какаџариз зи югъ, зи къар
Авурай сед,
Авурай.

Ахъая зи фикирдин вар,
Къуна ви тІвар,
Кхъин са цар.
Кхъиз-кхъиз,
Ада эхиз күмекда заз.

Ахъая зи фикирдин вар,
Къурай юргъар.
Вун авачтІа,
Вун къвезвачтІа
Зурзаз-зурзаз,
Ада шехъиз күмекда заз.

Гъинва вун гар,
Гъинва вун яр?
Ахъая вар,
Ахъая вар...

ХЪША ЯР, АМАН Я

Гарари гузвач хъи, вакай са хабар,
Гараарал ван алач, гарар пашман я.
Ишезва кIаниди, зи шиирд цаарар,
Цаарарал чан алач, цаарар пашман я.

Цифери къунва рехъ, квадариз гелер,
Циферив агатмир, цифер душман я.
Килигиз ви рекъиз, ацIанва вилер,
Вилерив минетмир, вилер виран я.

Гъиссери къал къацу^з чагурайтIа икI,
Гъиссерив эгечIмир, гъиссер тIурфан я.
ТIалари цIарцIе тваз кукIварзава рикI,
Хъша яр, хъша яр, хъша, аман я!

АВАЧИЗ ТУШ

Бахтарив диганвай ашкъидин никіе
Ви ширин бегъердин къуыл авачиз туш.
Вилериз килиг зи, шаирдин рикіе
Вафалу гыссерин цуyl авачиз туш.

Гафарин карванди тийидай синих
Зи царар санихъ я, зи гүгъуyl санихъ.
Ашкъидин вацлари рекыдач къанихъ,
Мульгъуббат тівар алай гъуыл авачиз туш.

Канивал азизди, багъадиз къуна,
Дердиниз са чара ая тіун вуна.
Зи рехи чарарал хъуремир сұна,
Умьуърдин гатфарни зул авачиз туш.

Мульзеппер алтурмир вахтар алуудиз,
Вучда къуыд атайдыа, къаяр агуудиз?
Агата, зи рикіе ваз чим акъудиз,
Канивал лугъудай къул авачиз туш.

ХЪИЛЕРИЗ КЬИЙ

Зи ашкъидин ахъайна рак,
Яр вун атай гелериз къий.
Муъгъуббатдал гъимир на шак,
А ви чулав вилериз къий.

Вун са дигай мураддин тар,
Иер я хупI, алаз анар.
Югъ-къандавай залан жез пар,
Бегъер гъизвай хилериз къий.

Ви гульгульна амай зи вил,
Вун сагъ хурай, шадна гульгуль.
Зи чарара экъурна гъил,
Яр ви хультуыл гъилериз къий.

Вири сад я, лугъуз закай,
Гаф хкудмир, рике тваз цай.
И чилерал алач ви тай,
Вун къекъвезвай чилериз къий.

Садрахъни яр хъша гъенел,
Лагъайла күз чур жеда пел?
Минет хурай, мийир на хъел,
АвуртIа ви хъилериз къий!

III A

Гъикъван вахт я къакъатна вун,
Заз и дуњня дар хъана, ша.
Ви дерт чутгваз гъазур я зун,
Ша, дердерин пар хъана, ша.

Яру хъульхъвел пузард леке,
Алазмани гъуруь Бике?
Мад акъуна вун зи рикъе,
Зи рикъ тамам тар хъана, ша.

Шумуд йис я вахъ вил галаз,
Мад гумир на заз икъван наз.
Ипекдин шал кылел алаз,
Ипек шалдин зар хъана ша.

Чун ашкъидин дердер эхиз,
Вафалу жен эвелан хъиз.
Живеди куър рекъер михъиз,
Рагъ хъана ша, гар хъана ша.

Гъич твамир на чанда хъилер,
Ша галкъурай мадни гъилер.
Шад жедайвал цавар-чилер,
Муззиффераз яр хъана ша!

АКЪВАЗА ЯР

Акъваза яр, катна фимир,
Мад тъиссерал илигин за.
Беса икъван заз наз гумир,
Са тухдалди килигин за.

Дүнъяд багъда авач ви тай,
Вун ашкъидин тар я дигай.
Ша, ша лугъуз ахъя жезвай,
Ви хилерал күрукин за.

Алаз хъурай вун зи вилик,
Ахъайдайвал бахтуни цук.
Вун такурла пад жезва рикI,
Лагъ вучин за, лагъ гъикIин за?

Къизилгүльдин пеш я зериф,
Вилер - гатун варз алай йиф.
Маса касди атIуз гъайиф,
АтIайтIа, дерт гъикI эхин за?

Агат мийир яр къилаври,
АцIур мийир рикI чулаври.
Зи цаярив, зи ялаври
Ша, садрахъ вун алугин за!

КАТИЗ ТАХЬУЙ

ГыкI чир хъурай генг яйлахдиз атайдаз,
Зун кIвачерик жигъир хъана физватIа.
Хъурез-хъурез беневшаяр кIатIайдаз,
Зи хурудал къекъvezвайди чизватIа?

Вуч лугъун за а тавардиз чиз-течиз,
КъелкъзвезватIа зи дереда циферихъ.
“Чан-чан” лугъуз са чинебан шагъвар хъиз,
Зун туширни галукъайди киферихъ?

Вуч бахш ийин зи кIама кIвач хвейидаз,
Гын тегъерда а жейрандин рехъ атIун?
Мет ягъана булахдилай хъвайидаз,
Булах тушир, ам зи рикI тир гыкI лугъун?

Лугъуз жени мад сеферда хъша ваз,
Шукур хъурай бейхабардиз атуниز.
Ашкъидикай садрахъни пай тагайдаз,
ГыкI лугъун за, илифа зи бахтуниз.

Гелер атIуз, рикI алайди пелерал,
Вун гүнедин цук я цийи кIурукIай.
Зун гатфар хъиз атанва ви чилерал,
Катиз тахъуй вун гатфарин хурукай.

САНАЛ КХЬИН

Хъуърезва Рагъ,
Бахтлу я багъ.
Бул жез эквер,
Лацу цульвер
КIура-кIура,
Кура-кура,
Шад нувъIвер хьиз
Ацукъзава
Тараарал.

Дагъ хурал къаз,
Рангар ягъаз,
Гагъ къацудиз,
Гагъ лацудиз,
Мад гатфари
Куълутъ-ири
Нехишзава,
ТIебиатдин
Гуарал.

КIурукIдин цIвел
Хуруна хел,
КIубан хъанва
Гъверигъвердин
Зараарал.

Агъ, зи Тайгъун,
Гынава вун?
Ваз ша лутъуз,
Беневша гуз
Гъазур я зун,
Къе гатфарин
Ваарал.

Кіамарай гъуз,
Зи рехъ атIуз,
Жедач, жедач,
Къведач, къведач
ЛагъайтIани,
Чалахъ туш зун
Гараарал.

На гарариз,
На хаариз
Килиг мийир,
Илиг мийир,
Гъамлувилел.
Агакъа зав,
Авуна гел
Чурапал.

Ша, гатфар я.
Ша, сувар я.
Вун аваз зун
Бахтавар я.
Им чуыл, дере,
Им хуш бере.
Ша, геж тийин,
Санал кхъин
Ашкъидин цIар,
ТIебиатдин
Чарапал.

АЯ ХЪСАНВАЛ

Ша, садрахъ ацукин рикIивай санал,
Кваз такъаз легъзейр, сятар, йикъар.
Яб це на секиндиз, акъуд тийиз къал,
Тухдалди лутъун за рикIевай гафар.

Кысметди нагагъдай гыил гайила чав,
Чиз-течиз гыкъван къар квадарнатIа лагъ.
Тъвар авай са щарни хуъз ганач на зав,
За гыкъван шиирап гадарнатIа лагъ.

Физ хъанач ашкъидин рекъерай атIуз,
Гагъ сада хифетна, гагъ сада тутъмет.
Бахтунин шив гылий ахъаймир лутъуз,
За гыкъван минетна, на гицкъван гүйжет.

Ашкъидин гъуыл я вун, ахъая къужах,
Къал тийин, хъел тийин, куъз я синихар?
Вуч жеда зи вацIар какахъайтIа вахъ,
Са-садаз кIанибур ятIа къилихар.

Ша, садрахъ ацукин рикIин сидкъидай,
Зи тазвай рикIикай хабар яхъ вуна.
Кыил акъат тавуртIа нагагъ ашкъидай,
Зи михъ гыссерал гымир шак вуна.

За ваз гыкI минетин, за ваз вуч лутъун,
Яр за вун садавни гекъигайди туш.
Ша икъван баркаван, хару жемир вун,
Иервал садазни амукъайди туш.

Садазни амукъдаш шадвал, жаванвал,
Къувъзуval гъафилдай алукъда зи яр.
КъvezватIа къе гылий, ая хъсанвал,
Дуныяда хъсанвал амукъда зи яр.

ВАЗ АМУКЬА ЛУГЬУЗ ХЬАНАЧ

Ваз амукъа лугъуз хъанач, эй азиз мутьман,
Атлай сим хьиз зурзуна ви “сагърай” лагъай ван.

ВАЗ АМУКЬА ЛУГЬУЗ ХЬАНАЧ

Зи кIаниди, зул атай хьиз чкIана рангар,
Къанвай хьи вун, фул акатна, атIана рангар.
Гын тIалари ЧагурнайтIа, авуна пилеш,
Гын гарари къакъудзавай зи умуддин пеш?
Кап алтадиз за хъультулдиз, къунай лацу гьил,
Заз акI хъанай, икI ви тIалар жедай хьиз къезил.
Хъанач амма вун паталди са лукъман закай,
Хъфена вун къати жез тIал, цукI ягъаз рикIяй.
Ваз амукъа лугъуз хъанач, эй азиз мугъман,
АтIай сим хьиз зурзуна ви “сагърай” лагъай ван.

АМАН ЦЕ ЗАЗ

Тимил жечни агъзур сефер лагъайтІа “кІанда”,
Лугъуналди түкІуьдан кар, авачтІа вахъ рикI?
Вавай ийир маса тІалаб авач зи чанда,
Яшамишдай аман це заз, эй зи малаик.

Шумуд йис я шезва зи рикI секинвал течиз,
Муыгъуббатдин тІалари зун авунва есир.
За гъикI лугъун зулум мийир вуна заз чиз-чиз,
Ша садрахъ яр, рикIвайди ачуха заз сир.

Зулун гар хъиз сефил я зун, аквазвачни ваз,
Зи багъяди, зи верцИиди, икъван наз гумир.
АлакъдатІа жуван са югъ багъиша тIун заз,
За авайвал багъишда ваз яр вири уьмубр.

Муыгъуббатди туна кIeve усаларна зун,
ТIазва зи рикI йифиз-юкъуз, вав гвачни дарман?
И дердери терг авуртІа чIакІваларна зун,
Къведачни лагъ ваз зи гъайиф, жедачни пашман?

Диганвай багъ гъум акъалтиз хъайила къурах,
Яд гур къван я багъманчиди къуразвай тараз.
Инсафдикай са зерре къван пай авачни вахъ,
Са бахтсуздан рикI шадардай, акурла цIраз?

Садрахъ чIалал къведач хъи вун, заз са рехъ къалуз,
Гыкъван минет авуртIани, түкІуьриз цIарар.
Садрахъ вуна аман це заз жуван гаф лугъуз,
Тамир ахпа, гъамишалугъ агала варар.

Тимил жечни агъзур сефер лагъайтІа кІанда,
Лугъуналди түкІуьдан кар, авачтІа вахъ рикI?
Вавай ийир маса тІалаб авач зи чанда,
Яшамишдай аман це заз эй зи малаик!

КЬАТИНАЧ

Ви ашкъидин цавариз,
Зун Варз хъана атайд туш.
Садрахъ къванни ви ракIар,
За чинеба катайд туш.

Экв чукIуриз къуд патахъ,
Лагъайд я за, Рагъ я зун.
Агакъ тавуртIани вахъ,
Чим гузва за, агъ я зун.

Маса патахъ гиман физ,
За вакай вил атIайд туш.
Ви акунар теснифиз,
Къвед хътинди лагъайд туш.

Къветер икъван иер жени?
Иер вилер авайди!
Низ чидайд тир и дульняда,
Иервилер авайди.

Фимир, акъваз,
Минет хъуй ваз.
Чанда хъилер авайди.

Чалал текъvez,
Наздив къекъvez,
Хура цIелер авайди.

Гын женнетдиз хъана ават,
Акуна заз ихътин тават.

Ник хыз сультул,
Жив хыз хъльтул,
Лацу гъилер авайди.

Ви вилери, ви хъилери
Авуна зун рекъивай.
Ша талгъайтIа ви гелери,
Эхиз жени рикIивай?

Муъгъуббатди гъад къуна заз,
Бахшна дайм мичIи йиф.
Гъикъван за тIал чIугуртIани,
ЧIугунач на зи гъайиф.

Гъайиф, гъайиф,
Лацу лиф,
Вун атанач, атанач.

Зун рехъ хвена
Терг хъана,
На къатIанач, къатIанач...

АКВАЗВАЧНИ?

Аквазвачни ваз зи гъалар,
Гатун югъ хыз алахъзавай.
Къиб элкъвенва уьмуърдал зи,
Зулун пеш хыз авахъзава.

ХъуытIуын жив хыз хъанва рехи,
Жагъин тийиз гъелени гъахъ.
Лагъ кван вуна, я баҳтавар,
Гатфарикай вуч ама захъ?

Муд кутуна дульяник за,
Фана тирди къатIанач хыи.
Ни чуьнухна зи баҳтлу къар,
Зи чубарук хтанач хыи.

Сефил я зун пехъи гар хыз,
Фад-фад гъалар какахъзавай.
Зун акIанвай булах я са,
Шехъиз-шехъиз авахъзавай.

Зун пад хана къаядилай,
Аватнавай са чулав къван.
Гъикъван за цвагъ авуртIани,
Агакъзавач санихъ зи ван.

Бахтсузвилин рехне галай,
Зи уьмуър заз залан пар я.
Са дульядин дердер авай,
Зи рикIикай низ хабар я?

Низ чида за Чугвазвайди,
Гъихътин гъам я, гъихътин тІал я.
За шерзум яз кхъизвайди,
Зи дарядин са стІал я.

Терг жедай зун и тегъерда,
Кланиди, вун хъаначиртІа.
Ихътин уъмуър гъалдайн за,
Вун дуњьяда авачиртІа?

Агъ, гъавурда акъукъ тІун вун,
Пара жезва зи стІалар.
На бес вучиз куъмекзавач,
Аквазвачни ваз зи гъалар?

ГЬИКІ КАТДА ВУН?

Чилел за вун гекъигда нихъ?
Я цаварин зар авай яр!
Килига т'ун зун галайнихъ,
Я гар хытин гаравай яр.

Гъикъван гагъда къакъатда вун,
Гъин улькведиз алатда вун,
Гъин бахтлудав агатда вун,
Хиве ашкъид пар авай яр.

Гъазур я зун атIуз рекъер,
Ашкъ паталди чIугваз женгер.
За масадав гудан мегер,
Зи мураддин таравай яр?

Гъавурдава Мульзебер ви,
Лугъумир хьи, хъанва рехи.
Зи мульзебер сел я Чехи,
ГъикI катда вун хуравай яр?!

НАЗ ЦЕ

Наз це яр, рикI акъуда зи,
Зун архайн тежедайвал.
РикIин са пад алуда зи,
Вилер дaim къежедайвал.

Алата яр, мад кваз такъаз,
Алахъа зун кIевера тваз.
Рекыдалди вун рикIеваз,
Ви гелера къекъведайвал.

АтIутI рекъер, жигъирар зи,
Басаратар хъурай кIеви.
Чка тамир заз рикIе ви,
Завай минет хъижедайвал.

Рахамир зав тIвар лагъана,
ЦIийи шиир, цIар лагъана.
Йифиз-юкъуз яр лагъана,
Зун чинеба ишедайвал.

КвахъайтIа зи ийир-тийир,
На дерт чIугваз зи гаф мийир.
Зулум ая, инсаф мийир,
Зун жув-жуval хкведайвал.

АКЬУДЗАВА МИХЬИДИЗ

Мад сеферда акъатна къал,
КкIана чун чIехидиз.
Гьим гъахълу я, гьим гъахъсуз я,
Гьим акъудин михьидиз?

Элкъvezza къе зун жув-жувал:
“Хъел хуьдани, хуьдачни?”
Гъикъван гуда гъа са суал,
Къал авачиз жедачни?

“Жеда, жеда” лугъуз гагъ-гагъ,
Меци вучиз табзава?
Гаф-ЧIал сад туш зи хиялрин,
Чаравилиз табзавай.

Къве жуьредин фикир авай,
Завай зи рикI пад жедач.
Хъел галачир, къел галачир
Муьгуьббатдихъ дад жедач.

Аман тагуз гыссери зун,
Чукъузвা къе кIевидиз.
Мад сеферда за кIаниди,
Акъудзава михьидиз...

ЗИ РИКІ ТІАЗВА

Зи рикі тіазва, зи рикі Лукъман,
Тіазвачир рикі хура жедач.
Ашкъид тіалди къунва зи чан,
Дармандивай чара жедач.

Ківатіна кыилел хизан вири,
Хуъх лугъумир на стіалар.
Вуч авай хьи, дарманари
Тухванайтіа икі зи тіалар.

Хъсанзавач Лукъман, зи гъал,
Раб ягъана авхар жедан?
Къаннициуд ийис чүгвазвай тіал,
Са легъзеда сагъар жедан?

Зи тіаларин хабар туш ваз,
Тіадалди захъ кумач аман.
Чара ийиз алахъмир заз,
Амукиниихъ амач гиман.

Звал къачунва зи ивиди,
Алат Лукъман, минет хурай.
Заз къаст авур зи кіаниди,
Зун кайивал вични курай.

Зи фикиррал гъимир на звер,
Дерт ава захъ лугъуз тежер.
Гъикі акъудин чандай гъиссер,
Мичіи суруз тухуз тежер.

Зи рикі тіазва, зи рикі Лукъман,
Завай садни агуд жедач.
Бедгъавая серфмир дарман,
Вавай зи тіал алуд жедач...

ГЬИКІ АЛУДИН ВИ ПАШМАНВАЛ?

ГъикІ алудин ви пашманвал,
Гъихътин гафар жагъурин?
Ви вилера авай цифер,
Гъин тегъерда чукурин?

Вуч лагъайтІа хъуьреда вун,
Вуч лагъайтІа ишедач?
ГъикІ авуртІа алатда тІал,
ГъикІайтІа гъам хкведач?

Галатнавай лацу лекъ хъиз,
Заз кагъалдив килигмир.
Икъван дертул акъвазмир вун,
Зи дердерал илигмир.

Рам хъия мад вили цавар,
Са Чагурдай манидив.
Вун авачиз зи дагълари,
ГъикІ таб гурай кІаниди?

Зи чилериз акъуда чим,
Алатдайвал къайи фул.
Гатфарал вил алайд я зи,
Бахш мийир заз вуна зул.

Лугъуз-хъуьрез агата зав,
Аваз хъурай чина хъвер.
ЧукIура мад жуван атири,
Зи мулдин цуык, зи гъвергъвер.

Регъуль туштиа Яргыи Рушаз,
Килигайла къекъифиз.
Ви иервал акван патал,
Атурай кван илифиз.

Гъин билбилдихъ ава ви ван,
Гъин цувкведихъ ава зар?
Аваз хъурай я баркаван,
Ви манидин авазар.

Аваз хъурай къакъан къамат,
Эркиндаказ юзадай.
Аламатдин сир ятиа вун?
Цаваривай жузадай.

Ви эркинвал, ви иервал,
Саврухари къатурай.
Пашманвилин гаар, хаарар,
Татурай вал, татурай.

Гъихътин алхиш ийин за ваз,
Шадардайвал царари?
Вун къевера актай чавуз,
Кумекдайвал Гъуцари.

ГъикI алудин ви пашманвал,
Гъихътин гафар жагъурин?
Ви вилера авай цифер,
Гъин тегъерда чукурин?!

ХЪУРЕМИР ЗАЛ

Хъуремир зал, къураба хыиз
Мульбъубатдин Ватандавай.
Садрахъни гъил агакъ тийиз,
Зи гъед пара къакъандава.

Зи гъетре заз гузвач эквер,
Экв авачир гъед жедани?
Къвед лагъана гъикI гун эвер,
Муг тийидай къвед жедани?

Хъуремир зал, зи пашманвал,
Са умуърдин гъахъсувал я.
Мульбъубатда перишанвал,
Ни лугъуда бахтсувал я?

Зи гъарибал, дамахсувал
Маса виляй аквамир ваз.
И бахтсувал, и гъахъсувал
Са дуњня къван верцI я заз.

ВерцI я заз ярдин гъазаб,
Гъикъван зулум авуртIани.
Йифиз-юкъуз гуда за таб,
Ада инсаф тавуртIани.

Къабулда за вири ялар,
ТахъайтIани яр зи чалахъ.
ЭхзаватIа за и тIалар,
Мульбъубат я авайди захъ!

КІАНДАЧ ЛУГЬУЗ

Кіандач лугъуз ван мийир на,
Ша, и кылий лагъ зи гунағъ.
Са гъейридаz чан мийир на,
Эхир пашман жеда, валлагъ.

Чир жедайвал ниятар къе,
Вуч аватIа лагъ ви рикIе.
Кваз такъуртIа, ашкъид рекъе
Дустни душман жеда, валлагъ.

Цук акъудиз вахтуни ви,
Гым къабулда тахтуни ви?
Гъиз тахъайтIа бахтуни ви,
Вири чалал къведа, валлагъ!

Эхи жени шад тахъайтIа,
Чи мурадар сад тахъайтIа.
Нагагъдай рикI пад тахъайтIа,
Мадни ви рехъ хульда, валлагъ!

Муд кваз йикъар къатIава за,
Хъультерикай гадзава за.
Анжак са ваз дадзава за,
Күмека тIун, Аллагъ, Аллагъ!

КЬАТИНАЧ ХЬИ...

Вучиз ярдихъ галукънава,
Къведа лугъуз атанач хьи.
Гатфар фадлай алукунава,
Зи чубарук хтанач хьи.

АцIана мад вили цавар,
КъвайитIа икI, цIуъда къавар.
Я рикI алай Яран сувар,
На зи ракIар катанач хьи.

Акваз-такваз алатна къар,
Мад гъиссерин юзана гар.
Зи багъда я къайи шагъвар,
Садрахъ на ван кутунач хьи.

Ван алачиз къакъатна вун,
Вучиз яргъаз акъатна вун?
Зи мезредтай алатна вун,
Байихнач хьи, къатIанаch хьи...

КІАНДАЧИР

Цав авани циф течир?
Варз авани йиф течир?
Киф къугъуриз, катмир вун,
Нашид туш зун, киф течир.

Цай авани куз течир?
Чиж авани хуз течир?
Темен паталд къал мийир,
Аял туш зун, пуз течир.

Лежбер аван гад течир?
Сал михъизди кІватІдачир.
Гъил хурудал тамир на,
Харуд туш зун, кІватІ течир.

Хуър авани ким течир?
Гум авани гъым течир?
Вар агалмир къужахдин,
Къанвайд туш зун, чим течир.

Сел авани ван течир?
Чил авани цан течир?
Къисмет пата авайтІа,
Заз вун икъван кІандачир.

ЖЕДАТИА

ХайитІа зи са къуз лувур,
Цаваривай хабар яхъ зун.
Ваз бахш авур, ваз кіел тавур,
Цаараривай хабар яхъ зун,
ЖедатІа.

Са береда инсаф течир,
Са таватдиз сир ганай лагъ.
Бахтсуз халкъдин бахтсуз шаир,
Зи дердинай терг хънай лагъ,
ЖедатІа.

Рикіел хкиз зи тіул, къилих,
Түккүйра са цийи мах на.
ХъайитІа вун са къуз дарих,
Жуван тахсир хиве яхъ на,
ЖедатІа!

АВАЙД Я

Гүнедавай къакъан чинар,
Къакъан пеле гар авайд я.
Гъикъван чав я рикI ала вал,
Заз вун хътин яр авайд я.

ГъикI дамахда навадал на,
ГъалтайтIа са явадал на?
Ихтибармир гъавадал на,
Юргъ авайд я, хар авайд я.

Ви гъал акваз рикI цIрада,
Тек ятIа вун, фад къурада.
Ялгъузбурал и дульняда,
Етим лугъур тIвар алайд я.

ХъанайтIа вун ашкъидин ким,
Юзачир зи гъижрандин сим.
КIанибурун рикIе дайм,
Муьгузбатдин пар авайд я.

Минет хъуй ваз, ийиз илиф,
Эвера, гъвш зи лацу лиф.
АтайтIа ам, ийиз тариф,
Муьзефферахъ цар авайд я.

ТИЙИН ЗА ВУН РЕКЬИВАЙ

Ви дердинай къекъвзвайди дили хьиз,
Къамир садрахъ къаниди на кимидаи.
Зи мульгъуббат гъуыл ятла къе лепе гъиз,
ГъикI экъечин гъулын юкъва гимидаи?

Захъ рикI кузвай сад авайтла къуруда,
Бахтлувилин гелери зун жагъурдай.
Гъатнаватла къе түрфандин хуруда,
Гъинва маяк, вилик фир рехъ къалурдай?

Гъар инсандихъ са дуст ава дульяда,
Гъинва зи тал къатлудайди рикIивай?
Атла гаф лагъ, къаниди, заз жедатла,
Шел-хвал ийиз тийин за вун рекъивай...

УЬМУЪР

Уъмуър акъван кеврек я хьи,
РикIна кылиз тухуз жедач.
Гъидан балкIан мус галатда,
Садавайни лутъуз жедач.

Гъикъван крап туна зуракI,
Гъихътин ксар къаз тухвана.
Шумуд кIвалин кукIварна рак,
Шумуд кIанид гваз тухвана.

Шумудни сад хъана зелил,
Са мураддив агакъ тийиз.
И дунъяда амукъна вил,
Хтанач сад, килиг хъийиз.

Уъмуър ахътин са затI я хьи,
Садра ава ихтияр ваз.
Гъикъван рикIел хкин за ви,
Гъикъван лугъун баҳтавар, ваз?

Уъмуър акъван куъруй я хьи,
Гудач садаз ада мажал.
Гъидан гъинал агакъда чIав,
Гъидан гъинал чIур жеда кIвал?

Мад лугъудай гаф амач захъ,
Акваз икъван крап вилик.
Авайди са уъмуър я чахъ,
Вучиз хазва вуна зи рикI?!

АГАКЬДАЧ

Бахтсузвили туна царце,
Хуъзвалда мад вилив чун.
Бахтлувили тахъайтла къе,
Ийидай хьи илив чун.

Есирвилий катна кланда,
Асул рекъе гъатна кланда.
Къаз тахъурай чи гъилив чун,
Агакъдач а къилив чун...

ЛУГЬУДАЙ ТУШ

За ви рекъер гузетайд я,
Ви гелерай акъатай туш.
За ваз пара минетайд я,
Амма садрахъ галатай туш.

Гъикъван на рехъ кIарнатIани,
Зун нашид хъиз алатай туш.
Гъикъван на рикI тIарнатIани,
Зун яр, вакай къакъатай туш.

За садрахъни кIеве акIай,
Гъиссер залай алудай туш.
За садрахъни кIанид вакай,
Тух хъана зун лугъудай туш!

КАМ ВЕГЬЕДАЙВАЛ

Чими тир гъиссерив аңура зи рикI,
Са къайи түрфанди чагурнава зун.
“Ваь” лугъуз къулухъди элкъуър мийир икI,
Ашкъидин пачагъди ракъурнава зун.

ВерцIи тир гафарив акъуда заз чим,
Зи шулу гъиссери цаяр къадайвал.
Низ чида гым фида, амуқъатIа гым,
Кар такъан гульгульяр пашман жедайвал.

Мили тир шиирдив агуда на зун,
Царари бейгъушна рам ийидайвал.
Ашкъидин мулькъвелай алуда на зун,
Бахтунин часпардал кам вегъедайвал.

ХАДАЧ

Лугъумир хьи, чизвач къадир,
Зи умурдин вун я атири.
Вуж ава захъ мад къани тир?
Къадач за ви рекъер, къадач,
Хадач за ви хатур, хадач.

Са дуњиад дерт гъалзава за,
Са ашкъид пар ялзава за.
Эхиз тежез къалзава за,
Твадач гила за къал, твадач,
Хадач за ви хатур, хадач.

Лугъузва на: “ая сабур,
Таб це рикле, хвена абур.
Ужуз жемир, хуых такабур”,
Тадач и гаф чилел, тадач,
Хадач за ви хатур, хадач.

Хъилерилай чугда за цар,
Зи гафарихъ тахъуй цацар.
Вун авачтиа кхъидач цар,
Цадач рикле за гъам, цадач,
Хадач за ви хатур, хадач.

Ашкъ таб тежез шевватла зун,
“АтПутI” лугъуз къелкъвемир вун.
Вун хътин яр за гъикI атIун?
Жедач завай и кар, жедач,
Хадач за ви хатур, хадач!

ЗА ВУЧЗАВАЙ

Лугъуда хьи, уьмуър гъалун са бахт я,
Вун авачир бахт кЛандач заз дуњяды.
Ашкъ течизвай пачагъни кваз бедбаҳт я,
Вун галачир тахт кЛандач заз дуњяды.

Зи бахт вун я, зи уьмуър вун, мурад вун,
Вуч жеда лагъ, завай ялгъуз дуњяды?
Гъикъван кЛеве акЛайтЛани хадач зун,
Зи бахтни тахт вун я лугъуз дуњяды.

Рамна зи рикI мульббатдин маниди,
Сефил я зун иифиз-юкъуз дуњяды.
ХъаначиртIа вун хътин яр кЛаниди,
За вучзавай икъван ужуз дуњяды?!

ЗИ ТІАЛ

Зи дерт, зи тіал,
Стіал-стіал
Жезва ківатіал.

Зи тіални квал
Ківатіун патал,
Мадни рикіи
Къачузва къал.

Анжах,
Къе захъ,
Хъухъ зи чіалахъ,
Авач са ківал,
Адан юкъвал
Иshedайвал.

Зи тіални квал
Ківатіун патал,
Зун авай къа
Гъатун патал,
Дуњядкай вил
Атіун патал,
Авани са
Лезги къегъал?
Туна рикіе
Дердин ккіал,
Кагъал-кагъал
Иshedайвал.

Зи тIални квал
Шумуд харал.
Харар пара
Ракъурна зал.
Къванер пара
Гъалчна юкъвал.
Эхна и къал,
Эхна и тIал,
Къачуна звал,
Къунач зи ял.
Авани захъ
Са эгълигъал,
Акваз зи гъал,
Мукъвал-мукъвал
Иshedайвал?

Зи дертни тIал,
КкIал-ккIал,
Гуллеяр хъиз
Акъазва за.
Алатдач жал?
Лугъуз и гъал,
Шумуд суал
Вугузва за.
Дердер эхиз,
Садаз течиз,
Гъикъван тIалар
Чутгузва за.

Аван зи тIал
Чидай бейгъал,
Шаирдин къал
Иshedайвал?

Зи тІални квал
Физва яргъал.
Күмека заз,
Күмека яр.
Заз уьмуъри
Гузва къе хуз.
Таквадайвал
Ваз зун ажуз,
Күмека заз,
На жедайвал.

Зун захъ галаз
Хъана ялпъуз,
Кузни-хкIуз
Тежедайвал.
Вил ала вал,
РикI акъудмир.
Ша вун чалал.
Дарих я зун
Къе вун патал.
РикIевайбур
Лугъун патал,
Ша кIаниди,
Ша, зун патал.
Зи тІални квал
АтIун патал.
Зун жув-жуval
Хтун патал.
Уьмуър кыилиз
Тухун патал!

ВУЧДА НА?

Са чкIанвай кула я зи фикирар,
КIватIун патал аман амач зи чанда.
Аквазвач заз и краин эхирап,
Хъсан хъунихъ са муд авач зи чанда.

Югъ-къандавай залан жезва гъалар зи,
Гъал авачир са рикIивай вуч жеда?
АтIайтIа икI нагагь рикIин гъалар зи,
КIаниди ваз лугъуз тежер гуч жеда.

Ахпа закай вучда вуна авачиз,
ГыкI акъудда уьмуыр на зун галачиз?
И дульняда са кIани дуст амачиз,
Ялгъуз хъана, лагъ кван вавай вуч жеда?

АлакъдатIа, чан аламаз даях хъухъ,
Мад хкведач ихътин йикъяр, чалахъ хъухъ.
Ша бахтуниз кIур гумир на, уях хъухъ,
АкътатайтIа са къуз гъилляй, вучда на?

АКЬАТИН ЧУН ДУНЬЯДАЙ

Ша кIани дуст, акъатин чун дуньядай,
Им чаз дигай, чи рикI алай дуньня туш.
Кыил къакъудна ша, катин чун дуньядай,
Им за лагъай, им на лагъай дуньня туш.

Гыкъван гагъда акIида чун кIевера,
Им чаз къулай, чахъ тахт авай дуньня туш.
Алдах жемир акъатайла йиферай,
Им гъахъ амай, им гъахъ гыдай дуньня туш.

Лугъумир хьи, Аллагъди баҳт юзурда,
Им лезгидин баҳтар юзай дуньня туш.
Ви гафарин авазва зун гъавурда,
Дерглу касдиз са рехъ къалай дуньня туш.

Шеда зи рикI чуғваз даим хифетар,
Бедгъавая фена вири зегъметар.
ГайитIани агъзур жуыре няметар,
Чуруду я им, зи вил кумай дуньня туш.

Залумарин агал тийиз ракIарар,
Фагъирбурун хкудайд я дакIарар.
Дуз ксанарин такIарни кваз кукIварай,
Семед я им, кыил-кыилеллай дуньня туш.

Вун дуньядада гъахъ жагъуриз алахъмир,
“Гахъ квахъдайд туш” лугъуз зунни чIалахъмир.
Теселлийрив на жува-жув алдахъмир,
Им садрахъни дуз хъижедай дуньня туш.

Ша кIани дуст, акъатин чун дуньядай,
Им чаз дигай, чи рикI алай дуньня туш.
Кыил къакъудна ша, катин чун дуньядай,
Им за лагъай, им на лагъай дуньня туш.

ТУШ

Гъикъван бахтар гайитIани,
Муъгъуббатдихъ тIал квачиз туш.
Гъикъван къвалал хъайитIани,
Чаравилер авачиз туш.

Киче тушиз къаярикай,
ИфейтIани цIаярикай,
Хажалатдин паярикай
Ацай киле гумачиз туш.

Туьнт фиридиз лугъумир каф,
Такабур тар жеда члаф.
Къун тавуртIа гатфарин марф,
Бубуди къил хкажиз туш.

Табда за ви саврухни хар,
ХъайитIани зи тан кукIвар.
“Эхъ” талгъайтIа, садрахъни яр,
За часпарар элячIиз туш.

Жедалди зи ашкъи абад,
Вил атIудан вакай, тават?
Сабурдивди кIватIда за гад,
Муъзеффер гаф амачиз туш!

ГЬИКІ ЛУГЬУН?

Пара кІанда иерд заз,
Иер хъуъруън, иер наз.
Цуькведилай иердаз,
Цуьк хътинди гъикІ лугъун?

Гъуцари баҳт ганавай,
Баҳтавар я, хвенавай.
Мад ихътиндаz къеневай
РикІ хътинди гъикІ лугъун?

Нурарикай түкІвейдаз,
Яран шем хыз куькІвейдаз,
Са шаирдиз эквайдаз,
Экв хътинди гъикІ лугъун?

БАХТЛУ ТУШНИ?

Шумуд йис я къачуна къал,
Тазва зи рикI, секин тежез.
Чур хъайтIа са къуз зи кIал,
Къvez тахъурай ишез-ишез.

РикI кузватIа са жизви къван,
Чан аламаз шехъя вун захъ.
Къайи къванцел элкъвейла тан,
Куъз герек я яр ви къужах?

Ша, къедамаз яхъ на зи гъил,
Зи гъиссериз акъуда чим.
ГъикI атIун лагъ, за вакай вил,
Ашкъидикай тух хъана гъим?

АкI жемир хъи, галатна зун,
Гъавиляй за ван хъийизмач.
Зи вилери незватIа вун,
ГъикI лугъун за кIан хъийизмач?

ГъикI лугъун за мутьуббатдин,
Чавар фадлай алатнава.
Куъз герек я тIебиатдин,
Са легъзе, ашкъ къакънатнавай?

Рехи чавуз гъахъ тIалабдай,
Белки зи яр, гъахълу туш зун?
ЯхцIур яшда умъур къатIай,
Ни лугъуда бахтлу туш зун?

Гъахълу тушни дайм рикIе,
РгазватIа гъиссерин сел?
Бахтлу тушни пIузардал къе,
АламатIа са ширин гел?!

ХУЬХ НА ВУН

Юзаз-юзаз атайди,
Турфандикай хуъх на вун.
Цайни ялав къатайди,
Вулкандикай хуъх на вун.

ГыкI теснифин за ви чил-
Дигай багъ я, ацай чувл.
Садрахъни зи акъач вил,
Патандакай хуъх на вун.

Бубу хътин къекъифай,
Ви иервал тарифай,
Ашкъ лагъана илифай,
Мугъмандикай хуъх на вун!

КУДАЧНИ ВУН ГЪАЙИФДИ?

Вун паталди чуylлерай
КіватІзавачтІа цуkвер за,
Цуk я вун зи вилера,
Хуъзва дайм рекъер за.

Зи гатфарин лацу цуk,
Гъвергъвер хътин зерифди.
Гун тавуртІа на заз рикI,
Кудачни вун гъайифди?

НАКЬ САКІА ТИР, КЪЕ САКІА

Муъгъуббатдив ацIана рикI,
Накь сакIа тир, къе сакIа.
Шерзум хъанвай гыссер гъарики,
Накь сакIа тир, къе сакIа.

Бахтлу тир чун хъвер силеваз,
Чин-чиналлаз, вил-вилеваз.
Лугъуз-хъуърез, гъил-гъилеваз,
Накь сакIа тир, къе сакIа.

Яб телягъна рехъ алатиз,
Фидачир вун яр, къакъатиз.
“Чан” лагъана зав агатиз,
Накь сакIа тир, къе сакIа.

Гила са гаф лугъуз тежер,
Къал я, кылиз тухуз тежер.
Дүнья хыз вил атIуз тежер,
Накь сакIа тир, къе сакIа.

Кланда хьи вун гъакI ятIани,
Гыкъван хъилер авуртIани.
Таб гузва за хукIуртани.
Накь сакIа тир, къе сакIа.

МультIуъгъ жеда аялди хыз,
Виш йисни ви крап эхиз.
Лугъуз тахъуй зи ашкъидиз,
Накь сакIа тир, къе сакIа.

АКЬАТНА...

Заз цийи варз акуна,
Циферихъ кваз акуна.
Лацу хурал чулав хал,
Киферихъ кваз акуна.

Акуна заз, акуна,
Вун гъарикъ яз акуна.

Са цукъ я вун заз къани,
Лагъ кван, вазни къан яни?
Къан жемир мад лугъумир,
Къан тежез зун къван яни?

Къван яни руш, къван яни,
Ваз зи гафар ван яни?

Гъикъ ятъа гаф акатна,
Иерди зав агатна.
Эцигайла къил хурал,
Дерт рикелай алатна.

Алатна руш, алатна,
Агатна зав, агатна.

Вилера циф авай зи,
Гъилера киф авай зи.
Ваз “чан” лугъуз, тумериз,
Гатун са йиф авай зи.

Са йиф авай, йиф авай,
Захъ са иер лиф авай.

Вилерай циф акъатна,
Гъилерай киф акъатна.
Гъикъ эхда вун авачиз,
Авай са йиф акъатна.

Акъатна йиф, акъатна,
Гъайиф, гъайиф, акъатна...

АМУКЬДАНИ АШКЬИ ЗАХЬ?

Муыгъуббатдин абукеvсер хъвана за,
Гъамишалутъ гъатна ашкъид рекъера.
Лугъумир хъи, ваз азабар гана за,
Гъавиляй на твазва къе зун к්евера.

Вал къал алач, заз рикIин вар кIевирай,
ТIалаб жедач жув паталди завай гъахъ.
АлакъдатIа акъудмир зун кIеверай,
АкъатайтIа, амукъдани ашкъи захъ?

АМУКЬА

Вуч хъсан я, атана вун,
Атана зи рикIин тIал.
КкIин тийин садрахьни чун,
Акъуд тийин чна къал.

“Хъфин” лугъуз кIвачин хъана,
Агъ чугвамир дериндай.
Зи гафарихъ яб це вуна,
Фагъума са геренда.

Са уьмуър я ганвайди чаз,
Са бахт я чахъ авайди.
И дуьнъядай пашмандақаз,
Хъфизвайд я атайди.

Бедгъавая тефий уьмуър,
Ашкъидикай къачун кам.
Хъанач лугъуз, ийиз фикир,
Чугван тийин ахпа гъам.

Вун са къакъан дагъ я минал,
Зун ценерик шерик ви.
Вун са инсаф течир шарвал¹,
Зун лукI хъанва вилик ви.

Гъикъван гагъда давамда икI,
Гъикъван катиз жеда вун?
Ви патав гва даим зи рикI,
Гъикъван гагъда куда зун?

Алахъ мийир гъар сеферда,
Зи гаф атIуз, акъул гуз.
Сефиля зун и шегъерда,
Ви дакIардин эквер хуз.

Вун такурла етим я зун,
Дегиши жеда зи гъалар.
Зи вилери жагъурда вун,
Ишеда зи хиялар.

Цвагъда рикIи дилида хьиз,
“Гъинва, гъинва” лутъуда.
Къурада зун жаваб течиз,
Ви гелерихъ къекъведа.

Чир хънайтIа ваз зи талар,
Садрахъ на заз яб гудай.
Акъуддачир икъван къалар,
Зи гафариз таб гудай.

За хьиз на таб гудайди туш,
Дерт къадач ви синиди.
Зун гъамиша авайди туш,
И дуньяда кIаниди.

Тяди къачуз хъфимир фад,
Ацука вун, ацука.
АлакъдатIа мад са сят,
Амука вун, амука...

ЗИ ГЬИССЕРАЛ ГЬИЗ ТАХЬУРАЙ ВУНА ШАК

*Зи гъиссерал гъиз тахъурай вуна шак,
Табдай хурук саврухарин, гарарин.
Чаравили катаз тахъуй риклин рак,
Хамир кларап клашиди, зи гурарин.*

ЗИ ГЬИССЕРАЛ ГЬИЗ ТАХЬУРАЙ ВУНА ШАК

(Муыгъуббатдин саврухар)

I

Зи гьиссерал гьиз тахъурай вуна шак,
Табдай хурук саврухарин, гарарин.
Чаравили катаз тахъуй рикIин рак,
Хамир кIарап кIаниди, зи гуарин.

Шумуд йис я акалзава кIарап за,
Лутъумир хъи, физвач мурад кыле ви.
Циферални вегъез тир яр гуар за,
Чалахъ тиртIа къахчуналди кIеле ви.

Къузъ лекъ хъиз дагъдин рекъер гузетиз,
Тамарзу я зун муг ийир къваларихъ.
Йифиз-юкъуз хъайитIани минетиз,
Гаф акатдач ви кIеледин цларихъ.

II

Ви кIеледин цлар къакъан,
Са дагъ я къван гъарма са къван.
Агатайдаз лутъуз душман,
Са легъзеда кукIварда на,
Ахъай тийиз мукъув вуна
АтIанватIа къарай рикIин,
Лагъ за вучин, лагъ за гъикIин?

Гаф лагъайла ягъамир пел,
Къуранва зи вилерин шел.
АвунватIа на рикIе гел,
КъунватIа зи жигъирди рут,
ХъанватIа зун ашкъидин лукI,
АтIанватIа къарай рикIин,
Лагъ за вучин, лагъ за гъикIин?

Зи гъал чIурна, муг чукIурна,
Лув гумир на яргъаз дурна.
Садрахъ къванни хурал къуна,
Са тухдалди шехъиз кIандай,
Акъатдайвал Талар чандай,
АтIудайвал суза рикIин,
Лагъ за вучин, лагъ за гъикIин?

III

Зи сузаяр-
Веледар зи.
Къиле физвач
Гъужетар зи.
Сад хъанва зун
Минетдалди.
Дуњядин рехъ
Алатдалди,
Гъил къахчуда
Лугъудач за.
Галатнава
Лугъудач за.
Вун кIан хүн яр,
ЯтIа гъалатI,
Къилиз тефий
Къуй зи мурад!

I,

Килигзава за мураддин дакIардай,
А кыл течиз, агакъдай рехъ жагъизвач.
Авайда хыз акъат тежер дагъарда,
Рапин экв къван аватIа экв?
Жагъизвач!

Экв авачтIа квадардани умудар,
Жув алцурдай са верци таб жагъизвач.

ГъикI рекъида рикIе амаз мурадар,
Авани лагъ, атIай жаваб?
Жагъизвач!

V

ЖагъизвачIа лугъудай гаф,
Ягъамир на хъелерив.
Зун минетиз атанва наз,
Кар тукIузвач хъилерив.

Агата зав, яхъ зи гардан,
Жуван лацу гъилерив.
Къугъяз кIандай заз са герен,
А ви чIулав цIвелерив.

Жагъур тежез ви рикIиз рехъ,
Мутьуббатдин гелерив,
Тамарзу я ви тандихъ зун,
Гъикъван неда вилерив?

VI

Зи вилерай
КIела зи рикI.
Килига, зун
КузватIа гъикI.
Туъхуън тийир
Вулкан я зун.
Цайлапан я,
Гурган я зун.
Гагъ-гагъ гъариб
Са ван я зун.
Ван алачир
ТIурфан я зун.
ЯхцIур йисуз
Ви мензилдив
Агакъ тавур

Карван я зун.
Лугъумир хьи,
Пашман я зун.
И гелера,
И рекъера.
Зун вахъ къекъвэз,
Гъазур я къвэз,
На эвера!
АкI жемир хьи,
Умъурда ви,
Вад къан дуст я,
Мугъман я зун.
Ашкъ паталди
АтIуз рекъер,
Чукурда за
Вири дердер.
Дарман чидай
Лукъман я зун!
Уфтан жедай
Инсан я зун!

КЪАДАГЪАЯР ТАМИР ВУНА

Къадагъаяр тамир вуна,
Къвемир лугъуз мад зи патав.
Захъ авайди са пIир ятIа,
Гъиниз фин зун, фин нин патав?

Низ лугъун за дердер жуван,
Низ баянда рикIевайди?
Валай гъейри аван инсан,
Захъ кудай са рикI авайди?

Чин чурна заз бахтлувили,
Клевирнава вичин къужах.
Къадагъаяр пара я зи,
Мирветдай кас авач анжах.
Бахтсузвилер къисмет ятIа,
Ни расда къван зи кIвал чкIай?
Вун я тават и дульняда,
Эхиримжи муд квай чка.

Вун зи рикIе авай къалай,
За ийфни югъ мадарзава.
Са легъзе вун такурла яр,
За са умбуър квадарзава.

Эхир авач зи яр валлагъ,
Икъван залан са эмирдин.
Бес наз гъайиф къвезвачни лагъ,
ИкI квахъздавай зи умбуърдин?

ВУЧ АМА ЗАХЪ ДУЬНЬЯДА?

Яхцур яш яз секин жезвач мадни зун,
Ацланва рикI мутьуббатдин манидив.
Эвелан хиз мутьульгъ я зун вилик ви,
Акъул це заз, акъул це заз кIаниди.

Квадарда кыил, акIида вун кIевера,
Душманарни жеда лагъ, ваз дуьнъяда.
Зи вилерай зи рикI кIела кIаниди,
Квадар тавур вуч ама захъ дуьнъяда?

ХънатIани уьмуърд рекъе лигим зун,
Заз аял хиз мад гележег аквазвач.
Шумуд йис я, ви ялавди кузва рикI,
Бес за вучин, вун гъавурда акъазвач.

Гъулдан тиртIа цIачирни таб тежез,
Икъван гагъда и цай рикIе хуз жени?
Гыкъван куда, гыкъван шеда дердинай,
Бес кIанидаз зулум ийин дуьз яни?

Гафаривди секин мийир гила зун,
Къван хъайитIа, икъван кIеви, къайи жеч.
Заз акъул гуз алахъмир вун кIаниди,
Яхцур яшда кузвай касдиз акъул къвеч.

Уьмуър фена, девлет авач, мал авач,
Бес я заз вун и дуьнъяда авайди.
Гзафбуруз кIан хънай вун эвелдай,
Тек зун я къе ашкъид кимел алайди.

Алатдач зун а кимелай чалахъ хъухъ,
Кайитлани, хъайитлани дерт къати.
Вун клан хъайи йикъалай за рикле зи,
Ашкъид гумбет тульурнава эбеди.

Чагуртайта чаравилин къаяри,
Квадардач за, клеви хульда гумбет ви.
Заз кланда вун, заз кланда вун рикливай,
Ваз клан жемир, къуй ам хурай тульгьмет зи.

Квадарда къил, аклида вун клевера,
Душманарни жеда лагъ, ваз дульняда.
Зи вилерай зи риклела кланиди,
Квадар тавур вуч ама захъ дульняда?

ИМ ВУЧ АШКЪ ТИР?

(Элегия-мани)

I

Гагъ хъуьреда, гагъ шеда вун,
Гагъ тульхуында, гагъ куда вун.
Низ чидайд тир икI ятIа вун,
Пар хъана хъи, рикIиз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер?

Вирида Рагъ лагъана ваз,
Акунач заз са экв аваз.
Йифиз-юкъуз вун рикIеваз,
Дерт хъана хъи, лугъуз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер?

Муд авач захъ мураддизни,
Эх хъижезмач сурматIдизни.
Инсаф течир таватдизни,
Акъудна рикI къалуз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер.

Зи гъиссерин гъуыл къурада,
Зун хъиз кайтIа, Рагъ цIада.
ГъикI къекъведа и дульняда,
Амукиз, я рекъиз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер?

ВучайтIани зун кваз такъаз,
РикIин къиле акIурда цаз.
Агъзур зулум ийизва заз,
ЯтIани мад негъиз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер?

Гыкъван дердер гузват^Iани,
Гыкъван рекъер хузват^Iани,
Къанни^Iуд йис кузват^Iани,
Шаирдивай кхыз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер?

Кхыз гафар жагъайт^Iани,
Вири элдиз агъайт^Iани,
Къализ рик^Iи ц^Iвагъайт^Iани,
Са тухдалди шехъиз тежер,
Им вуч ашкъ тир, эхиз тежер?

II

Шехъмир зи рик^I, шехъмир зи рик^I.
Негъмир зи рик^I, негъмир зи рик^I.
Гык^I лутъун за ашкъид т^Iалар,
Эхмир зи рик^I, эхмир зи рик^I.

Рехи ийиз къазайри вун,
Мульбатдин къузайри вун,
Чагурнава сузайри вун,
Эхмир зи рик^I, эхмир зи рик^I.

Къад йис я вун ишезава,
“Сабур-къарап тежезава,
Яр къакъатиз кич^Iезава”,
Эхмир зи рик^I, эхмир зи рик^I.

Вилин селлер тежез тамам,
Ац^Iана хьи, Самурдин к^Iам.
И дуњядыа гъакъдач зи гъам,
Эхмир зи рик^I, эхмир зи рик^I.

И ашкъ кылиз тухуз жедач,
Инсаф ая, лугъуз жедач.
Гужуналди къачуз жедач,
Эхмир зи рикI, эхмир зи рикI.

КIанида ваз гаф гувзачтIa,
Вахъ са зерре рикI кувзачтIa,
Ви дердерин дагъ цузвачтIa,
Эхмир зи рикI, эхмир зи рикI.

Цвагъмир пара кIанда лугъуз,
Акъатзавач чандай лугъуз,
Ярдиз жув къурбанда лугъуз,
Эхмир зи рикI, эхмир зи рикI.

III

Къурбанда за, ихтибарда чанни вал,
Мад са легъзе агата зав, юзамир.
Завай рикIиз мажбур жедач вун патал,
Зи тахсирап вуч я, лугъуз, жузамир.

Кье ашкъиди ви варарихъ ракъузвай,
Зи гунагъар - мутьуббатдин къатIун я.
Йифиз-юкъуз заз секинвал тагузвай,
Ви тахсирап - и дуњядиз атун я.

Гыкъван гагъда къурада икI, табда икI,
Зи ашкъидин кIурукIари мус цIирда?
Вун патал за саврухарив гана рикI,
Нин тахсирап пара ятIа низ чида?

Вуж гъахълу я, вуж гъахъсуз я чидач заз,
Авани лагъ, кыл акъатдай са гъаким?
“КIандач” лугъуз, “къвемир” лугъуз, кваз такъаз,
Заз къадагъа мийир вуна ашкъид ким.

IV

Ашкъид кимел алай тават,
Икъван хъилер гваз жедани?
Муззифферахъ амач такъат,
Вун такуна къваз жедани?

Музыббатдив ацана рикI,
Гъуз гъазур я ашкъидин ник.
За ваз Варз я лугъуда гъикI,
Икъван иер Варз жедани?

Атир чкIиз гузва царцар,
Къизилгъулдиз ава ухшар,
КъуртIа гъиле, авахъда зар,
Гъайиф я вун, къаз жедани?

Ви бегъерди, жаван, дигай,
Авуна зун имандивай.
Ихътин майва багъмандивай,
Атиун тийиз, таз жедани?

АватIани чанда хъилер,
КайитIани на зи жигер,
Шаирдивай икъван иер,
Ярдин хатур хаз жедани?

V

Мад шаирди хатур хадач кIанид ви,
Гъихътин зулум авуртIани вуна заз.
АлакънатIа залай гъиссер хувз чими,
И музыббат вуна бахшна, гана заз.

Мад ашкъидихъ къелкъвен патал йифера,
Вуч хъсан я, и дуњнъяда хъана чун.
Рехи хъана аватIани кIевера,
Мад хъилерииз, мад дуст хъижез ава чун...

КІАНЗАВА ВУН

Агъ, заз гъикъван кІанзава вун,
Лугъуз жезвач къадар завай.
Гы тегъерда кузватІа зун,
Вучиз къазвач хабар завай?

Вучиз садрахъ хъайитІани,
Вун зи рикІай акъатзавач?
Вучиз цІай къаз кайитІани,
Яд иличиз агатзавач?

Вучиз садрахъ жервал суваб,
Шадарзавач яр вуна зун?
Авач захъ са лугъур жаваб,
Агъ, заз гъикъван кІанзава вун...

СА УЬМУЪР ТИИМИЛ Я

Са уьмуър тИимил я, вун кЛан хьун патал,
Ви рехъ хуъз жегъилвал алудна хьи за.
Гъиз хъанач сакЛани завай вун чалал,
Са уьмуър минетиз акъудна хьи за.

Са уьмуър тирвал зун акЛана яцЛа,
ЯтЛани ашкъидал гъиз жени леке?
Са уьмуър вуч я къван, алакънайтЛа за,
Виш уьмуър серфдай яр, ашкъидин рекъе.

ГУЗ ХЬАЙИТІА

За гыссерин къада кіунчар,
Руш, вун чалал къвез хъайитіа.
Вун рикеваз хъанва начар,
Инсаф ая, жез хъайитіа.

Яр элкъвена лацу хъульхъвер,
Күккүнзана чинаваз хъвер.
Са хур аціай дадлу беъер,
Чехи кар я, хұз хъайитіа.

Гыкі лугъун ваз мулдин Ирик,
Вун Ракъиниз хъанва шерик.
Кыил аціана диганвай ник,
Завай жеда, гұз хъайитіа.

Ашкъ тіурған я часпар течир,
Вучда вуна, авуртіа цир?
Ягъалмиш жеч, валлагъ, на сир
Музыфферав гуз хъайитіа.

ЖЕДАЙДИ ТУШ

Гъикъван икрам авуртIани,
Вакай заз пIир жедайди туш.
Ашкъ авачир са шаирдихъ,
Цай квай шиир жедайди туш.

РамайIани шиирд вацIар,
КхъейIани виш агъзур цIар,
Ял тавур кас ашкъидин пар,
Асул шаир жедайди туш.

Уъмуър гъализ къе пащмандиз,
Элкъвенва зи тIал дувандиз.
РикI авачир са инсандиниз,
РикIин тIал чир жедайди туш.

Яб телягъиз фейидаз икI,
ГъикI лутъуда на малаик?
Инсаф течир залумд вилик,
Гарданни кIир жедайди туш.

Зал шаир тIвар илигайдан,
Ашкъ хъана заз гайи майдан.
Ашкъидиз кеж килигайдан,
Вичихъ эхир жедайди туш.

САД Я ЧИЕРЕ

Сад я чIере чи къаварин,
АватIа чахъ ашкъид Рагъ.
Лекъ хъайитIа ви цавара,
Жедани вун зи Шагъ дагъ?

Муъгъуббатни ихътин дагъ я,
Къакъандава адан кIукI.
Ам вуч къвал я, гъихътин дагъ я,
АвачтIа са лекърен муг?

ВУЧДА НА?

Лугъумир хьи, илгъамди заз къевда рак,
Шел-хвал авай шиирдин цар чулав я.
Рекъидалди акатдайд туш къаяр зак,
Чандавайди мульбъбатдин ялав я.

Зи шиирап-циргъинавай дурнаяр,
Лув гайитя, гъин улкведиз кульчда на?
Зи ялавдин гужлу жезва гурвайр,
Ада дульняя алугайтя, вучда на?

KIAHZABATIA

КланзаватІа ваз зун рикІай,
Зи фикирар галуд мийир.
Вун паталди кіеве акІайд,
На гүнедай акъуд мийир.

КланзавачтІа, галаачтІа вил,
Лугъумир: ашкъ къегъят хъуй ваз.
КланзаватІа, къуна зи гъил,
Кап алтада, регъят хъуй заз...

ТАЗ ТАХЬУРАЙ РАКИАРИХЪ

Вун рам тежер кІеле ятІа? Чидач заз.
АватІа вахъ белки чехи къуватар?
Зи гыссери минетзава рикІай ваз,
Вучиз вуна ачухзавач ниятар?

Гыкъван къакъан хьайитІани кІеле ви,
Вил гала хъи, мульбъбатдин рагарихъ.
Вун лагъана экъечІнава гыссер зи,
АгакъайтІа, таз тахъурай ракІарихъ!

САВРУХАРИЗ ТАБ ГАНАЙ ЗА

Саврухариз таб ганай за датана,
Ви гарари хилерни кваз хана зи.
Муъгъуббатдин цайлапанди ягъана,
Цук аламаз мураддин тар кана зи.

Вун ашкъидин кимел атай къуд хъана,
Ви къяри авуна зун рекъивай.
Мус ракъуда зун галайнихъ гатфар на,
Лугъудайвал вири гафар рикевай?

ЦІВАГЬМИР ЗИ РІКІ

Цвагъмир зи рикі, акъатмир вун къапараій,
Зи дердиниз чара авач лугъузва.
Мад алцур жез, югъ акъуддач тапаррай,
Гила жува жувакай вил атпузва.

Цвагъмир икъван, гъукум гумир рекъиниз,
Гъамдин карван чехи я зи, гъикі тухун?
Заз са гуруыш агъзур сефер къехуңиз,
Мад ахквадаch лугъузвойдаз гъикі эхин?

Гыкъван дердер рангайтіані рехидал,
Таьсирзавач зи гафари, чалари.
Чалахъ туштіа и сузадал, ашкъидал,
Члагуррай вич зи рикіевай талари.

Къалурайтіа Гъуцари и алаба,
Яраб зи дерт са легъзе эх жедатіа?
Туна ярдин шикил вилик чинеба,
Кланда лугъуз, темен гана шедатіа?

Цвагъиз рикіи, жедатіа вич рекъер хуъз,
Куківардатіа фикирар виш маниди?
Минетдалди галатайла шулуд хыз,
Гыкі гыидатіа вичи рекъиз кланиди?

Лагъайтіані зи верциди, масанди,
Яб тагайтіа, эхиз жени чүгваз агъ?
Вичи шагъ хыз вине къазвай инсанди,
Вичиз лукі хыз килигайтіа вучда лагъ?

ХъанайтІа сад адан руыгъдик хукIуриз,
КъабулдайтІа яраб ихътин усалвал?
Йифиз-юкъуз къарай тежез фикирриз,
Хувъ жедатІа а шагъдивай миналвал?

ХъанайтІа ам тІалар чIугваз рекъивай,
Гуз жедайни кIанидаz икI азаб, наз?
Ашкъид гъалар къатПанайтІа рикIивай,
Икъван зулум ийидайни ада заз?

Цвагъмир зи рикI, акъатмир вун къапарай,
Зи дердиниз чара авач лугъузва.
Мад алшур жез, югъ акъуддач тапаррай,
Гила жува жувакай вил атIузва...

АЛЦУРМИР ВУНА

Зун жедач... зун къведач... хъфизва лугъуз,
Зи шулу фикирар гялчурна вуна.
Магънайр жагъуриз, беъем гаф тагуз,
Мадни зун аял хыз алцурна вуна.

Са етим ванцелди цвагъна рикIи зи,
Дидедин гульгъуна ишезвайда хыз.
Гел хъана къведай зун гульгъуваваз ви,
Къвез хъанаач, рикIиач за, кичIезвайда хыз.

КичIе я рагазни гила тIвар къуна,
АтIумир зи гаф руш, яб це эхирдиз.
Ихтияр гва лугъуз зулум мийир на,
Вун икъван кIанзавай кесиб шаирдиз.

Гъар юкъуз минетиз, гъар юкъуз дадиз,
Ви вилик мет ягъаз ажуз хъанва зун.
Вуч лугъун за рикIиз, вучин дульядиз,
Заз чидач, куъз икъван ужуз хъанва зун.

Эх тежез ашкъид дерт, зун ишевватIа,
Лугъумир тал чIугваз виран жезва вун.
Садрах зи такабур агъуз жевватIа,
Виш агъзур сеферда къакъан жезва вун.

Ви паквал, къакъанвал кIан я зи рикIиз,
ТахъайтIа ашкъидихъ жечир багъавал.
Зун есир хъанватIа ви вилик лукI хыз,
На инсаф ая заз, мийир хахавал.

Зун жедач... зун къведач... хъфизва лугъуз,
Зи шулу фикирар гялчурмир вуна.
Магънайр жагъурмир, атIай гаф це заз,
Беса, зун аял хыз алцурмир вуна.

АВАТДА ВУН

Вун дульяда виридалай иер я
Лагъайдини, кхъейдини зун хъанай.
Вун зи гъилий акъатай са гевгъер я,
Квадарна, дерт эхайдини зун хъанай.

Бес вучиз на икъван азаб гузва руш,
Ваз сунайрин Султан лагъай итимдиз?
Аллагъизни, бендедизни жечни хуш,
Садрахъ инсаф авуртIа на етимдиз?

Гыкъван эхда зелил яз рикI, куз-хкIуз
Физва уьмуър, акъатзава вахтунай.
Куҷ хайитIа и дульядай зун са къуз,
Аватда вун иервилин тахтунай.

КЬИСМЕТ ТАХЪАЙТИА

Цифери атана, атана рекъер,
Рагъ хана циферкай хката зи яр.
Вучда на, селлери тухвайтIа мульвер,
Акъата шегъредиз, акъата зи яр.

Дульядал ихтибар иймир пары,
Алатда умурд рехъ, алатда зи яр.
ГъатайтIа Пурфанрин, хаарин хура,
Къакъата гар хана, къакъата зи яр.

Гъикъван ви рекъер хуън, рикIи эвериз,
Баз хабар аватIа, аватIа зи яр?
Зи чIулав бахтуниз, мичIи йифериз
Авата экв хана, авата зи яр.

Авайд са умур я, са кьисмет, са баҳт,
За вучин бахтуни тагъайтIа зи яр?
Зи рикI кукIвар жеда, зи гугуул барбатI,
Вун кьисмет тахъайтIа, тахъайтIа зи яр.

ВАКАЙ ВУЧДА, ЗАКАЙ ВУЧДА?

ГузвачтIа чи ашкъиди чIун,
ЦIвелин тар хьиз курада чун.
Кlанибур яз хъел ятIа чун,
Вакай вучда, закай вучда?

Цай куькIуьнна цIелхем тежер,
Эсли тежер, Керем тежер,
Са дердиниз мелгъем тежер,
Вакай вучда, закай вучда?

Дульня дигай ашкъидин багъ,
Чир хъанач чаз хуьдай саягъ.
Вахт алудиз, ракъурдай рагъ,
Вакай вучда, закай вучда?

ХъультIуьн мурк хьиз рекъизавай,
Ашкъиди фул тегъизавай,
РикIе гыссер рекъизавай,
Вакай вучда, закай вучда?

Къураба хьиз и дульняда,
Кульягъ жезва югъ кирида.
Гъа икI уьмуьр гузвай бада,
Вакай вучда, закай вучда?!

ЖЕДА ЖАЛ?

Яр къакъатна физва закай,
Аман Аллагъ, дуъз жеда жал?
Фикир чIугваз йифиз-юкъуз,
Мадни рекъер хувъз жеда жал?

Гъикъван вахт тир зул авачиз,
Вун къвалаллаз, дерт амачиз.
Мад күкIуьнна цай галализ,
Вулкан хъана куз жеда жал?

Чаравили тийиз мирвет,
ТIвек акъудна рикIай хелвет.
Зи рикI саф я, яраб ви дерт,
И сафунай кувъз жеда жал?

Заз кар къуна тават ихътин,
Фимир аман, марал хътин.
Зун фугъара, аял хътин,
Ви дидардихъ шез жеда жал?

Ашкъидин рехъ алатна фад,
Мульзиффераз къуна на гъад.
Мульгубатдив агатна мад,
Ваз рападай мез жеда жал?

ВУН АКЬАДАЧ ЗИ ГЪАВУРДА

Вун акъадач зи гъавурда,
Зун дердинай шедай Чавуз.
Вуч жеда лагъ, зи гъил къуртIа,
Ваз минетиз къведай Чавуз.

Вун акъадач зи гъавурда,
Завай и дерт эхиз жедач.
Цай куькIуьнна кун тавуртIа,
Валлагъ, са цIар кхьиз жедач.

ВАН МИЙИР

Ви верци ван, гуърчек къамат къатана,
Зунви патав атана мад, атана.
На гаф лугъуз, туъмер ийиз, чан мийир,
Регъят хъуй заз, ван мийир чан, ван мийир.

Секин хъухъ марф, юзамир гар, къвемир циф,
Ярдихъ галаз акъудин за къенин ийиф.
Пшуз-пшузардихъ галкIурай къе къал тийиз,
Къил хураллаз мұнтIуыгъ жен зун аял хъиз.

МұнтIуыгъ жен зун акъат тийизви чалагъ,
Чим акъуда къужахда заз, чан зи Рагъ.
Пар тавуна, авхар ийизви чандай
Ви верцивал фитIинда за, фитIинда.

Бегъердаллай таза, кулыу кIурукIар
Чуныуҳармир, ая на зал ихтибар.
Наши туш зун, абурун зар ракъудач,
Худа вилив, атIудач за, атIудач.

Ви верци ван, гуърчек къамат къатана,
Зунви патав атана мад, атана.
На гаф лугъуз, туъмер ийиз чан мийир,
Регъят хъуй заз, ван мийир чан, ван мийир.

КАНА ЗУН

Гарари рекъер къаз,
Цифери царце тваз,
Сефил я зулун Варз,
Агъ, зи дерт чидач ваз,
Ярдикай яраб заз,
Яргъарай гарари
Са хабар гъидатIа?
ТагъайтIа, рикIивай
И дерт эх жедатIа?

Ваз чидач, зи чанда
Сагъ тежер тIал ава.
Вун авач кIаниди,
Зи рикIе къал ава.
Ваз чидач, зи ашкъи
Ишезва, ишезва.
Вун авач, заз яман
КичIезва, кичIезва.

Дарихвал алатдач,
Вун рикIий акъатдач.
Бес вучиз къакъатдач,
Ви хиял яргъариз?
Цавариз ялвариз,
Ви рехъ хувъз ава зун.
Кана зун, кана зун...

ИШЕМИР РИКI

Яр лагъайда алшурна зун,
Къекъвераг хыз къекъурна зун,
“Ша, ша” лугъуз чукурна зун,
Ятгани икI,
Ишемир рикI.

Захъ икъван дерт авайд тушир,
Садавни сир вугайд тушир,
Гъич вазни за лагъайд тушир,
Хъухъ заз шерик,
Ишемир рикI.

Зун са зулун пеш хыз назик,
Етим амай ашкъидин цук.
Ятгани мад Аллагъд вилик,
ГъарикI-гъарикI,
Ишемир рикI.

КъабулнайтIа Гъуцард арза,
Зун кайидаз гудай жаза.
Алаз кыилел агъзур къаза,
Лугъун за гъикI,
Ишемир рикI.

Виш дерт чугваз хъайитIа зун,
Яр такуна къейитIа зун,
Ашкъид чили хвейитIа зун,
Кичемир рикI,
Ишемир рикI.

ГЬИКІ ХҮУРАЙ БЕС?

Ашкъидин рехъ алатна зун,
Дердин дагъдиз акъатна зун.
Минетдалди галатна зун.
Гъикі хурай бес, гила залум?

Ваз ялвариз йифиз-юкъуз,
Бедгъавая уьмур ракъуз,
Вахтар фена, кIузни-хкIуз,
Гъикі хурай бес, гила залум?

Какадарна панагъди вун,
Къакъудна хьи Аллагъди вун,
Эхир къада зи агъди вун,
Гъикі хурай бес, гила залум?

РЕГЬУЙ ТАХЬУЙ

Регъуй тахъуй яр бозекдиз,
Авач ви тай, лугъудайвал.
ХупI хъсан я, вун дуныядиз
Чехи Касди акъудайвал.

Вал Гъуцарин ала хине,
Таватариз я вун чешне.
Ни кутуна а ви бине,
Акъул кылий ракъудайвал?

Лугъуз жеч ваз Вацран эквер,
Рагъ хъиз нурлу чинава хъвер.
Кылий-кылиз я вун мехъер,
Атурай чам, тухудайвал.

Ви мехъерин тIвар къачир за,
Икъван гагъда рехъ хуьчир за.
Йифиз-юкъуз чан кучир за,
ТиртIа масдав вугудайвал!

ЛУГЬУДАЧ ЗА

Лугъудач за тават захъ вил,
ГалатІа ша,
ГалачтІа ваъ.
Къураба хъиз рикІел зи чил,
АлатІа ша,
АлаачтІа ваъ.

Зи гыссерал къурдай марфар,
АватІа ша,
АвачтІа ваъ.
Мульбъубатдихъ цийи гатфар,
АматІа ша,
АмачтІа ваъ.

Туъхуър мийир на зи щаяр,
КудатІа ша,
КудачтІа ваъ.
Чукурдайвал вири къаяр,
КъведатІа ша,
КъведачтІа ваъ.

Къе зи ашкъи аманат хъиз,
ГуматІа ша,
ГумачтІа ваъ.
Зи чередик са мурад хъиз
КуматІа ша,
КумачтІа ваъ!

АГАТМИР ТІАЛ

Агатна вун кіанидав зи,
Сефил я зун, ргаз иви.
ГъятнайтІа вун, садрахъ кіеви
Баьмишдай за түнд къуна ви.
ЧукІурна муг, цУурна са ківал,
Зи гъиссерал гъимир на звал.
Килиг чалаз, хъухъ вун яргъал,
Агатмир тІал, агатмир тІал.

ТІазва чи рикІ Ватан патал,
Фикирдалди амач чахъ гъал.
Дердер гъуыл яз, бахтар стІал,
Терг жезва чун ківатІал-ківатІал.
Вунани икІ къячумир къал,
Кваз такъуртІа шаирдин чІал,
Атурай ваз жуваз са тІал,
Агатмир тІал, агатмир тІал.

Чун тарихди түкІурайбур,
Бахт чүньюхна күкІурайбур,
Кіарна юкъвай чукІурайбур,
АлкІурайбур, акІурайбур.
Заманади илигна тІвал,
Ханва чи юкъ, чи пакун тІвал.
КъатПизватІа вуна и гъал,
Агатмир тІал, агатмир тІал.

Агъзур талди чІагурна икІ,
ТахъайтІани тІазва чи рикІ.
Зи ярдал ви гъил фена гъикІ?
Вунни зун хъиз хурай гъарикІ!

Хъурай дердер ийиз хчал,
Къарай текъvez, квадарна чал.
Алугармир на чун чи щал,
Агатмир тал, агатмир тал.

Чи таларин къадар авач,
Чакай садаз хабар авач.
Чехи са халкъ авач-амач,
Лугъудалди аман кумач.
Къе гъуцариз къумек патал,
Эвердалди къазва чи ял.
Бахтсузвилин алатла хал,
Беса, вунни хъуремир чал
Хкведайвал чун жув-жувал,
Акъатдайвал са къуз юкъвал,
Гъич тахъайтла на це мажал,
Агатмир тал, агатмир тал!

ЖАГЬАНАЙТІА ВИРИ ГАФАР

И дүньяда виридалай чехи тал,
Рикі атудай мұғыуббатдин талар я.
Кәнивили тунва лутъуз чанда звал,
Захъ авайди мұғыуббатдин чалар я.

Чир жен патал ваз зи талар кәниди,
И дүньядиз на зи виляй килига.
Секинардач зун шиирди, маниди,
Алакъатіа, мұғыуббатдал илига.

Алакъатіа къабула зи рикін пар,
Адан дердер килига эх жедатіа.
Вуна за хыз шел-хвал ийиз кхыхих цар,
Акван садрахъ ви рикіз рехъ жедатіа.

Рикі акъатиз эх тахъайла чаравал,
Ахъайдатіа мұғыуббатдиз вуна гъаб?
Лацу хурал акурла яр чулав хал,
Яраб вавай гуз жедатіа за хыз таб?

Мезре течир, часпар течир сел хъана,
Гъссерин ваці алахъайла вучдай на?
Шерзум хъайи са бахтунин гъил къуна,
Рикін гафар чаарал гъикі күчдай на?

Гъикі минетдай, вуч лугъудай ярдиз на,
Я чал течир, я ашкъ течир къураба?
Йифиз-юкъуз кәни ярдин тівар къуна,
Вунни зун хыз иshedайни чинеба?

Вуч лугъудай вуна зи дерт къатIана,
КъатIайтIани кIаниди вун куз жечир.
Вавай рикIе умъуръ тирвал датIана,
Са дуњня дерт, са дуњня цIай хувъ жечир.

Муъгъуббатдин гурвадикай тукIивенвай,
Зи цаюкай авайди туш дуњяды.
Чепелукъ хьиз ви экверихъ къелкъвенвай,
Ваз зи къадир авачирла чир жеда.

Зун гъиссерал яд иличиз алахъдач,
Гъикъван чав я, зун жув-жувал алцур я.
Валай садрахъ инсаф ийиз алакъдач.
Зун виш йисни ваз минетиз гъазур я.

Гъа са гафар тикрар мийир лугъуз заз,
Вучиз вуна мугълет гузвач илифдай?
Зи шаирвал күтаягъ жез тир жаван яз,
ЖагъанайтIа вири гафар теснифдай.

ХАМИР РИКІ

Зун ви рехъ я,
Ви гел я.
Зун ви хъвер я,
Ви хъел я.
Зун ви вилер,
Зун ви шел.
Зун ви шекер,
Зун ви къел.
Зун ви тал я,
Зун ви квал.
Зун ви мез я,
Зун ви чал.
Зун ви аваз,
Ви макъам.
Зун я ви Варз,
Ви илгъам.
Зун ви шиир,
Ви цар я.
Зун ви кфил,
Ви тар я.
Авачтіа захъ
Тұммер ви,
Атіуда яр
Симер ви.
Ша, заз акси
Ківалахмир.
Рехъ квадариз
Алахъмир.
Хъвер гадариз
Алахъмир.

Ялгъуз хъана
Рагал тик,
Вун күмек кIанз
Жеда цуук.
Күмек тийиз
Чарада,
Лагъ кван ихътин
Береда,
ГыкI эверда,
На заз, гыкI?
Герек жеда
Зун ваз икI,
Жезама къван
Хамир рикI!

ВУННИ КУДА АЗАБДИ

Муыгъуббатдин цай тахьайтая маяда,
Кланивилихъ хаз жени лагъ, гъава зи?
Рагъни, Варзни таб я хъи, и дульняда,
Йифиз-юкъуз вун аватая цава зи.

РикI цацарал, чан кIевера, вил рекье,
Зун къван кайи шаир мадни аватIа?
Гъихътин мани тукъутирин лагъ, за ваз къе,
Виридалай верцIи мани вун ятIа.

Виридалай верцIи дертни, верцIи тIал,
Виридалай верцIи бахтни вун я, вун.
Зал гъалтайла вири марфар жез кIватIал,
Селчи тухвай гатун ратни вун я, вун.

Лугъумир заз на ашкъидин къекъвераг,
Рат амачиз кесиб хъанва чилер зи.
Эхиз тир за цуырайтIани рикIин раг,
Гунагъ жеди, пашман туртIа вилер зи.

Гъар акурла “кIандач” лугъуз къамир гъад,
КукIвар мийир на, дердинай татабди.
Кваз такъуна къекъвемир вун икъван шад,
Зун кузватIа, вунни куда азабди.

ЯЛАР Я

Гатун цикIиз хъана начагъ,
Зун сагъ тежер гъалар я.
ТПаларивай гуз жени тГагъ?
Им ашкъидин ялар я.

Дерт түкIуьриз жув-жувалай,
ХъанватIани чидач гъайиф.
ГъикI лугъун вун хъфей къалай,
Ахваризни жевзач илиф.

Амач лугъуз чанда такъят,
ГъикI минетин гъуцариз къе?
Вучиз а къуз за ви къамат,
Вилеривди тунай рекье?

Ваз амукъа лугъуз тахъай,
Кландач гафни, шиирарни.
РикI хъанватIа тандиз тахай,
Куъз я къежей фикирарни?

ХупI къунай за ашкъидин хел,
Суст хънай вун гъилерал зи.
Вучиз жуван пузаррин гел,
Тунай яр на вилерал зи?

Вилиз темен гун кIаниди,
Чаравилин тушни лишан?
ГъикI тир гафар ви манидин,
Вучиз ви ван тиртIа пашман?

Йифни югъ хыз жедайди чун,
КъатIаначир рикIивай за.
Вучиз чиз-чиз кIаниди вун,
Авуначир рекывай за?

Гатун цикIиз хъана начагъ,
Зун сагъ тежер гъалар я.
ТПаларивай гуз жени тГагъ,
Им ашкъидин ялар я.

XКВЕЗВАЧ ХЬИ

Ви гульгуна фейи фикир,
“Авач” лугъуз хтана.
Ви яйлахда ашкъид жигъир
“Амач” лугъуз хтана.

“Авач”, “амач” лагъай куьруь
Гафаралди шелна за.
Вун жагъурун патал вири
Гарар кІватІна мелна за.

Ви суракъда къекъвена зун,
Къурабадин жуьреда.
ГыкІ жагъурин, аватІа вун
Чаравилин кІеледа?

Лугъумир хьи, хъанва къерех,
Садрахъ кІеле рам тежез.
Бахтсузвили атІана рехъ,
Амайди я кам тежез.

Къисметдикай хъана кирин,
Залан жезва шеле зи.
Мад сеферда ахкван хъийин
ХъенвачтІа пеле зи?

Дагъдин вацІ хыз къудгъана рикІ,
Гъалч жезава къванерал.
ЯтПани вун хквевзач хьи,
Зи цІвагъздавай ванерал...

АЛАКЬДАТІА

АлакъдатІа шерикмир
На зи гыссер хыилериз.
ГыкІ лугъун за килигмир,
Вал рикІ алай вилериз?

Зулун циф хыз къуна пар,
Элкъвемир зал ракъуз хар.
Таб гуз жени завай яр,
Алахъзавай селлериз?

Мублагъ чил хыз жевгъердин,
Тариф жеч ви тегъердин.
Дадмиш тавур бегъердин,
Дад чир жени чуylлерииз?

Вуч лугъун ваз, бике зи,
АватІа вун рикІе зи.
Негъна ашкъид улькве зи,
Фимир маса эллериз.

Чаравили къуна кар,
Алуд жезвач завай къар.
Гыч тахъайтІа кхыхъ чар,
Гылериз кый, гылериз...

ЛУГЬУМИР

ТахъайтIа зи са цар сарас,
Лугъумир гаф амачиз я.
РикIе ашкъи авачир кас,
Дульньяда чан алачиз я.

Ашкъ марвар я леке течир,
Гъар инсандин чир жеч къадир.
Ви хатурдик хукIур шаир,
Гила ви ван авачиз я.

Гъамаризди хъана шерик,
Ишезва рикI гъарикI-гъарикI.
Гым Чалахъ хъуй, зи дагъларик
Къуун кутур къван авачиз я.

Вахъ галазди фена гатфар,
Аламач зи гафарал зар.
Вун паталди кхлизвай цар,
Эвелан дад галачиз я.

Дердерикай яна за кIем,
Вучда цIейтIа ашкъид алем?
“Кланда” лагъай верцIи къелем,
ВерцIи гафар гумачиз я.

ГъикI эхин вун рикIе аваз,
Уьмуур ашкъид рекье аваз.
Рекъидалди минетда ваз,
Лугъумир муд кумачиз я.

TAXTAЙTIA

Агъ, дарих я, дарих я зун,
Садрахъ къванни акунихъ.
Туьмер гана кифериз ви,
Са верци гаф лутъунихъ.

ИкI фейитIа пад жечни рикI?
Алач адал ихтибар.
Са рикIивай ял жени лагъ,
Ихътин хифет, ихътин пар?

Са дульнъяда гъакъ тийир гъам,
КIватI хъанва яр са чанда.
ГыкI жагъурин са мили гаф,
И дердерин ватанда?

ГыкI жагъурин са кIани дуст,
Лугъуз-хъуьрез, агуддай.
Валай гъейри авани сад,
Зун кIеверай акъуддай?

Пар хуьз тежер, къваз-алахъдай
Са марфадин кул я зун.
Вун хъфена зи цаварай,
Хъультуьхъ элкъвей зул я зун.

Къуразва икI шиирдин тар,
Гару тухуз гафар зи.
Вучда яргъи хъайитIа къуд,
ТахтайтIа мад гатфар зи?

ВУН Я

Са гъамлу маниди ифирнава рикI,
Ван алач макъамдал, яб гуз жедайвал.
Са гафни авач захъ манидиз шерик,
Канидан къиливди ракъуз жедайвал.

Гелериз килигиз ацIай вилерив,
Рекъерал кхъизва за адан нотар.
Ахъайна къужахдай жуван гъилерив,
Хъша гъикI лугъуда, бедлем я зи тIвар.

Са ажуз къузек хыз шулу я фикир,
Дердерин гүнедай акъуддайд авач.
Кьисметди гъин патаз вегъенватIа кIир,
Чаравал чандилай алуддайд авач.

Авач са бендени зи гъал аквадай,
Амайди анжах ваз минет авун я.
Акъятна фидай пад аван дуныядай?
Гъурбатни вун я яр, Ватанни вун я...

ГЫИН ШАИРДИН ЯР Я ВУН?

Къветре ериш авайди,
Ша, чан зи рикI алайди.
Чалахъ жемир патандан,
Зун я вахъ вил галайди.

Вун ашкъидин чIереда,
ХупI милидиз хъуьреда.
Икъван багъя иердаз,
Туьмер гун гын жуьреда?

Абад я вун, сад я вун,
КIватIиз ажеб гад я вун.
ГыкI гыил вегъен тарал ви,
АтIуз жени, фад я вун.

Лацу табагъд чар хътин,
Таза живед цIар хътин.
За гыкI чан-рикI ийин ваз,
Хуъз жедайвал зар ихътин.

Гынай атай гар я вун,
Вуч серин чарчар я вун.
Тесниф тежер бахтавар,
Гын шаирдин яр я вун?

ЗАВАЙ ЛУГЬУЗ ТАХЬАЙ ГАФАР

Зи Хважамжам-Яргыи руш.
Зи милиди-иерди.
Зун рекъивай авурд туш,
Ви къаматди-бэгъерди.
Ви хъульнуар,-
Рахунар,
Ви къекъульнар,-
Акунар,
Ви шадвилер,
Ви хъилер,
А ви гъилер,
Ви вилер
Аваз тиртIа масадахъ,
Къелкъvez тиртIа зун адахъ,
На заз таб я лугъудай,
Ви гафар, ви мульгуубат.
Ашкъи-зун вав агудай,
Мусибат я, мусибат!
Вучиз икъван кIанда вун?
КIанда!
КIанда!
КIанда вун!
Жаваб гъикI гун?
ГъикI вугун?
Ашкъ вуч ятIа,
ГъикI лугъун?

Лугъуз тиртIа, ашкъ тушир,
Ам Аллагъди бахшдацир.
Ам аламат,
Ам са сир.

Клан тахьайдаз,
Жедач чир.
Ашкъ вуч лагъай чал яла,
Клан хун гъихътин гъал яла,
Чирун патал агата,
Зун галайнихъ алата.
Мукъвал-мукъвал,
Кыил тур хурал.
Ваз риклин ван атурай,
На авайвал къатурай
Зи гъисс, зи тал,
Зи ашкъ, зи чал.
Са береда,
И журеда
Вегъедайвал вичин юрфар,
Муыгъуббатдин кеменди.
Завай лугъуз тахъай гафар,
Лугъуда ваз теменди...

КІАНИДАЗ

Зи кІаниди!
Зи рикI алай иерди!
Заз дүньяда валай гъейрид кІан хъанач,
Умур фена, амма ваз зи ван хъанач.
Заз кичедай жаванвал икI алатиз,
Рехи хъана, ашкъидикай галатиз.
Гъавиляй за “ша, ша” лугъуз минетдай,
Татайла вун, шел-хвал ийиз хифетдай.
Заз кичедай вун зи гъилий акъатиз,
Бес на вучиз тадачир зун агатиз?
Зи ашкъидиз ганач лугъуз са жаваб,
Ваз кхъена бахшнавайд я и ктаб.
Тіларикай са-сад гафар түкIуырна,
Гыссерикий ашкъидин шем күкIуырна,
Сузайривиди илигдайлa и царап,
Чаравилин харап, марфар, саврухар,
Хайиди я атIуз дaim рекъер зи,
За дерт чIутгваз дадмишайд я бегъер ви.
Лагъайди я: умурдин пер хайила,
Яшар фена, пудкъад, къудкъад хайила,
А дүньядиз акъатайтIа зун рекъиз,
Вун къекъейтIа и дүньяда ялгъуздиз,
Фикир чIутгваз, ишез тахъуй садрахъни,
Чалахъ туштIа, жемир мад зи чIалахъни.
А дүньяда за тілабдач ашкъ вавай,
И дүньядихъ вилни жедач вун авай.
Күч тахъурай лугъуз инай вахтсуз вун,
Рази я хьи, гъанани жез бахтсуз зун.
Ваз умурар гудайвал мад Аллагъиди,
Тішунрай зун чилин кІаник гунағъди.
Са тілабун ава амма вун патал,

Ваҳт хъайила кІелиз-кІелиз и кІватІал,
РикІел хқваш вун кІан хъайи шаир на,
АлакъайтІа, кхъихъ адаz шиir на.
Лагъ, ада ваз гъикI икрамдай, гъурметдай,
“Инсаф ая” лугъуз гъикъван минетдай?
Ви гъилериз темен гана тух тежез,
ГъикI къах жедай, гаф талгъана, вил къежез?
Гъикъван вуна адаz “кІандач” лугъудай,
ЯтІани ам ви гелера къекъведай.
Жагъур тежез эхирни ви рикIин рак,
ГъикI хъанайтІа ам ашкъидин къекъвераг,
Чиrun патал и ктабдив агата,
РикІел хқваш хъайи крап са-сад на.
За лугъудач вун гъахъсуз я, зун гъахълу.
За лугъудач зун бахтсуз я, вун бахтлу.
ГъикI ятІани, акъатна чи гъилий вахт,
КІаниди, заз къисмет хъанач ашкъид тахт.
ЯтІани зун мад гафарихъ къелкъведач,
Гъахъ дуњядай садни къулухъ элкъведач.
Уъмуър садрахъ гузвайди я инсандин,
Зи кІелдайди, чир хъуй вазни хъсандин,
Эхир къилий жез кІандачтІа пашман ваз,
ТуыкIуыра на мульбъобатдин кІвал жуваз.
ИкI хъайитІа, гъалда вуна девран хуш,
Авай гаф я, им я таб туш, я сир туш.
И дуњядай виридалай чехи баҳт,
Мульбъобат я! Мульбъобат я! Мульбъобат!

КЬИЛЕР

ЗИ ЧЕХИ МУЫГЬУББАТ

Зи чехи муыгъуббат	9
Чир хъурай	11
Вучиз икъван къанда пара?	12
Са бахт къанда	13
Вучиз икъван верцли яр?	15
Акунайтла ихътин тават	16
Акъл жемир хъи...	18
Зи яр я лагъ	19
Лутъурай чаз	20
Бун хъана	21
Юзурда за	22
Иер я вун, чан	23
Рамда за вун	24
Ягъаз жезвач	26
Верцлида къван вуч я яр	28
Пуд мани	29
Гъим гъахълу я?	32
Ваз хъурай	34
Зун дерт чүгваз бахтлу я	35
Атланва зи вилин ахвар	36
Элкъура	38
Югъ бес я заз	40
Хъанани?	41
Яни?	42
Лутъудач	43
Са дурнадин аватнавай цакул хъиз...	44
Юзамир	46
Сефил я зун	48
Хъуредачни?	49
Гуль аламач рикъел зи	50
Ая чара	52
Жагъизвач	54
За минетиз	55
Вучиз тир?	56
Сад я, сад	57
Виридалай иерди	58

ГъикI хъурай?	59
Хульда ваз	60
Цийи шиир кIанзай яр	61
Эвер гузва	62
Бахтавар я	64
Мульгуубатдин тIаратIар гваз	66

МАД АКЬУНВА ВУН ЗИ РИКIE

Мад акъунва вун зи рикIе	69
Авач хьи вун	70
Вун акуртIа	71
Хабар це заз	73
Фад хъша	74
ГъикI акъудин йиф?	75
Мад акуна заз кIаниди	76
Ахъая на рикIин рак	77
Жува лагъ	78
На лагъанай	79
Алакъиз тиртIа	82
Хульга зи рикI	83
Секин жени?	84
Ашкъидин шив	85
Къведа зун	86
Жеда къван?	87
Хъсан я	88
Къvezva зун	90
Гъил хуях, устIар	91
Иер я	92
ГъикI акъудин?	93
Рехъ хвенани?	94
Темен гузва за ви гъилиз	95
Жагъизвач заз	96
Чан гузва	97
Тежервал	98
Хаз жедани?	99
Ава захъ	100
КичIезва заз	101
КъепIинавай аялди хьиз	102
Къекъвемир зи гелера	103

Мад вун кIанда	104
Чидач заз	105
Жедани?	106
Лезги руш	107
Мад акуна заз ви къамат	108
Садлагъана	109
Дульнядай я	110
Къабула тIун мульгъуббат и жуьредин	111
Акваз-акваз	112
АтIуз жедач	113
Элкъведайд туш	114

ША ЗИ СУВАР

Ша зи сувар	117
Ша кIаниди	118
Ахъая вар	119
Агакъа зав	121
Агата зав	122
Хъша яр	123
Хквезва яр	124
Авани?	125
Нин яр я вун?	126
ЛагъайтIа...	129
Ша зи патав	130
Күльтягъ жени гафар зи	132
Тукълърдайвал баядар	134
Вуч ава къван?	135
Накъ туширни?	136
Вал	137
Вуч хъсан я	138
Ша	139
Гъалаб къачуз	140
Авач	141
Чара тахъуй	142
Гъинва вун яр?	143
Хъша яр, аман я	144
Авачиз туш	145
Хъилерииз къий	146
Ша	147
Акъваза яр	148

Катиз тахъуй	149
Санал кхын	150
Ая хъсанвал	152

ВАЗ АМУКЬА ЛУГЬУЗ ХЪАНАЧ

Ваз амукъа лугъуз хъанач	155
Аман це заз	156
КъатIанаch	157
Аквазвачни?	159
ГъикI катда вун?	161
Наз це	162
Акъудзава михъидиз	163
Зи рикI тIазва	164
ГъикI алудин ви пашманвал?	165
Хъуремир зал	167
КIандач лугъуз	168
КъатIанаch хъи...	169
КIандачир	170
ЖедатIа	171
Авайд я	172
Тийин за вун рекъивай	173
Уьмуp	174
Агакъдач	175
Лугъудай туш	176
Кам вегъедайвал	177
Хадач	178
За вучзавай	179
Зи тIал	180
Вучда на?	183
Акъатин чун дуньядай	184
Туш	185
ГъикI лугъун?	186
Бахтлу тушни?	187
Хуых на вун	188
Кудачни вун гъайифди?	189
Накъ сакIа тир, къе сакIа	190
Акъатна	191
Амукъдани ашкъи захъ?	192
Амукъа	193

ЗИ ГЫССЕРАЛ ГЫЗ ТАХЬУРАЙ ВУНА ШАК

Зи гыссерал гыз тахъурай вуна шак	197
Къадагъаяр тамир вуна	201
Вуч ама заз дульняда?	202
Им вуч ашкъ тир?	204
Кланзава вун	208
Са уьмуър тIимили я	209
Гуз хъайитIа	210
Жедайди туш	211
Сад я чере	212
Вучда на?	213
КланзаватIа	214
Таз тахъурай ракIарихъ	215
Саврухариз таб ганай за	216
ЦIвагъмир зи рикI	217
Алцурмир вуна	219
Аватда вун	220
Къисмет тахъайтIа	221
Вакай вучда, закай вучда?	222
Жеда жал?	223
Вун акъадач зи гъавурда	224
Ван мийир	225
Кана зун	226
Ишемир рикI	227
ГъикI хъурай бес?	228
Регъуй тахъуй	229
Лугъудач за	230
Агатмир тIал	231
ЖагъанайтIа вири гафар	233
Хамир рикI	235
Вунни куда азабди	237
Ялар я	238
Хкvezвач хьи	239
АлакъдатIа	240
Лугъумир	241
ТахтайтIа	242
Вун я	243
Гын шаирдин яр я вун?	244
Завай лугъуз тахъай гафар	245
КIанидаз	247

Меликмамедов Муъзеффер Низаман хва
КІАНИДАЗ КЬВЕ ВИШ МАНИ
Шиирар
(Лезги чалал)
Редактор: Керимова Седакъет Къайнбеган руш

М—ликм—мм—дов М□з—фф—р Низам о□лу
СЕВ,,ИЛИМ□ ИКИ Ј,З МА—НЫ
Ше'рл—р
(Л—з□и дилинд—)
Редактору: К—римова С—даг—т Гајынб—ј гызы

